

2009

**Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za 2009 rok**

Spis treści

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	1
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	2
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	3
Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	6
Polityki rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające.....	7
Informacje o Banku i Grupie kapitałowej.....	7
Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	9
Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.....	10
Znaczące zasady rachunkowości.....	15
Porównywalność danych finansowych	49
Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	51
1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności.....	51
2. Wynik z tytułu odsetek.....	56
3. Wynik z tytułu prowizji.....	57
4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.....	58
5. Wynik na inwestycjach.....	59
6. Wynik na pozostałej działalności podstawowej.....	59
7. Koszty działania banku	60
8. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych.....	60
9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.....	61
10. Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności.....	62
11. Podatek dochodowy.....	63
12. Zysk przypadający na jedną akcję.....	64
13. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty.....	64
14. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	64
15. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom.....	65
16. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	67
17. Inwestycje.....	70
18. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.....	75
19. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	76
20. Kredyty i inne należności udzielone klientom.....	76
21. Jakość portfela kredytów i innych należności.....	81
22. Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności.....	84
23. Nieruchomości inwestycyjne.....	86
24. Rzeczowe aktywa trwałe.....	87
25. Wartości niematerialne	90
26. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	93
27. Podatek odroczone.....	94
28. Inne aktywa.....	98
29. Świadczenia dla pracowników.....	99
30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego.....	99
31. Zobowiązania wobec innych banków.....	100

32. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	101
33. Zobowiązania wobec klientów.....	102
34. Rezerwy.....	104
35. Inne zobowiązania.....	108
36. Kapitał akcyjny.....	109
37. Kapitał z aktualizacji wyceny.....	110
38. Zyski zatrzymane.....	111
39. Struktura walutowa skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz pozycji pozabilansowych.....	112
40. Pozycje pozabilansowe.....	117
41. Zobowiązania warunkowe.....	117
42. Pozabilansowe instrumenty finansowe (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych zabezpieczających).....	119
43. Rachunkowość zabezpieczeń.....	122
44. Wartość godziwa.....	124
45. Działalność powiernicza.....	129
46. Leasing operacyjny.....	129
47. Gotówka i jej ekwiwalenty.....	130
48. Objasnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.....	130
49. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.....	131
50. Podmioty powiązane.....	133
51. Zmiany w składzie Zarządu.....	135
52. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami.....	135
53. Zatrudnienie.....	137
54. Zdarzenia po dacie bilansowej.....	137
55. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej.....	137
56. Zatwierdzenie sprawozdania.....	138
Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.	139

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

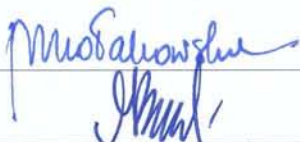
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	Numer noty	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008 (dane porównywalne)
Przychody z tytułu odsetek	2	3 116 760	3 398 102
Koszty odsetek	2	1 674 666	2 246 085
Wynik z tytułu odsetek	2	1 442 094	1 152 017
Przychody z tytułu prowizji	3	1 020 341	977 743
Koszty prowizji	3	120 667	88 020
Wynik z tytułu prowizji	3	899 674	889 723
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	4	260 718	-26 012
Wynik na inwestycjach	5	-114 203	44 723
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	6	-8 081	19 013
Wynik na działalności podstawowej		2 480 202	2 079 464
Koszty działania banku	7	1 487 756	1 506 880
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	8	-1 731	7 848
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	9	304 454	65 601
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	10	52 082	48 232
Zysk (strata) brutto		738 343	563 063
Podatek dochodowy	11	143 277	117 645
Zysk (strata) netto		595 066	445 418
- przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		595 052	445 413
- przypadający na udziały mniejszości		14	5

Zysk (strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	595 052	445 413
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł) ¹⁾	45,74	34,24

¹⁾ W roku 2009 oraz 2008 nie wystąpiły w Grupie przyczyny rozwodnienia dlatego wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

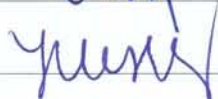
Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

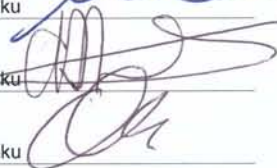
Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

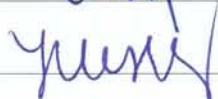
Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

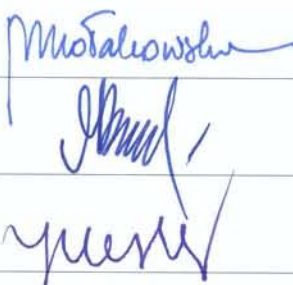
Skonsolidowany rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW** (w tys. PLN)

	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008
Zysk (strata) netto za okres sprawozdawczy	595 066	445 418
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	96 302	240 366
w tym podatek odroczoney	-22 678	-56 605
Przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	794	-192 191
w tym podatek odroczoney	-186	45 082
Rozliczenie wyceny papierów reklasifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	2 502	435
w tym podatek odroczoney	-586	-102
Aktualizacja wyceny środków trwałych	-1 704	-3 990
w tym podatek odroczoney	400	1 071
Efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-46 549	45 581
w tym podatek odroczoney	10 919	-10 692
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	15 846	0
w tym podatek odroczoney	-2 503	0
Inne	25	525
w tym podatek odroczoney	10	134
Inne całkowite dochody netto	67 216	90 726
Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy	662 282	536 144
Całkowity dochód netto przypadający:		
- na akcjonariuszy jednostki dominującej	662 268	536 139
- na udziały mniejszości	14	5
Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy	662 282	536 144

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów należy analizować łącznie z notami uzupełniającymi do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tys. PLN)**

Numer
noty

stan na
31.12.2009

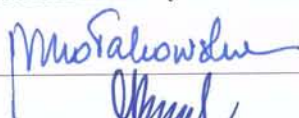
stan na
31.12.2008
(dane porównywalne)

AKTYWA

- Kasa, środki w Banku Centralnym	14	2 656 593	1 369 795
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	15, 21	1 184 103	7 787 225
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	8 267 661	10 548 819
- Wycena instrumentów pochodnych	42	1 566 652	4 579 765
- Inwestycje	17	14 166 281	18 050 922
- dostępne do sprzedaży	17	6 835 875	10 739 090
- utrzymywane do terminu wymagalności	17	7 330 406	7 311 832
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	19, 42	90 444	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	20, 21	30 592 794	25 742 839
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	22	115 600	107 261
- Nieruchomości inwestycyjne	23	129 667	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	24	548 847	544 163
- Wartości niematerialne	25	327 343	316 187
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	26	224	248
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		762	142
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	27	86 447	48 651
- Inne aktywa	28	150 038	165 997
Aktywa razem		59 883 456	69 610 475

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

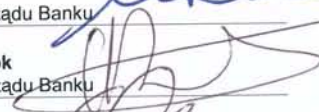
Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

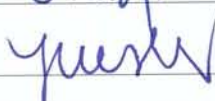
Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

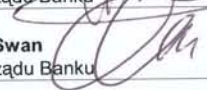
Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Bitous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tys. PLN)**

Numer
noty

stan na
31.12.2009

stan na
31.12.2008
(dane porównywalne)

P A S Y W A

ZOBOWIĄZANIA

- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	30	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	31	3 973 786	6 060 868
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	32	998 051	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	42	1 193 944	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	19, 42	482 563	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	33	47 584 673	47 066 918
- Rezerwy	34	55 247	50 579
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		156 133	39 148
- Inne zobowiązania	35	552 348	669 672
Zobowiązania ogółem		54 996 745	65 386 046

KAPITAŁY

- Kapitał akcyjny	36	130 100	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		956 250	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	37	-1 383	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	37	51 115	52 864
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	37	-968	45 581
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych		15 846	0
- Zyski zatrzymane	38	3 733 438	3 138 316
Kapitał własny przypadający na jednostkę dominującą		4 884 398	4 222 130
- Kapitały mniejszości		2 313	2 299
Kapitały ogółem		4 886 711	4 224 429
Pasywa razem		59 883 456	69 610 475

Współczynnik wypłacalności	12,01%	10,39%
Wartość księgowa	4 884 398	4 222 130
Liczba akcji	13 010 000	13 010 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	375,43	324,53

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

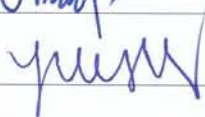
Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

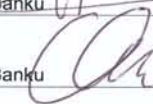
Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

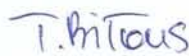

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM (w tys. PLN)

okres od 01.01.2009 do 31.12.2009

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Zyski zatrzymane	Kapitały mniejszości	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	956 250	-100 981	52 864	45 581	0	3 138 316	2 299	4 224 429
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	-	595 066	-	595 066
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	-	-	-	-	-	-	-14	14	0
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	96 302	-	-	-	-	-	96 302
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	794	-	-	-	-	-	794
- rozliczenie wyceny papierów reklamifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	2 502	-	-	-	-	-	2 502
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-1 704	-	-	-	-	-1 704
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	-46 549	-	-	-	-46 549
- wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	-	-	15 846	-	-	15 846
- inne	-	-	-	-45	-	-	70	-	25
Zyski / straty rozpoznane w kapitale własnym	0	0	99 598	-1 749	-46 549	15 846	595 122	14	662 282
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kapitał na koniec okresu	130 100	956 250	-1 383	51 115	-968	15 846	3 733 438	2 313	4 886 711

Numer noty: 36,37,38

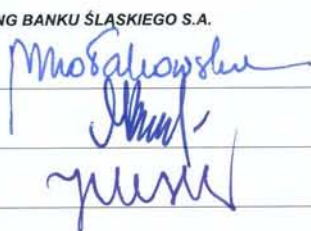
okres od 01.01.2008 do 31.12.2008

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Zyski zatrzymane	Kapitały mniejszości	Kapitały razem
Kapitał na początek okresu	130 100	956 250	-149 591	57 998	0	0	2 844 026	1 719	3 840 502
- wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	-	445 418	-	445 418
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	-	-	-	-	-	-	-5	5	0
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	240 366	-	-	-	-	-	240 366
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	-192 191	-	-	-	-	-	-192 191
- rozliczenie wyceny papierów reklamifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	435	-	-	-	-	-	435
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-4 565	-	-	-	575	-3 990
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	45 581	-	-	-	45 581
- inne	-	-	-	-569	-	-	1 094	-	525
Zyski / straty rozpoznane w kapitale własnym	0	0	48 610	-5 134	45 581	0	446 507	580	536 144
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-152 217	-	-152 217
Kapitał na koniec okresu	130 100	956 250	-100 981	52 864	45 581	0	3 138 316	2 299	4 224 429

Numer noty: 36,37,38

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kolakowska
Prezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

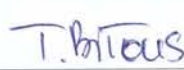
Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Bilous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (w tys. PLN)	Numer noty	okres	
		od 01.01.2009 do 31.12.2009	od 01.01.2008 do 31.12.2008 (dane porównywalne)
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk (strata) netto		595 052	445 413
Korekty		-1 957 998	5 259 622
- Zyski (straty) udziałowców mniejszościowych ujęte w wyniku finansowym	38	14	5
- Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych	10	-52 082	-48 232
- Amortyzacja	7	123 909	133 797
- Odsetki naliczone (z rachunku zysków i strat)	2	1 442 094	1 152 017
- Odsetki zapłacone		1 952 398	2 142 243
- Odsetki otrzymane		-3 491 499	-3 524 789
- Dywidendy otrzymane	5	-4 156	-7 235
- Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		1 257	-671
- Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	11	143 277	117 645
- Podatek dochodowy zapłacony		-64 708	-52 868
- Zmiana stanu rezerw	34	4 668	-21 928
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	15, 49	4 133 359	7 652 226
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16, 49	2 188 274	-4 345 735
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	17, 49	3 924 854	-4 759 887
- Zmiana wyceny instrumentów pochodnych	42	-114 581	335 605
- Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	19, 42	122 526	273 197
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	20, 49	-4 865 995	-7 381 064
- Zmiana stanu pozostałych aktywów		13 858	-22 749
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	31, 49	-8 044 178	10 198 857
- Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	32	172 991	667 373
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	33, 49	557 200	2 652 855
- Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-101 478	98 960
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-1 362 946	5 705 035
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
- Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	24	-85 755	-97 661
- Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		219	1 123
- Nabycie wartości niematerialnych	25	-58 120	-52 705
- Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		56	516
- Nabycie aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		0	-6 441 878
- Wykup aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		50 000	0
- Odsetki otrzymane od aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		366 327	291 686
- Otrzymane dywidendy	5	4 156	7 235
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		276 883	-6 291 684
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
- Dywidendy wypłacone	13	0	-152 217
Przepływy pieniężne netto z działalnością finansowej		0	-152 217
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		41 136	283 545
Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto		-1 086 063	-738 866
Środki pieniężne na początek okresu		4 133 889	4 872 755
Środki pieniężne na koniec okresu	47	3 047 826	4 133 889

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska
Prezes Zarządu Banku

Michał Bolesławski
Wiceprezes Zarządu Banku

Justyna Kesler
Wiceprezes Zarządu Banku

Mirosław Boda
Wiceprezes Zarządu Banku

Evert Derks Drok
Wiceprezes Zarządu Banku

Oscar Edward Swan
Wiceprezes Zarządu Banku

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Bilous
Dyrektor Departamentu Rachunkowości
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 03.03.2010 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Polityki rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

Informacje o Banku i Grupie kapitałowej

ING Bank Śląski S.A. („Spółka dominująca”, „Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą Centrali w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459.

Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75. Podmiotem uprawnionym do badania jest Ernst & Young Audit Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1, wpisanym na listę pod nr 130.

Kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i dzieli się na 13 010 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (sektor banki). Cena akcji ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2009 r. wyniosła 780,00 zł.

ING Bank Śląski S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. („Grupa”; „Grupa Kapitałowa”), w skład której na dzień 31 grudnia 2009 r. wchodzi:

- ING Securities S.A. (jednostka zależna, 100% udziału),
- ING Bank Hipoteczny S.A. (jednostka zależna, 100% udziału),
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. (jednostka zależna, 100% udziału),
- Solver Sp. z o.o. (jednostka zależna, 82,3% udziału).

Ponadto na dzień bilansowy Bank posiadał akcje następującej jednostki stowarzyszonej:

- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (jednostka stowarzyszona, 20% udziału).

W okresie 12 miesięcy 2009 r. w strukturze Grupy odnotowano jedną zmianę. Dotyczyła ona spółki ING BSK Development Sp. z o.o., która począwszy od 1 stycznia 2009 r. była postawiona w stan likwidacji. W dniu 16 marca 2009 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ukazało się ogłoszenie o otwarciu procesu likwidacji spółki, natomiast w dniu 5 października 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki, które zatwierdziło sprawozdanie likwidacyjne spółki sporządzone według stanu na 30 września 2009 r. Wniosek do Sądu o wyrejestrowanie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego został złożony w dniu 12 października 2009 r. W dniu 23 października 2009 r. Sąd postanowił wyrejestrować podmiot z Krajowego Rejestru Sądowego.

Czas trwania Spółki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym

w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Spółka zależna ING Bank Hipoteczny S.A. prowadzi również działalność bankową, w tym udzielanie kredytów pod zastaw hipoteczny. Ponadto poprzez pozostałe podmioty zależne Grupa prowadzi również działalność maklerską, pośrednictwa i obrotu nieruchomościami, wynajmu nieruchomości, doradztwa i pośrednictwa finansowego oraz świadczy inne usługi finansowe.

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który według stanu na dzień 31 grudnia 2009 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. ING Bank NV wchodzi w skład Grupy Kapitałowej, określanej na potrzeby niniejszego sprawozdania finansowego jako Grupa ING.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za 2009 r. zawiera dane Banku, jego jednostek zależnych (razem zwanych "Grupą") oraz udziały w jednostce stowarzyszonej.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za rok 2008 zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 3 kwietnia 2009 r.

Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego

	w tys. zł		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008
Przychody z tytułu odsetek	3 116 760	3 398 102	718 048	962 063
Przychody z tytułu prowizji	1 020 341	977 743	235 069	276 816
Wynik na działalności podstawowej	2 480 202	2 079 464	571 396	588 733
Wynik brutto	738 343	563 063	170 102	159 413
Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	595 052	445 413	137 090	126 104
Wynik netto przypadający na udziały mniejszości	14	5	3	1
Przepływy pieniężne netto	-1 086 063	-738 866	-250 210	-209 186
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	45,74	34,24	10,54	9,69

	w tys. zł		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008	stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2008
Aktywa razem	59 883 456	69 610 475	14 576 568	16 683 557
Kapitał własny jednostki dominującej	4 884 398	4 222 130	1 188 939	1 011 919
Kapitał akcyjny	130 100	130 100	31 668	31 181
Liczba akcji (w sztukach)	13 010 000	13 010 000	-	-
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	375,43	324,53	91,39	77,78
Współczynnik wypłacalności (w %)	12,01%	10,39%	-	-

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – 4,1082 zł, kurs NBP z dnia 31 grudnia 2009 r., 4,1724 zł kurs NBP z dnia 31 grudnia 2008 r.,
- dla pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2009 – 4,3406 zł, kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w 2009 r., 3,5321 zł kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w 2008 r.

Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 01.01.2009 r. do 31.12.2009 r. oraz skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31.12.2009 r. wraz z danymi porównywalnymi zostały sporządzone przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. zostało sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych (chyba, że zaznaczono inaczej).

W 2009 roku Grupa uwzględniła następujące zmiany w obowiązujących standardach rachunkowości oraz nowe interpretacje:

- MSSF 8 *Segmenty operacyjne*, który z chwilą wejścia w życie zastąpił MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*. W standardzie tym do identyfikacji i pomiaru wyników segmentów operacyjnych podlegających sprawozdawczości przyjęto podejście spójne z podejściem Kierownictwa Banku,
- MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* (zmieniony we wrześniu 2007) - standard ten wprowadza rozróżnienie między takimi zmianami w kapitale własnym, które wynikają z transakcji z właścicielami i takimi, które wynikają z innych transakcji. W związku z tym zestawienie zmian w kapitale własnym zawiera jedynie szczegóły transakcji z właścicielami, podczas gdy wszystkie inne zmiany w kapitale własnym są prezentowane w jednej linii. Dodatkowo standard wprowadza sprawozdanie z całkowitych dochodów, które obejmuje wszystkie pozycje przychodów i kosztów ujmowanych w zysku lub stracie oraz wszystkie inne pozycje rozpoznanych dochodów i kosztów, przy czym możliwe jest prezentowanie wszystkich tych pozycji razem w jednym sprawozdaniu lub też prezentowanie dwóch powiązanych ze sobą sprawozdań (Grupa skorzystała z drugiej opcji),
- MSR 23 *Koszty finansowania zewnętrznego* (zmieniony w marcu 2007) – zmieniony standard wymaga, aby koszty finansowania zewnętrznego związane z nabyciem, budową lub wytworzeniem dostosowywanego składnika aktywów

ujmowane były jako element ceny nabycia lub kosztu wytworzenia (zmiana nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe),

- *MSSF 2 Płatności w formie akcji: warunki nabywania uprawnień i anulowanie* – zmiana ta precyzuje definicję warunku nabywania uprawnień oraz odnosi się do ujęcia anulowania praw do nagród. Zastosowanie tej interpretacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ nie miały miejsca żadne zdarzenia, których by ona dotyczyła,
- *Zmiany do MSR 32 Instrumenty finansowe: prezentacja i MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: instrumenty finansowe z opcją sprzedaży oraz obowiązki wynikające z likwidacji (spółki)* – wprowadzają ograniczony co do zakresu wyjątek, dotyczący instrumentów z opcją sprzedaży, które mogą być klasyfikowane jako składnik kapitału, pod warunkiem spełnienia szeregu określonych warunków. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ Grupa nie wyemitowała takich instrumentów,
- *Interpretacja KIMSF 13 Programy lojalnościowe* – interpretacja wymaga, aby punkty lojalnościowe ujmowane były jako oddzielny element transakcji sprzedaży, w ramach której zostały przyznane. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ Grupa nie posiada tego typu programów,
- *Zmiany w MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe (zaktualizowany w styczniu 2008 r.)* wskazują w jakich okolicznościach jednostka ma obowiązek sporządzić skonsolidowane sprawozdanie finansowe, w jaki sposób jednostki dominujące mają obowiązek ujmować zmiany w ich udziale własnościowym w jednostkach zależnych oraz w jaki sposób straty jednostki zależnej należy przyporządkować udziałom kontrolującym i udziałom niekontrolującym,
- *Zmiana do interpretacji KIMSF 9 Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych* oraz zmiana do Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* – wyjaśnia traktowania pochodnych instrumentów finansowych wbudowanych w inne umowy w sytuacji, gdy hybrydowy składnik aktywów finansowych zostaje przekwalifikowany z kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Sytuacja, o której mowa w nowelizacji nie miała miejsca w Grupie,
- *Zmiany do MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy i MSR 27 Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe: Koszt inwestycji w jednostkę zależną, współkontrolowaną i stowarzyszoną* - zgodnie ze zmianami do MSSF 1, jednostka stosująca MSSF po raz pierwszy będzie mogła w swoim jednostkowym sprawozdaniu finansowym określić „koszt” inwestycji w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone zgodnie z MSR 27 lub w oparciu o zakładany koszt. Zmiana do MSR 27 wymaga, aby wszystkie dywidendy otrzymywane od jednostki zależnej, współzależnej lub stowarzyszonej ujmowane były w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej w rachunku zysków i strat. Zmiana do MSR 27 jest stosowana prospektywnie. Nowe wymagania odnoszą się

jedynie do jednostkowych sprawozdań finansowych jednostki dominującej i nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe,

- Interpretacja KIMSF 12 *Umowy na usługi koncesjonowane* – interpretacja ma zastosowanie do koncesjodawców umów na usługi koncesjonowane i wyjaśnia, jak należy ujmować zobowiązania i prawa wynikające z tych umów. Interpretacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż żaden podmiot Grupy nie jest koncesjodawcą,
- Zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji* - zmieniony standard nakłada obowiązek ujawniania dodatkowych informacji na temat wyceny do wartości godziwej i ryzyka płynności. Dla każdej klasy instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej należy ujawnić informacje na temat wyceny posługując się hierarchią wartości godziwej, która uwzględnia istotność danych wejściowych do wyceny. Ponadto dla wycen wartości godziwej zaliczanych do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej należy przedstawić uzgodnienie pomiędzy bilansem otwarcia a bilansem zamknięcia. Należy również przedstawić wszelkie istotne przesunięcia między Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii wartości godziwej. Zmiany precyzują również wymogi dotyczące ujawniania informacji na temat ryzyka płynności. Grupa zastosowała zmiany, a stosowne ujawnienia zostały zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu (w nocie nr 44 „Wartość godziwa”),
- Interpretacja KIMSF 14 *MSR 19 – Limit wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń, minimalne wymogi finansowania oraz ich wzajemne zależności* - wyjaśnia przepisy Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 19 dotyczące wyceny aktywów z tytułu określonych świadczeń w kontekście programów określonych świadczeń po okresie zatrudnienia w sytuacji, gdy istnieją minimalne wymogi finansowania. Aktywa z tytułu określonych świadczeń to nadwyżka wartości godziwej aktywów programu ponad bieżącą wartość zobowiązania z tytułu określonych świadczeń. MSR 19 ogranicza wycenę aktywów z tytułu określonych świadczeń do wartości bieżącej korzyści ekonomicznych dostępnych w formie zwrotu z programu lub obniżki przyszłych składek na rzecz programu, na które z kolei mogą mieć wpływ minimalne wymogi finansowania. Zastosowanie tej nowelizacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności, gdyż Grupa nie prowadzi tego typu programów,
- Interpretacja KIMSF 15 *Umowy dotyczące budowy nieruchomości* - ustala, jak i kiedy należy ujmować przychody ze sprzedaży nieruchomości i związane z nimi koszty, jeżeli umowa pomiędzy deweloperem i kupującym zawierana jest przed zakończeniem budowy nieruchomości. Interpretacja zawiera także wytyczne co do sposobu ustalania, czy umowa objęta jest zakresem MSR 11 czy MSR 18. Zastosowanie KIMSF 15 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Grupa nie prowadzi tego rodzaju działalności,
- Interpretacja KIMSF 16 *Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą* - interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania zabezpieczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych, a w szczególności dostarcza wskazówek w zakresie: identyfikowania ryzyk walutowych

kwalifikujących się do rachunkowości zabezpieczeń w ramach zabezpieczenia inwestycji netto, umiejscowienia instrumentów zabezpieczających w strukturze grupy kapitałowej, a także określania przez jednostkę kwoty dodatniej lub ujemnej różnicy kursowej, dotyczącej zarówno inwestycji netto jak i instrumentu zabezpieczającego, która powinna zostać przeklasyfikowana z kapitałów własnych do rachunku zysków i strat w momencie zbycia jednostki zagranicznej. Zastosowanie KIMSF 16 nie wpłynie na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, ponieważ Grupa nie zabezpiecza udziałów w aktywach netto jednostki działającej za granicą,

- Zmiany w MSSF 3 *Połączenie jednostek gospodarczych* (zaktualizowany w styczniu 2008 r.) – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku. Zaktualizowany MSSF 3 określa zasady i wymogi dotyczące sposobu, w jaki w ramach połączenia jednostek jednostka przejmująca ujmuje i wycenia w swoich sprawozdaniach finansowych poszczególne elementy (takie jak możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania, udziały niekontrolujące oraz wartość firmy) związane z księgowym traktowaniem transakcji nabycia. Określa on również, które informacje dotyczące tego rodzaju transakcji muszą zostać ujawnione. W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie dokonywała połączenia jednostek gospodarczych,
- Interpretacja KIMSF 17 *Podział aktywów niepieniężnych na rzecz właścicieli* – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku - jest interpretacją, która zawiera wyjaśnienia i wytyczne dotyczące ujmowania przez jednostkę przekazania jej właścicielom aktywów niebędących środkami pieniężnymi. W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiły sytuacje objęte niniejszą interpretacją,
- Interpretacja KIMSF 18 *Aktywa otrzymane od klientów* – mająca zastosowanie od 1 listopada 2009 roku - jest interpretacją, która zawiera wyjaśnienia i wytyczne dotyczące ujmowania przekazanych przez klientów składników rzeczowych aktywów trwałych, a także ujmowania środków pieniężnych przekazanych przez klientów w celu nabycia lub budowy składnika rzeczowych aktywów trwałych. W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiły sytuacje objęte niniejszą interpretacją,
- Zmiany w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena* (zaktualizowany w lipcu 2008 r.) – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku. Zmiany w MSR 39 wyjaśniają stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w odniesieniu do inflacyjnej części instrumentów finansowych oraz do opcji wykorzystywanych jako instrumenty zabezpieczające. W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiły sytuacje objęte niniejszymi zmianami.

Okres i zakres sprawozdania

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. obejmuje okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla pozycji ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2008 roku,
- dla pozycji ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, sprawozdania ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku.

Wcześniejsze zastosowanie standardów, które nie są obowiązujące na dzień bilansowy

Grupa nie skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania standardów i interpretacji, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym. Na dzień bilansowy Grupa nie zakończyła procesu szacowania wpływu tych standardów i interpretacji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres, w którym będą one zastosowane po raz pierwszy:

- zmiany w MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* (zaktualizowany w listopadzie 2008 r.) – obowiązuje za roczne okresy rozpoczynające się po 1 lipca 2009 roku. Przekształcony MSSF 1 zastępuje dotychczasowy MSSF 1 w celu uproszczenia stosowania tego standardu i ułatwienia jego zmian w przyszłości. W przekształconym MSSF 1 usunięto również pewne nieaktualne wytyczne dotyczące przejścia na stosowanie międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej i wprowadzono nieznaczne zmiany redakcyjne. Obowiązujące obecnie wymogi nie uległy zmianie,
- zmiana w MSR 32 *Instrumenty finansowe: Prezentacja* (zaktualizowany w październiku 2009), precyzuje, w jaki sposób należy ujmować określone prawa poboru w sytuacji, gdy emitowane instrumenty finansowe są denominowane w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta. Jeżeli tego rodzaju instrumenty są oferowane pro rata aktualnym udziałowcom emitenta w zamian za ustaloną kwotę środków pieniężnych, powinny być one klasyfikowane jako instrumenty kapitałowe również wtedy, gdy ich cena wykonania jest określona w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta.

Opublikowane Standardy i Interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują ponieważ nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską i które nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę:

- MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – Nowy standard ma zastąpić Międzynarodowy Standard Rachunkowości 39 (obecnie Grupa analizuje wpływ zmian na sprawozdanie finansowe),
- KIMSF 19 *Wygasanie zobowiązań finansowych z instrumentów kapitałowych* – interpretacja wyjaśnia wytyczne Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), kiedy jednostka renegotjuje warunki zobowiązań finansowych z kredytodawcami i kredytodawcy zgadzają się zaakceptować akcje jednostki lub inne instrumenty kapitałowe w celu rozliczenia

zobowiązań finansowych w całości lub części (obecnie Grupa analizuje wpływ zmian na sprawozdanie finansowe).

Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki wchodzące w skład Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości, tzn. przez okres co najmniej 1 roku od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania przez Zarząd Banku nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę Kapitałową.

Działalność zaniechana

Grupa nie prowadziła działalności, która została zaniechana w 2009 r.

Znaczące zasady rachunkowości

Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości i nieruchomości inwestycyjnych oraz aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Zastosowanie szacunków

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Grupę dotyczą:

Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione, gdy istnieje obiektywny dowód utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń. Wystąpienie takiego zdarzenia lub szeregu zdarzeń wpływa bezpośrednio na szacowanie przyszłych przepływów finansowych związanych z tymi aktywami. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do określenia utraty wartości lub jej odwrócenia niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że nastąpiła utrata wartości kredytów i należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy procentowej. Jeżeli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w sposób obiektywny powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie wartości bilansowej aktywa. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat do wartości nie wyższej niż kwota uprzedniego odpisu.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Ponadto dokonuje się testowania na danych historycznych celem porównania wartości rzeczywistych z szacunkami utraty wartości kredytów.

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W związku ze znaczącym wzrostem ryzyka kredytowego w zawartych przez Grupę z klientami transakcjach opcji walutowych, od końca 2008 r. Grupa dokonuje

systematycznych przeglądów portfela tych instrumentów. Aby wyniki powyższych przeglądów pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Grupa ustrukturyzowała zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Grupę do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Grupę dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na wiedzy eksperckiej i na współczynnikach PD, LGD i EAD.

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych na dzień bilansowy Grupa dokonała odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka należności kredytowych, dla których stwierdzono utratę wartości.

Powyższe dwa typy korekt wartości godziwej zostały w różny sposób odzwierciedlone w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla transakcji niezapadłych zostały zaprezentowane w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*, natomiast odpisy dla transakcji zapadłych w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*. Jeżeli transakcja, dla której w poprzednim okresie sprawozdawczym została dokonana korekta wartości godziwej w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany* stała się zapadłą lub podlega restrukturyzacji, to kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej zostaje przeniesiona do pozycji bilansowej *Odpisy z tytułu utraty wartości* a dotworzona część odpisu dla takiej już zapadłej transakcji jest prezentowana w rachunku zysków i strat w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*. Tak więc na wynik finansowy wpływa tylko kwota nadwyżki aktualnego odpisu (lub dokonanego umorzenia) dla transakcji zapadłej nad kwotą korekty wartości godziwej utworzoną w sytuacji gdy transakcja ta była jeszcze niezapadła.

Niepewność szacunków

Grupa kontynuuje rozpoczęte w roku 2008 dodatkowe oszacowania poziomu ryzyka związanego z opcjami walutowymi. Ocena ta została przeprowadzona na dzień bilansowy przyjmując poziom wycen z tej daty i z uwzględnieniem oceny ryzyka przeprowadzonej na ten dzień. Grupa będzie dokonywała okresowych ocen sytuacji finansowej klientów posiadających podobne instrumenty. Głównymi czynnikami uwzględnianymi przy zmianach szacunków w zakresie ryzyka będą:

- zmiany wyceny w wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane z poziomem kursów walut,
- zmiany w zakresie dokonywanej przez Grupę oceny ryzyka kredytowego kontrahentów.

Biorąc jednakże pod uwagę silną zmienność otoczenia gospodarczego, niepewność

w odniesieniu do dokonanych szacunków w ocenie Grupy nadal występuje.

Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwanej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), innych czynników. Przyjęcie odmiennych założeń wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

Wycena instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosuje się modele wyceny opcji z uwzględnieniem wyceny ryzyka kontrahenta.

Modele wyceny stosowane przez Grupę, podlegają weryfikacji przed ich zastosowaniem. W miarę możliwości do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach stosowane jest oszacowanie niepewności przez Grupę (takich jak ryzyko kontrahenta, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej aktualizowana jest w okresach rocznych.

Grupa przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),
- 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy. Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Rezerwy na premie dla pracowników i wyższej kadry kierowniczej

Rezerwę na premie dla pracowników ustala się w kwocie wynikającej z obowiązującego regulaminu premiowania.

Rezerwa na premie dla wyższej kadry kierowniczej jest szacowana przez Zarząd jednostki dominującej Grupy, który dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzjami Rad Nadzorczych Spółek Grupy.

Podstawy konsolidacji

Jednostki zależne

Jednostkami zależnymi są te podmioty, które są kontrolowane przez Bank. Kontrola ta istnieje wówczas, gdy Bank ma bezpośredni lub pośredni wpływ na politykę finansową i operacyjną podmiotu, który pozwala mu na osiąganie korzyści ekonomicznych z działalności tego podmiotu. O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy jednostka dominująca posiada połowę lub mniej praw głosu w danej jednostce gospodarczej i jeżeli:

- dysponuje więcej niż połową praw głosu na mocy umowy z innymi inwestorami,
- posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki gospodarczej na mocy statutu lub umowy,
- posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych są zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od momentu przejęcia kontroli do chwili jej ustania.

Metoda nabycia

Metoda nabycia stosowana jest przy rozliczaniu nabycia jednostek zależnych przez Grupę. Koszt połączenia określany jest jako suma wartości godziwej na dzień wymiany aktywów wydanych, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przyjętych oraz kosztów, które można bezpośrednio przypisać połączeniu jednostek gospodarczych. Aktywa, zobowiązania oraz zobowiązania warunkowe przejęte w procesie połączenia jednostek są początkowo wyceniane w wartości godziwej na dzień nabycia, niezależnie od wielkości udziałów mniejszości. Nadwyżka kosztu połączenia nad wartością godziwą udziału Grupy w przejmowanych aktywach netto jednostki stanowi wartość firmy. Jeśli koszt połączenia jest mniejszy niż wartość godziwa aktywów netto nabywanej jednostki, to różnica jest ujmowana bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujmuje się początkowo według ceny nabycia, a następnie rozlicza się metodą praw własności. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia. Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia.

W przypadku, gdy udział Grupy w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach lub tworzy na wszelkie dodatkowe straty rezerwy tylko w takiej wysokości, w jakiej inwestor podjął prawny lub zwyczajowy obowiązek lub dokonał płatności w imieniu spółki stowarzyszonej.

Transakcje podlegające wyłączeniu przy konsolidacji

Salda wewnątrzgrupowe oraz zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych podlegają wyłączeniu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Waluty obce

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy.

Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat.

Element wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wynikający ze zmiany kursów walut wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej.

Różnice kursowe z tytułu takich pozycji, jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Sprawozdania finansowe jednostek działających za granicą

Grupa nie posiada jednostek działających za granicą.

Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii: składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Są to składniki aktywów lub zobowiązań finansowych spełniające jeden z poniższych warunków:

- są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w nieodległym terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi

zarządza się łącznie w celu generowania zysków osiąganych w krótkich terminach. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu, chyba że instrument pochodny jest wyznaczonym i efektywnym instrumentem zabezpieczającym,

- przy początkowym ujęciu został wyznaczony przez Grupę jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wyznaczenie takie Grupa może zastosować tylko wówczas gdy:
 - wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
 - zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
 - grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy.

Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Grupa nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie i które klasyfikowane są jako przeznaczone do obrotu bądź te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy,

- aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które klasyfikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do kategorii pożyczek i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom i klientom włączając skupione wierzytelności, dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz dłużne papiery wartościowe nie notowane na aktywnym rynku, spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe będące wynikającym z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce nie zakwalifikowane do grupy wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy mające charakter depozytu lub pożyczki otrzymanej.

Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

Ujmowanie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanym do terminu zapadalności i dostępnym do sprzedaży ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.

Usunięcie z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w bilansie Grupy, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Grupa usuwa pożyczki i należności lub ich części z bilansu, jeżeli prawa dotyczące umowy kredytowej wygasają, Grupa zrzeknie się tych praw lub dokona sprzedaży kredytu.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności aktywów finansowych.

Kwoty należności spisanych odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie usunięcia z aktywów, za wyjątkiem:

- pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji w instrumenty kapitałowe nie posiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą zostać rozliczone przez dostawę nie kwotowanych instrumentów kapitałowych, które wycenia się według kosztu.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej z wyjątkiem zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązanym z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu, wycenianego według kosztu, gdyż jego wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona;
- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia z bilansu lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu lub w kwocie wymaganej zapłaty.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;
- kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

Przekwalifikowanie

Określony składnik aktywów finansowych zaklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, może zostać przeklasyfikowany z tej kategorii w przypadku, gdy spełnia definicję pożyczek i należności oraz gdy Grupa ma zamiar i możliwość utrzymać ten składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu przekwalifikowania uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

W przypadku składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, zyski lub straty ujęte w kapitałach własnych do dnia przekwalifikowania, amortyzuje się i ujmuje

w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem a kwotą umorzeniową amortyzuje się przez okres do terminu wymagalności instrumentu, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta. Amortyzacja prowadzona jest przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

W przypadku składnika aktywów o nieokreślonym terminie wymagalności zyski i straty pozostają w kapitale własnym do momentu sprzedaży lub wyzbycia się go w inny sposób, kiedy to ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Z chwilą wystąpienia utraty wartości składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa obciąża rachunek zysków i strat kwotą odsetek umownych niezapłaconych na dzień wystąpienia utraty wartości. Odsetki te zostaną zaliczone do rachunku zysków i strat w chwili ich spłaty.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wyrażonego w walucie obcej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, to Grupa rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie dotyczącym utraty wartości składników aktywów finansowych.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych kwotowanych na aktywnym rynku (w tym papierów wartościowych) ustalana jest w oparciu o cenę kupna (bid price) dla pozycji długiej i sprzedaży (offer price) dla pozycji krótkiej. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Grupa ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe,
- poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe,
- poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Grupa kompensuje i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Grupa zawiera specjalne porozumienia ramowe z kontrahentami, z którymi zawiera transakcje o znacznym wolumenie. Specjalne porozumienia ramowe nie umożliwiają kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, ponieważ zazwyczaj rozliczane są w kwotach brutto.

Transakcje repo, reverse repo i pożyczek papierów wartościowych

Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje repo i reverse repo są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/ przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Grupa desygnuje transakcje sell-buy-back oraz buy-sell-back do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zmiany wartości godziwej rozpoznanych aktywów i zobowiązań finansowych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

Pożyczone papiery wartościowe od innych jednostek nie są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy. W przypadku ich sprzedaży przez Grupę powstają aktywa finansowe w postaci środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży oraz wyceniane do wartości godziwej zobowiązanie odzwierciedlające obowiązek zwrotu pożyczonych papierów wartościowych. Wartość godziwa zobowiązania równa jest wartości godziwej pożyczonych papierów wartościowych.

Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Grupa oddziela i ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym oraz instrument pochodny powodujący, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną.

Grupa oddziela wbudowane instrumenty pochodne od umowy zasadniczej i ujmuje je analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej oraz umowa zasadnicza nie jest wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Grupa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Grupy. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*. Wyceny niezrealizowane w całości ujęte są w powyższej pozycji.

Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Grupa wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej lub zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń, jeśli spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez Grupę cel zarządzania ryzykiem oraz strategię zabezpieczania. W dokumentacji Grupa wyznacza instrument zabezpieczający, który zabezpiecza daną pozycję lub transakcję oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza. Grupa określa sposób, w jaki będzie oceniana skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza,
- zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
- skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu

zabezpieczającego,

- zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

- **zabezpieczenie wartości godziwej**

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat; zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat. W związku z powyższym ewentualna nieefektywność strategii (tj. brak pełnego kompensowania zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego) ujawniana jest od razu w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w rachunku zysków i strat, natomiast zyski lub straty wynikające z niezabezpieczonego ryzyka ujmuje się w kapitale własnym.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela pożyczek i należności wynikających ze zmiany stóp procentowych.

- **zabezpieczenie przepływów pieniężnych**

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które:

- można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym procentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją,
- może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, który stanowi efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez sprawozdanie

z całkowitych dochodów, zaś nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie, zyski i straty odnoszone są do wyniku sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na rachunek zysków i strat (np. w formie amortyzacji) lub jednorazowo w formie korekty początkowego kosztu nabycia lub wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/pasywów Grupy lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Utrata wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez posiadacza składnika aktywów informacje dotyczące następujących zdarzeń powodujących stratę:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymanie warunków umowy, w tym niespłacenie albo zaleganie ze spłatą odsetek lub należności głównej powyżej 90 dni;
- przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy;

- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- pozyskane informacje wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych.

W pierwszej kolejności Grupa ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości dla istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują dla aktywów, które są indywidualnie nieistotne. Podstawą tego procesu jest podział portfela kredytowego Grupy na istotne ekspozycje kredytowe (kryterium wysokości zaangażowania) oraz pozostałe homogeniczne grupy kredytów. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości lub istnieją przesłanki utraty wartości, ale oszacowane odpisy aktualizacyjne są równe zero, składnik ten włączany jest do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Grupy te następnie podlegają kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w kolektywnej ocenie utraty wartości. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela.

Jeśli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

Jeżeli istniejące obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z w/w aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana jest kolektywnie, są szacowane na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie. Grupa regularnie sprawdza metodologię i założenia przyjęte do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi.

W celu wyliczenia kwoty odpisu na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo wykorzystuje się, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia straty (zmodyfikowany parametr PD). Modyfikacje parametru PD pozwalają na uwzględnienie specyfiki poszczególnych produktów oraz okresów ujawniania się strat na tych produktach. Podejście to w szczególności pozwala na wykrycie:

- już zaistniałych strat,
- strat, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, lecz jeszcze nie zostały udokumentowane (tzw. rezerwa na straty kredytowe, dla których nastąpiła utrata wartości, ale nie zostały zaraportowane – IBNR).

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów poprzez dokonanie odpisów aktualizujących, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat poprzez dokonanie odpowiedniej korekty odpisów aktualizujących.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięguje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Straty z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek, lub część budynku lub też oba te elementy), którą Grupa (działając jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym) traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost jej wartości, względnie obie te korzyści. Jednocześnie nieruchomość taka:

- jest zajmowana przez Grupę tylko w nieznacznym stopniu,
- nie jest przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności Grupy.

W związku z tym przepływy środków pieniężnych uzyskiwane dzięki nieruchomości inwestycyjnej są w dużej mierze niezależne od pozostałych aktywów będących w posiadaniu Grupy.

Nieruchomość inwestycyjna początkowo ujmowana jest wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnej wyceniana jest w oparciu o model wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości odnoszona jest do zysku lub straty netto okresu, w którym wystąpiła zmiana. Szacunek wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

Rzeczowe aktywa trwałe

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz

z tytułu trwałej utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła się w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w rezerwie rewaluacyjnej/kapitale z aktualizacji w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w rachunku zysków i strat w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt danego okresu w rachunku zysków i strat. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywa wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywa. Całość nadwyżki z przeszacowania realizuje się w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,
- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

➤ budynki i budowle	50 lat
➤ inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu
➤ maszyny i urządzenia	3 - 5 lat
➤ wyposażenie	5 lat
➤ koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
➤ oprogramowanie komputerowe	3 lata

Leasing

Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres. W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy

odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Oplaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Pozostałe składniki bilansu

Pozostałe należności handlowe i inne należności

Należności handlowe i inne należności są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zobowiązania

Zobowiązania, inne niż zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, Grupa zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów,

który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych – z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (gotówka w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny aktywów pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki

wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalną stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży netto w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa.

W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.

Odwroćenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu.

W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Kapitały

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego jednostki dominującej.

Nabyte akcje własne

Jeśli Grupa nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego.

Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach *Pozostałych zobowiązań*.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- wyceny instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego z tytułu ujęcia powyższych wycen. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawach. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu. Wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o wynik przypadający na udziały mniejszości.

Rozliczenia międzyokresowe

Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach.

Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Pozostałe aktywa*.

Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Inne zobowiązania*.

Świadczenia pracownicze

Programy określonych składek

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną nie dyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu. Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych, inne niż plany emerytalne, są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są należne w całości w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy.

Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji *Rezerwy* sprawozdania z sytuacji finansowej w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat.

Grupa przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),
- 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy. Grupa prezentuje w bilansie wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Grupa jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING. System ten motywuje pracowników jednostek Grupy ING poprzez powiązanie ich wyników finansowych z wynikami finansowymi Grupy ING. LEO kierowany jest do członków Zarządu Banku, kadry kierowniczej oraz specjalistów wysokiego szczebla. System ten funkcjonuje w dwóch wariantach:

- Standard – pracownik może stać się posiadaczem akcji ING lub uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Standard oferowane są dwa instrumenty:
 - Share options,
 - Performance shares,
- Phantom – pracownik może uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Phantom oferowane są dwa instrumenty:
 - Phantom options,
 - Performance units.

Share options / Phantom options posiadają dziesięcioletni okres zapadalności i mogą być zrealizowane po trzech latach od ich emisji pod warunkiem, że posiadacz opcji jest pracownikiem Banku (lub innej jednostki Grupy ING) lub przeszedł na emeryturę. Cena realizacji opcji jest różnicą pomiędzy ceną realizacji opcji, ustaloną przez Euronext Amsterdam w dniu realizacji w okresie tzw. open period po Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Grupy ING a ceną początkową, zagwarantowaną w opcji (tzw. strike price). Performance shares / Performance units są przyznawane warunkowo. Liczba otrzymanych instrumentów zależy od wyników, jakie uzyskała Grupa ING na koniec trzyletniego okresu. W tym celu wyznaczany jest tzw. Total Shareholder Return (TSR) dla każdego trzyletniego okresu w porównaniu do wskaźnika wyliczonego dla grupy podobnych do Grupy ING instytucji finansowych. W zależności od miejsca Grupy ING w rankingu liczba możliwych do zrealizowania Performance shares / Performance units może wynieść od 200% dla rankingu 1-3 do 0% dla rankingu 18-20. Cena realizacji wyznaczana jest jak dla Share options / Phantom options.

Na dzień bilansowy Grupa wykazuje w księgach wycenę opcji i performance shares będących w posiadaniu pracowników Grupy.

Wycena motywacyjnych programów pracowniczych

Wartość godziwa udzielonych opcji jest wykazywana jako koszty pracownicze (drugostronnie w kapitałach) i jest alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartości godziwe przyznanych opcji zostały określone za pomocą symulacji Monte Carlo. Model ten uwzględnia oprocentowanie wolne od ryzyka (od 3,55% do 4,92%) jak również spodziewany termin realizacji udzielonych opcji (od 5 do 8 lat), cenę wykonania opcji, bieżącą cenę akcji (18,70 euro – 33,92 euro), spodziewaną zmienność świadectw udziałowych Grupy ING (25% - 39%) i spodziewany dochód z dywidendy (od 3,57% do 8,99%).

Źródłem zmienności przyjętej dla wyceny opcji udziałowych jest system inwestycyjny ING. Zmienność w tym systemie określana jest w oparciu o zmienność danych rynkowych, a nie o zmienność historyczną.

Rezerwy

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów (prawo zwyczajowe) mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań. W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

W związku z faktem, że nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe dla zaangażowań korporacyjnych są traktowane jako ekwiwalent zaangażowań bilansowych, rezerwy na tego rodzaju ekspozycje są tworzone i wykazywane łącznie z odpisami z tytułu utraty wartości należności kredytowych.

Grupa tworzy rezerwy na koszty restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria dotyczące ujmowania rezerw wynikające z MSR 37. Utworzone rezerwy obejmują tylko bezpośrednie i nieodzowne nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji nie związane z bieżącą działalnością.

Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych zaliczanych do kategorii dostępnych do sprzedaży, kredytów i pożyczek oraz utrzymywanych do terminu

zapadalności ujmowane są w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu bądź desygnowanych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane w przychodach z tytułu odsetek.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane (zewnętrzne) przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży oraz przeznaczonych do obrotu.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę i obejmują udzielenie kredytów, opłaty za zobowiązanie się Grupy do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na pochodnych instrumentach walutowych zawieranych z klientami korporacyjnymi.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody, jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych.

Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów (np. prowizje od kredytów w rachunku bieżącym) rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych

Na wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych do dostępnych do sprzedaży oraz przychody z tytułu dywidend. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu oraz desygnowanych przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Grupa zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla niezrealizowanych transakcji typu opcje walutowe.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu bądź klasyfikowanych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na pozostałej działalności podstawowej

Do wyniku na pozostałej działalności podstawowej zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik z tytułu posiadania nieruchomości inwestycyjnej, zbycia aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych), przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania, kary i grzywny.

Udziały mniejszości

Udziały mniejszości stanowią tę część zysku lub straty oraz wyników netto uzyskanych z działalności oraz aktywów netto jednostki zależnej, które można przyporządkować do udziałów nie należących (bezpośrednio lub pośrednio przez jednostki zależne) do jednostki dominującej.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

Odroczony podatek dochodowy

Grupa tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako *Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego*. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji *Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego*.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy;
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu;
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego Grupa wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytułu prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

Inne podatki

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od sprzedaży jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

Porównywalność danych finansowych

W sporządzonym za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa dokonała zmian w stosunku do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. w sposobie prezentacji niektórych pozycji rachunku zysków i strat. Zmiany dotyczyły danych finansowych Banku i są następstwem przyjęcia innego podejścia do prezentacji pozycji korygujących przychody prowizyjne, w szczególności dotyczących zapłaconych prowizji od kart oraz prowizji z tytułu ubezpieczenia kredytów, które wcześniej prezentowane były w kosztach prowizyjnych, a obecnie pomniejszają przychody z tytułu prowizji. W opinii Grupy obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę i ekonomiczną treść opisanych pozycji.

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w tys. PLN)	okres od 01.01.2008 do 31.12. 2008 w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r.	ZMIANY	okres od 01.01.2008 do 31.12. 2008 w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.
Przychody z tytułu odsetek	3 398 102	0	3 398 102
Koszty odsetek	-2 246 085	0	-2 246 085
Wynik z tytułu odsetek	1 152 017	0	1 152 017
Przychody z tytułu prowizji	1 034 184	-56 441	977 743
Koszty prowizji	-144 461	56 441	-88 020
Wynik z tytułu prowizji	889 723	0	889 723
Wynik na inwestycjach*	44 723	0	44 723
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany**	-26 012	0	-26 012
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	19 013	0	19 013
Wynik na działalności podstawowej	2 079 464	0	2 079 464
Koszty działania banku	-1 506 880	0	-1 506 880
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	7 848	0	7 848
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-65 601	0	-65 601
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	48 232	0	48 232
Zysk (strata) brutto	563 063	0	563 063
Podatek dochodowy	-117 645	0	-117 645
Zysk (strata) netto	445 418	0	445 418
- przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	445 413	0	445 413
- przypadający na udziały mniejszości	5	0	5

*/ W porównaniu do 2008 r. zmianie uległa nazwa pozycji z *Wynik na inwestycyjnych aktywach finansowych* na *Wynik na inwestycjach*. Jest to efekt ujednolicenia nazewnictwa w stosunku do sprawozdania z sytuacji finansowej.

**/ W porównaniu do 2008 r. zmianie uległa nazwa pozycji z *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja* na *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*. W opinii Grupy obecna nazwa lepiej odzwierciedla ekonomiczną treść prezentowanych wartości.

Ponadto Grupa dokonała zmiany formuły wyliczającej pozycję *Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych* w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Wartość ujemna w tej pozycji oznacza przewagę kosztów operacyjnych, natomiast wartość dodatnia oznacza przewagę przychodów operacyjnych. W związku z tym dane za 2008 r. zostały doprowadzone do porównywalności.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa zmieniła sposób prezentacji wyceny instrumentów pochodnych w stosunku do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. W aktywach

i zobowiązaniach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej dokonano wyodrębnienia pozycji *Wycena instrumentów pochodnych*, która była uprzednio prezentowana w pozycji *Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat* (wycena dodatnia) oraz w pozycji *Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat* (wycena ujemna), jako „Pochodne instrumenty finansowe”.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tys. PLN)	koniec roku 2008 w rocznym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r.	ZMIANY	koniec roku 2008 w rocznym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r.
A K T Y W A			
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 369 795	0	1 369 795
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	7 787 225	0	7 787 225
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	15 128 584	-4 579 765	10 548 819
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 579 765	4 579 765
- Inwestycje	18 050 922	0	18 050 922
- dostępne do sprzedaży	10 739 090	0	10 739 090
- utrzymywane do terminu wymagalności	7 311 832	0	7 311 832
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	0	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	25 742 839	0	25 742 839
- Inwestycje w jednostki podporządkowane	107 261	0	107 261
- Nieruchomości inwestycyjne	151 458	0	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	544 163	0	544 163
- Wartości niematerialne	316 187	0	316 187
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	248	0	248
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	142	0	142
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	48 651	0	48 651
- Inne aktywa	165 997	0	165 997
A k t y w a r a z e m	69 610 475	0	69 610 475
P A S Y W A			
ZOBOWIĄZANIA			
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	6 060 868	0	6 060 868
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 146 698	-4 321 638	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 321 638	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	420 047	0	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	47 066 918	0	47 066 918
- Rezerwy	50 579	0	50 579
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	39 148	0	39 148
- Inne zobowiązania	669 672	0	669 672
Z o b o w i ą z a n i a o g ó ł e m	65 386 046	0	65 386 046
KAPITAŁY			
- Kapitał akcyjny	130 100	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-100 981	0	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	52 864	0	52 864
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	45 581	0	45 581
- Zyski zatrzymane	3 138 316	0	3 138 316
K a p i t a ł y w ł a s n e j e d n o s t k i d o m i n u j ą c e j	4 222 130	0	4 222 130
- Kapitały mniejszości	2 299	0	2 299
K a p i t a ł y w ł a s n e o g ó ł e m	4 224 429	0	4 224 429
P a s y w a r a z e m	69 610 475	0	69 610 475

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segmentacja działalności

Zarządzanie Grupą Kapitałową ING Banku Śląskiego odbywa się poprzez podział działalności na następujące segmenty:

- detaliczny,
- korporacyjny,
- operacje własne.

Podstawą wydzielenia segmentu korporacyjnego i detalicznego jest kryterium finansowe (w szczególności wysokość obrotów, poziom zgromadzonych aktywów) i podmiotowe, określone wewnętrznymi regulacjami podmiotu dominującego Grupy.

W ramach działalności detalicznej Grupa Kapitałowa obsługuje osoby prywatne (segment klientów masowych i klientów zamożnych) oraz małe firmy. Działalność ta jest analizowana w ujęciu następujących produktów: produkty kredytowe (overdraft w ROR, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty mieszkaniowe, kredyty hipoteczne), kredyty kontraktowe udzielane przez Kasę Mieszkaniową, kredyty hipoteczne udzielane przez ING Bank Hipoteczny, produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe), jednostki uczestnictwa funduszy ING, usługi maklerskie realizowane przez ING Securities S.A. oraz karty bankowe.

Działalność korporacyjna obejmuje obsługę klientów instytucjonalnych, w ramach której obsługiwani są klienci strategiczni, duże firmy oraz średnie firmy. Grupa Kapitałowa prowadzi dla działalności korporacyjnej sprawozdawczość w podziale na produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący i ING Securities S.A. oraz pośrednictwo w usługach leasingowych.

Operacje własne realizowane są przez rynki finansowe i przez ALCO (Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami).

Rynki finansowe obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych prowadzone zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje). Pozycja *Rynki finansowe - przychody segmentu ogółem* przedstawia przychody z działalności handlowej na własny rachunek. Przychody ze sprzedaży produktów rynków finansowych dla segmentu korporacyjnego i segmentu detalicznego uwzględnione są w przychodach tych segmentów.

ALCO zajmuje się przede wszystkim inwestowaniem środków pochodzących z funduszy

własnych oraz finansowaniem niektórych aktywów podmiotu dominującego. Głównym elementem przychodów z działalności podstawowej ALCO są przychody z inwestowania funduszy własnych (kapitału księgowego). Przychody te korygowane są następnie o odsetki naliczone od kapitału ekonomicznego wymaganego przez poszczególne linie biznesowe (segment detaliczny, korporacyjny, rynki finansowe). Odsetki od kapitału ekonomicznego są alokowane z linii ALCO na poszczególne linie biznesowe według ich zapotrzebowania na kapitał ekonomiczny.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Grupę, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych. Ceny transferowe wyznaczane są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Grupy, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości.

Przychody i koszty, wyniki, aktywa i pasywa segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

Grupa prezentuje przychody segmentu z tytułu odsetek pomniejszone o koszty z tytułu odsetek. Wynika to z faktu, że Zarząd dokonując oceny wyników segmentu oraz decydując o alokacji zasobów do segmentu, opiera się w głównej mierze na przychodach netto z tytułu odsetek.

W 2009 roku nie zmieniła się definicja segmentów oraz zasady klasyfikacji przychodów, kosztów, aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów. W związku ze zmianą standardu zmienił się w porównaniu do sprawozdania finansowego za rok 2008 jedynie sposób prezentacji rachunku zysków i strat.

Segmenty geograficzne

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

w tys. zł	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	RAZEM
			Rynki finansowe i ALM	ALCO		
Przychody ogółem*	1 213 732	600 620	469 574	248 357	0	2 532 284
Wynik z tytułu odsetek	583 513	375 535	290 277	192 769	0	1 442 094
<i>zewewnętrzne</i>	-400 280	656 535	294 483	891 356	0	1 442 094
<i>wewnętrzne</i>	983 793	-281 000	-4 206	-698 586	0	0
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	592 772	321 037	2 085	-16 221	0	899 674
<i>przychody</i>	694 132	340 344	2 085	-16 221	0	1 020 341
<i>koszty</i>	-101 360	-19 307	0	0	0	-120 667
pozostałe przychody/koszty	-14 635	-95 952	177 213	71 808	0	138 434
udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	52 082	0	0	0	0	52 082
Koszty ogółem	959 581	481 065	48 840	0	0	1 489 487
koszty działania, z tego:	959 581	481 065	48 840	0	0	1 489 487
<i>koszty osobowe</i>	436 824	235 590	44 634	0	0	717 047
<i>amortyzacja</i>	93 883	24 794	5 232	0	0	123 909
<i>pozostałe</i>	428 874	220 681	-1 026	0	0	648 531
Wynik segmentu	254 151	119 555	420 734	248 357	0	1 042 797
koszty ryzyka	63 863	241 335	0	-744	0	304 454
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	190 288	-121 780	420 734	249 101	0	738 343
Podatek dochodowy	0	0	0	0	143 277	143 277
Wynik finansowy netto	190 288	-121 780	420 734	249 101	-143 277	595 066
- przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	190 288	-121 780	420 734	249 101	-143 291	595 052
-przypadający na udziały mniejszości	0	0	0	0	14	14

*/ włączając udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

w tys. zł	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008 (dane porównywalne)					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	RAZEM
			Rynki finansowe i ALM	ALCO		
Przychody ogółem*	1 216 328	743 821	34 086	133 461	0	2 127 696
Wynik z tytułu odsetek	529 866	366 265	197 247	58 638	0	1 152 017
<i>zewewnętrzne</i>	-686 645	758 855	87 782	992 024	0	1 152 017
<i>wewnętrzne</i>	1 216 511	-392 591	109 465	-933 385	0	0
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	604 300	303 777	-2 861	-15 492	0	889 723
<i>przychody</i>	678 532	317 564	-2 861	-15 492	0	977 743
<i>koszty</i>	-74 233	-13 787	0	0	0	-88 020
pozostałe przychody/koszty	33 930	73 779	-160 300	90 315	0	37 724
udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	48 232	0	0	0	0	48 232
Koszty ogółem	963 589	484 595	50 848	0	0	1 499 032
koszty działania, z tego:	963 589	484 595	50 848	0	0	1 499 032
<i>koszty osobowe</i>	480 510	255 642	46 387	0	0	782 539
<i>amortyzacja</i>	99 509	27 683	6 605	0	0	133 797
<i>pozostałe</i>	383 570	201 270	-2 144	0	0	582 696
Wynik segmentu	252 739	259 226	-16 762	133 461	0	628 664
koszty ryzyka	28 440	37 161	0	0	0	65 601
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	224 299	222 065	-16 762	133 461	0	563 063
Podatek dochodowy	0	0	0	0	117 645	117 645
Wynik finansowy netto	224 299	222 065	-16 762	133 461	-117 645	445 418
- przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	224 299	222 065	-16 762	133 461	-117 650	445 413
-przypadający na udziały mniejszości	0	0	0	0	5	5

*/ włączając udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

w tys. zł	Koniec roku 2009 stan na 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa segmentu	9 533 715	18 766 657	30 447 977	0		58 748 349
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	115 600					115 600
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)					1 019 507	1 019 507
Aktywa ogółem	9 649 315	18 766 657	30 447 977	0	1 019 507	59 883 456
Zobowiązania segmentu	32 782 137	16 191 060	5 259 820			54 233 017
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)					763 728	763 728
Kapitały własne				4 886 711		4 886 711
Pasywa ogółem	32 782 137	16 191 060	5 259 820	4 886 711	763 728	59 883 456

w tys. zł	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Nakłady inwestycyjne	142 950	71 068	7 471			221 489
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	-2 327 061	-1 803 311	6 720 087	-3 705 095	-247 566	-1 362 946
Przepływy pieniężne - działalność inwestycyjna	-92 680	-46 076	411 483	4 156		276 883
Przepływy pieniężne – działalność finansowa				0		0

w tys. zł	Koniec roku 2008 stan na 31.12.2008					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa segmentu	7 159 623	21 723 097	38 969 154	648 315		68 500 189
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	107 261					107 261
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)					1 003 025	1 003 025
Aktywa ogółem	7 266 884	21 723 097	38 969 154	648 315	1 003 025	69 610 475
Zobowiązania segmentu	32 047 707	19 663 611	12 915 329			64 626 647
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)					759 399	759 399
Kapitały własne				4 224 429		4 224 429
Pasywa ogółem	32 047 707	19 663 611	12 915 329	4 224 429	759 399	69 610 475

w tys. zł	okres od 01.01.2008 do 31.12.2008					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Nakłady inwestycyjne	166 404	83 686	7 411	0	0	257 501
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	1 204 082	-5 310 880	-7 829 777	17 878 630	-237 020	5 705 035
Przepływy pieniężne - działalność inwestycyjna	-96 111	-48 335	-6 154 473	7 235		-6 291 684
Przepływy pieniężne – działalność finansowa				-152 217		-152 217

2. Wynik z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	rok 2009	rok 2008
Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	175 477	681 392
Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom, w tym:	1 711 358	1 493 970
- odsetki od podmiotów sektora finansowego innych niż banki	136 911	178 218
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 344 060	1 268 283
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	230 387	47 469
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	332 835	230 906
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	16 197	78 264
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	445 756	591 251
Odsetki od dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności	434 890	320 864
Inne	247	1 455
Razem przychody z tytułu odsetek	3 116 760	3 398 102

Z ww. przychodów odsetkowych za rok 2009 kwotę 48.955 tys. zł stanowią przychody od aktywów finansowych, dla których rozpoznano utratę wartości. Za rok 2008 kwota ta wynosiła 19.967 tys. zł. Przychody odsetkowe dla aktywów finansowych obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

Koszty odsetek

	rok 2009	rok 2008
Odsetki od zobowiązań wobec innych banków	185 010	246 302
Odsetki od zobowiązań wobec klientów, w tym:	1 489 656	1 999 783
- odsetki od podmiotów sektora finansowego innych niż banki	148 391	121 482
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 294 231	1 763 898
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	47 034	114 403
Razem koszty odsetek	1 674 666	2 246 085

Wynik z tytułu odsetek	1 442 094	1 152 017
-------------------------------	------------------	------------------

W porównaniu do sprawozdań finansowych za poprzednie okresy sprawozdawcze zmieniona została w powyższej nocie prezentacja odsetek od transakcji z przyrzeczeniem odkupu / odsprzedaży (reverse repo / repo). Obecnie odsetki od transakcji reverse repo prezentowane są w zależności od kontrahenta w pozycjach "Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych bankom" lub "Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom" a odsetki od transakcji repo w pozycjach "Odsetki od zobowiązań wobec banków" lub "Odsetki od zobowiązań wobec klientów". Dane za rok 2008 zostały doprowadzone do porównywalności. Powodem zmiany było ujednolicenie prezentacji w notach objaśniających dotyczących skonsolidowanego rachunku zysków i strat z notami objaśniającymi dotyczącymi skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

3. Wynik z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji

	rok 2009	rok 2008
Prowizje związane z działalnością maklerską	73 906	75 410
Prowizje związane z prowadzeniem rachunków klientów	293 632	287 793
Prowizje związane z udzielaniem kredytów	143 882	122 882
Prowizje związane z ubezpieczeniem kredytów	52 730	8 764
Prowizje związane z kartami płatniczymi i kredytowymi	160 032	137 399
Prowizje związane z dystrybucją jednostek uczestnictwa	63 087	98 549
Prowizje za usługi powiernictwa i za przechowywanie papierów wartościowych	25 775	29 145
Prowizje za zagraniczne operacje handlowe	14 331	15 800
Prowizje od subskrypcji depozytów strukturyzowanych	4 924	23 506
Marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	145 757	139 391
Prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów finansowych	16 623	19 362
Pozostałe prowizje	25 662	19 742
Razem przychody z tytułu prowizji	1 020 341	977 743

Koszty prowizji

	rok 2009	rok 2008
Prowizje maklerskie	21 714	25 343
Zapłacone prowizje od kart	9 433	3 623
Zapłacone prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów depozytowych	20 099	15 336
Zapłacone prowizje związane z obrotem papierami wartościowymi	6 706	10 159
Zapłacone prowizje z tytułu udostępniania informacji kredytowych	6 449	6 428
Zapłacone prowizje związane z usługami bankowości elektronicznej	8 246	4 929
Koszty BFG	16 545	4 684
Koszty KIR	5 922	4 490
Pozostałe prowizje	25 553	13 028
Razem koszty prowizji	120 667	88 020

Wynik z tytułu prowizji	899 674	889 723
--------------------------------	----------------	----------------

4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany

	rok 2009	rok 2008
Wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu, w tym:	993 598	20 073
- Wynik na instrumentach kapitałowych	6 453	-18 853
- Wynik na instrumentach dłużnych	58 219	-82 583
- Wynik na instrumentach pochodnych:	928 926	121 509
- transakcje pochodne walutowe	694 252	426 999
- transakcje pochodne na stopę procentową	226 592	-337 420
- transakcje pochodne związane z papierami wartościowymi	8 082	31 930
Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych wg wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	-2 632	2 838
- Wynik na instrumentach dłużnych	-620	528
- Wynik na wycenie lokat desygnowanych do wyceny według wartości godziwej	-2 012	2 310
Część nieefektywna w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-277	5
Wynik z pozycji wymiany	-729 971	-48 928
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	260 718	-26 012

Wynik na instrumentach kapitałowych zawiera wynik netto na obrocie kapitałowymi papierami wartościowymi.

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi oraz instrumentami rynku pieniężnego (bony skarbowe). Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie instrumentami na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS), instrumentami walutowymi (swap, opcje) oraz opcjami na indeks giełdowy.

Wynik odsetkowy dla dłużnych papierów wartościowych zaprezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek.

W powyższej nocie w pozycji "Wynik na instrumentach pochodnych – transakcje pochodne walutowe" zaprezentowana została korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Grupy. Za rok 2009 kwota korekty wyceny wyniosła 186 mln zł w porównaniu z 163 mln zł za rok 2008.

5. Wynik na inwestycjach

	rok 2009	rok 2008
Wynik na instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży	4 239	27 974
Wynik na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży	-5 059	-4 388
Przychody z tytułu dywidend	4 156	7 235
Wycena transakcji zabezpieczanej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych, w tym:	-142 355	326 958
- dotycząca dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i innych należności	24 262	113 253
Wycena transakcji zabezpieczającej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	24 816	-313 056
Wynik na inwestycjach	-114 203	44 723

Na kwotę wyceny transakcji zabezpieczającej składa się m.in. wynik odsetkowy z tytułu instrumentu zabezpieczającego (IRS) zawierający odsetki naliczone za okres sprawozdawczy. Wynik odsetkowy z tytułu transakcji zabezpieczanej (dłużne papiery wartościowe) prezentowany jest w niniejszym sprawozdaniu w przychodach odsetkowych, częściowo w pozycji "Odsetki od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży" a częściowo w pozycji "Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom" (dla dłużnych papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności).

6. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

	rok 2009	rok 2008
Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	-730	-630
Sprzedaż pozostałych usług	3 351	4 683
Wynik z tytułu aktywów do zbycia i aktywów przeznaczonych do sprzedaży	39	331
Wynik z tytułu zbycia aktywów (środków trwałych, wartości niematerialnych i nieruchomości własnych)	-1 173	293
Odpis na utratę wartości innych aktywów niefinansowych	-346	-175
Wynik z tytułu nieruchomości inwestycyjnych, w tym:	-12 438	13 704
- czysze z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej	17 853	12 966
- koszty bezpośredniego utrzymania nieruchomości inwestycyjnej	-8 500	-4 896
- wycena nieruchomości inwestycyjnej do wartości godziwej	-21 791	5 634
Inne, w tym:	3 216	807
- składki na ubezpieczenie kredytów hipotecznych	199	-2 359
- zwroty, koszty rzeczowe i osobowe	0	855
- otrzymane odsetki naliczone pozabilansowo	42	377
- pozostałe	2 975	1 934
Razem	-8 081	19 013

Pozycja "Sprzedaż pozostałych usług" dotyczy przede wszystkim sprzedaży usług w ośrodkach wypoczynkowych jednej ze spółek Grupy.

7. Koszty działania banku

	rok 2009	rok 2008
Koszty pracownicze, w tym:	717 047	782 539
- wynagrodzenia, w tym:	600 801	640 640
- odprawy emerytalne	1 471	1 611
- świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	116 246	141 899
- koszty szkoleń	9 174	28 974
Koszty ogólnoadministracyjne, w tym:	646 800	590 544
- koszty rzeczowe	97 121	114 470
- podatki i opłaty (bez PFRON)	3 456	3 132
- koszty utrzymania i wynajmu budynków	176 704	145 442
- usługi łączności	69 575	69 604
- usługi leasingowe	16 429	14 415
- usługi remontowe	52 186	33 039
- licencje i patenty	20 221	18 151
- koszty doradztwa i konsultingu	78 273	72 756
- najem zasobów komputerowych	27 594	23 341
- pozostałe usługi obce	105 241	96 194
Amortyzacja, w tym:	123 909	133 797
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	74 072	79 964
- amortyzacja wartości niematerialnych	49 837	53 833
Razem	1 487 756	1 506 880

8. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

	rok 2009	rok 2008
Darowizny	-1 229	-3 002
Roszczenia sporne	-374	14 509
Wycena do wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych	-1 452	565
Inne	1 324	-4 224
Razem	-1 731	7 848

Koszty operacyjne z tytułu roszczeń spornych obejmują koszty dotyczące spraw spornych związanych z nienależytym wykonaniem umów, spraw o charakterze przestępczym oraz spraw dotyczących roszczeń byłych pracowników.

9. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

	rok 2009	rok 2008
Zawiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	592 791	510 573
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	-299 386	-430 320
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	293 405	80 253
- dotyczące kredytów i innych należności zagrożonych utratą wartości	272 139	91 845
- IBNR	21 266	-11 592
Zawiązanie odpisów na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	11 049	7 506
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania pozabilansowe	0	-22 158
Netto odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe, w tym:	11 049	-14 652
- dotyczące portfela zagrożonego utratą wartości	12 502	-436
- IBNR	-1 453	-14 216
Razem zawiązanie odpisów	603 840	518 079
Razem rozwiązanie odpisów	-299 386	-452 478
Netto odpisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	304 454	65 601

Wartości prezentowane w pozycji "Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności" obejmują m.in. kwoty spłat dotyczących należności uprzednio spisanych z bilansu, które w roku 2009 wynosiły 45.551 tys. zł w porównaniu z 86.550 tys. zł w roku 2008.

Kwoty dotyczące utworzeń oraz rozwiązań odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności w podziale na klasy należności zaprezentowane są w poniższej tabeli.

	rok 2009	rok 2008
Zawiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	592 791	510 573
- banki	9	2 514
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	357	237
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	588 958	506 715
- podmioty gospodarcze	446 791	418 322
- gospodarstwa domowe	142 167	88 393
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	3 467	1 107
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	-299 386	-430 320
- banki	-2 473	-243
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	-397	-3 229
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	-280 465	-414 204
- podmioty gospodarcze	-178 147	-243 958
- gospodarstwa domowe	-102 318	-170 246
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	-16 051	-12 644
Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:	293 405	80 253
- banki	-2 464	2 271
- inne niż banki podmioty sektora finansowego	-40	-2 992
- podmioty sektora niefinansowego, w tym:	308 493	92 511
- podmioty gospodarcze	268 644	174 364
- gospodarstwa domowe	39 849	-81 853
- podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych	-12 584	-11 537

10. Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności

	rok 2009	rok 2008
ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	52 082	48 232
Razem	52 082	48 232

11. Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

	rok 2009	rok 2008
Podatek bieżący	198 459	137 746
- Bieżący rok	253 769	129 436
- Korekta rozliczenia podatkowego dotycząca roku ubiegłego	-55 310	8 310
Podatek odroczony	-52 422	-20 708
- Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-52 422	-20 708
Zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	-2 760	607
Razem podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	143 277	117 645

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

	rok 2009	rok 2008
Zysk brutto	738 343	563 063
Podatek dochodowy 19%	140 285	106 982
Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	17 342	26 035
- utworzenie rezerw na roszczenia sporne	762	1 353
- PFRON	1 155	971
- rezerwy / impairment na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	1 152	311
- koszty reprezentacji	1 150	1 783
- koszty z tytułu płatności zagranicznych	144	202
- koszty spisania należności kredytowych i pozakredytowych	1 378	1 868
- strata podatkowa ze sprzedaży portfela należności	4 167	7 875
- umorzenie należności dotyczących instrumentów pochodnych	0	2 216
- cienka kapitalizacja	6 073	7 964
- inne	1 361	1 492
Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu	11 590	15 979
- dochód zwolniony podmiotowo	466	777
- przychody z tytułu otrzymanych dywidend	4	423
- rozwiązanie rezerw na roszczenia sporne	354	3 929
- udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	9 896	9 164
- rozliczenie straty podatkowej z lat ubiegłych	212	898
- inne	658	788
Podatek dochodowy 19% +/- zwiększenia +/- zmniejszenia	146 037	117 038
zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	-2 760	607
Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat	143 277	117 645
Efektywna stawka podatkowa	19,41%	20,89%

12. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję jednostki dominującej za rok 2009 oparte było na zysku netto w kwocie 595.052 tys. zł (rok 2008: 445.413 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w analogicznym okresie w liczbie 13.010.000 (rok 2008: 13.010.000).

	rok 2009	rok 2008
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	595 052	445 413
Średnia ważona ilość akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	45,74	34,24

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2009 jak również w ciągu roku 2008 ilość akcji składających się na kapitał akcyjny jednostki dominującej nie uległa zmianie. W opisywanym okresie ING Bank Śląski S.A. nie emitował obligacji zamiennych na akcje oraz opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

13. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku w dniu 3 kwietnia 2009 r. odstąpiło od uchwalenia wypłaty dywidendy za rok 2008 i zatwierdziło przeznaczenie całości zysku netto jednostki dominującej Grupy za rok 2008 na zasilenie funduszy własnych.

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. postanowił zaproponować Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy odstąpienie od uchwalenia wypłaty dywidendy za rok 2009 i przeznaczenie całości zysku netto jednostki dominującej Grupy za rok 2009 na zasilenie funduszy własnych.

14. Kasa, środki w Banku Centralnym

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Gotówka i pozostałe środki pieniężne	716 809	946 212
Środki na rachunkach w Banku Centralnym	1 939 784	423 583
Razem	2 656 593	1 369 795

Podmiot dominujący Grupy utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3% wartości depozytów otrzymanych przez jednostkę dominującą. Kwota naliczonej rezerwy pomniejszana jest o równowartość 500 tys. EUR co stanowiło w przeliczeniu kwotę:

- 2.072 tys. zł według stanu na 30.11.2009 r.,
- 1.879 tys. zł według stanu na 28.11.2008 r.

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą podmiot dominujący Grupy zobligowany jest utrzymywać w danym okresie na rachunku bieżącym w NBP wynosi:

- 1.483.416 tys. zł dla okresu od 31.12.2009 do 31.01.2010 r.
- 1.831.271 tys. zł dla okresu od 31.12.2008 do 01.02.2009 r.,

Grupa ma możliwość wykorzystania limitu zadłużenia w Narodowym Banku Polskim w wysokości 0,85 wartości nominalnej rządowych papierów wartościowych obciążonych zastawem, co stanowiło na dzień 31.12.2009 r. kwotę 6.326.346 tys. zł w porównaniu z 11.076.025 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.

15. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
rachunki bieżące	356 981	276 550
lokaty międzybankowe, w tym:	564 712	5 699 110
- lokaty jednodniowe	0	2 447 474
pozostałe należności, w tym:	262 460	1 814 232
- kredyty i pożyczki	228 109	459 114
- dłużne papiery wartościowe przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	0	518 910
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	0	796 138
- inne należności	34 351	40 070
Razem (brutto)	1 184 153	7 789 892
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-50	-2 667
Razem (netto)	1 184 103	7 787 225

W roku 2008 Grupa dokonała reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje NBP, które po reklasyfikacji zaprezentowano w niniejszej nocie. W związku z działaniami mającymi na celu zwiększenie płynności banków, Narodowy Bank Polski podjął decyzję o przedterminowym wykupie obligacji NBP. Wykup nastąpił 22 stycznia 2009 roku. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej w roku 2008 reklasyfikacji znajdują się w nocie nr 17.

W pozycji 'transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje reverse repo. Grupa dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo) zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-12	792 210	796 138
Razem		792 210	796 138

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	501 297	5 975 339
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	204 135	535 270
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	76 306	150 000
powyżej 1 roku do 5 lat	402 415	1 129 283
Razem	1 184 153	7 789 892

16. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	7 533 634	6 116 918
Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	734 027	4 431 901
Razem	8 267 661	10 548 819

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne, w tym:	7 531 497	6 115 950
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	7 531 497	6 115 950
- Skarb Państwa	4 533 828	6 114 950
- NBP	2 997 669	1 000
Instrumenty dłużne razem, w tym:	7 531 497	6 115 950
- notowane na giełdzie	4 069 977	4 990 831
- nienotowane na giełdzie	3 461 520	1 125 119
Instrumenty kapitałowe, w tym:	2 137	968
- notowane na giełdzie	2 137	968
- nienotowane na giełdzie	0	0
Razem	7 533 634	6 116 918

Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Lokaty	0	2 246 725
Instrumenty dłużne, w tym:	186 468	1 822 654
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	186 468	1 822 654
- Skarb Państwa	0	1 630 504
- Podmioty niefinansowe	186 468	192 150
Instrumenty dłużne razem, w tym:	186 468	1 822 654
- notowane na giełdzie	0	1 695 294
- nienotowane na giełdzie	186 468	127 360
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	547 559	362 522
Razem	734 027	4 431 901

Grupa wyznaczyła następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy (w roku 2008 także obligacje emitowane przez Skarb Państwa), wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back oraz wybrane depozyty/lokaty międzybankowe.

Desygnowanie ww. obligacji do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji z uwagi na eliminację niedopasowania księgowego. Niedopasowanie polegałoby na niespójności w zakresie ujmowania efektów wyceny pozycji inwestycyjnej w formie ww. obligacji i transakcji IRS, wycenianej w wartości godziwej przez wynik finansowy, zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej płynące z inwestycji.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Grupie wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu, wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów oraz możliwość ich sprzedaży pozostają po stronie Grupy.

Grupa, poprzez desygnację depozytów / lokat międzybankowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, zamierza wyeliminować lub znacząco zmniejszyć niedopasowanie księgowe wynikające z odmiennego sposobu wyceny depozytów / lokat międzybankowych oraz instrumentów finansowych, z którymi identyfikuje relację tj. transakcji pochodnych typu FX SWAP, FX Forward, IRS i OIS.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	3 501 948	2 610 286
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	232 450	2 158
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	424 358	1 781 971
powyżej 1 roku do 5 lat	3 867 643	4 333 264
powyżej 5 lat	241 262	1 821 140
Razem	8 267 661	10 548 819

Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	10 548 819	6 256 537
Zwiększenia	556 499 480	364 659 762
- zakup dłużnych papierów wartościowych	554 860 117	360 675 061
- zakup akcji i udziałów w pozostałych jednostkach	1 099 370	1 161 831
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	539 993	576 145
- desygnacja lokat międzybankowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	2 246 725
Zmniejszenia	558 780 638	360 367 480
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	362 199 502	331 494 315
- wykup dłużnych papierów wartościowych	193 830 639	27 207 064
- sprzedaż akcji i udziałów w pozostałych jednostkach	2 101	1 200 031
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	501 671	466 070
- zmniejszenie z tytułu upływu terminu zapadalności lokat desygnowanych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 246 725	0
Saldo na koniec okresu	8 267 661	10 548 819

Przychody o charakterze odsetkowym z instrumentów dłużnych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Przychody z instrumentów kapitałowych są ujmowane w pozycji przychodów z tytułu dywidend. Zyski i straty powstające z tytułu transakcji na pochodnych instrumentach finansowych oraz z tytułu zmian wartości godziwej innych instrumentów przeznaczonych do obrotu są ujmowane w pozycji "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany".

17. Inwestycje

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	6 835 875	10 739 090
- pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	3 137 714	3 235 793
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	7 330 406	7 311 832
Razem	14 166 281	18 050 922

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne, w tym:	6 783 023	10 730 536
- Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	6 108 446	10 057 405
- Obligacje Skarbu Państwa	5 909 881	9 811 957
- Bony Skarbu Państwa	107	245 448
- Pozostałe	198 458	0
- Instrumenty dłużne o zmiennym oprocentowaniu, w tym:	674 577	673 131
- Obligacje Skarbu Państwa	674 577	673 131
Instrumenty dłużne razem, w tym:	6 783 023	10 730 536
- notowane na giełdzie	6 782 916	10 485 088
- nienotowane na giełdzie	107	245 448
Instrumenty kapitałowe	52 852	8 554
- Instrumenty kapitałowe w cenie nabycia	50 629	9 195
- Wycena do wartości rynkowej	4 763	1 902
- Utrata wartości	-2 540	-2 543
Instrumenty kapitałowe - wartość bilansowa, w tym:	52 852	8 554
- notowane na giełdzie	880	1 607
- nienotowane na giełdzie	51 972	6 947
Razem	6 835 875	10 739 090

W pozycji "Instrumenty kapitałowe" prezentowane są akcje i udziały kilkunastu podmiotów nienotowanych na giełdzie, których Grupa nie wycenia do wartości godziwej. Ponadto Grupa posiada w jednej ze spółek akcje serii nie notowanej na giełdzie, natomiast wycena dokonywana jest w oparciu o kurs akcji serii znajdującej się w obrocie regulowanym.

Akcje jednej ze spółek Grupa nabyła w drodze restrukturyzacji zadłużenia. Są to akcje serii nienotowanej na giełdzie.

Posiadanie części akcji i udziałów związane jest z funkcjonowaniem jednostek Grupy. Są to akcje i udziały m.in. w GPW, CeTO, KIR, SWIFT, BIK. Pozostałe udziały Grupa kwalifikuje do zbycia w drodze sprzedaży lub likwidacji.

Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	3 137 714	3 235 793
- Obligacje wyemitowane przez:	3 137 714	3 235 793
- Skarb Państwa	3 137 714	3 235 793
Razem	3 137 714	3 235 793

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 43 "Rachunkowość zabezpieczeń".

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	7 330 406	7 311 832
- Obligacje wyemitowane przez:	7 330 406	7 311 832
- Skarb Państwa	7 330 406	7 311 832
Razem	7 330 406	7 311 832

Inwestycje według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	0	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 321 527	19 810
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	890 657	892 464
powyżej 1 roku do 5 lat	8 756 277	13 725 453
powyżej 5 lat	3 197 820	3 413 195
Razem	14 166 281	18 050 922

Zmiana stanu inwestycji

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	18 050 922	9 388 273
Zwiększenia	1 382 324	21 137 721
- zakup dłużnych papierów wartościowych	324 461	19 778 964
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	1 010 760	1 358 295
- nabycie akcji w wyniku restrukturyzacji należności	44 515	0
- zakup akcji i udziałów	2 588	462
Zmniejszenia	5 266 965	12 475 072
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	3 921 352	8 657 366
- wykup dłużnych papierów wartościowych	403 320	491 869
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	936 917	820 516
- sprzedaż akcji i udziałów	5 376	3 883
- reklasyfikacja do portfela kredytów i innych należności	0	2 501 438
Saldo na koniec okresu	14 166 281	18 050 922

W roku 2009 Grupa sprzedała akcje, których wartość według ceny nabycia wynosiła 3.952 tys. zł. Na kwotę tę składała się wartość zaangażowania w następujących podmiotach:

- Master Card Inc.
- Centrozap S.A.

Grupa osiągnęła wynik na sprzedaży powyższych akcji w kwocie 4.158 tys. zł.

W roku 2008 Grupa sprzedała akcje trzech spółek, których wartość według ceny nabycia wynosiła 3.882 tys. zł. Wynik na sprzedaży tych akcji był dodatni i wynosił 27.974 tys. zł.

Reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych

W roku 2008 Grupa dokonała reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.

Przesłanką reklasyfikacji był brak lub zanik aktywności rynku, co w opinii Grupy powoduje, że powyższe papiery wartościowe spełniają definicję pożyczek i należności zgodną z MSR tj. „są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku” oraz nie zmieniała się intencja Grupy w ich zakresie tzn. zamiar i możliwości ich utrzymywania w dającej się przewidzieć przyszłości.

Poprzez reklasyfikację zmianie uległy zasady wyceny dłużnych papierów wartościowych, tj. z wycenianych do wartości godziwej na wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych na dzień reklasyfikacji stanowiła ich nowy zamortyzowany koszt.

Dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności

Rodzaj papieru wartościowego	Dzień reklasyfikacji	Wartość godziwa na dzień reklasyfikacji	Wartość bilansowa		Wartość godziwa	
			koniec roku 2009	koniec roku 2008	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	01.10.2008	1 242 866	1 648 457	1 654 003	1 722 865	1 620 049
Obligacje NBP	19.12.2008	518 870	0	518 910	0	518 910
Obligacje komercyjne	19.12.2008	294 163	165 909	294 184	166 510	294 184
Obligacje komunalne	19.12.2008	34 402	34 428	34 404	34 811	34 404
Razem		2 090 301	1 848 794	2 501 501	1 924 186	2 467 547

Po reklasyfikacji wyżej wymienione papiery wartościowe prezentowane są w sprawozdaniu w pozycji "Kredyty i inne należności udzielone klientom" z wyjątkiem obligacji NBP, które zaprezentowano w pozycji "Kredyty i inne należności udzielone bankom".

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) zaklasyfikowane na moment zakupu do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży były wyznaczone jako instrumenty zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Grupy było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

Wartość godziwa zysku lub straty, jaka byłaby ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny, jeżeliby nie dokonano reklasyfikacji

Rodzaj papieru wartościowego	Wycena ujęta w kapitale własnym	
	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	74 408	-33 954
Obligacje NBP	0	0
Obligacje komercyjne	601	0
Obligacje komunalne	383	0
Razem	75 392	-33 954

W przypadku nie dokonania reklasyfikacji wyżej wymienionych papierów wartościowych do kategorii kredytów i innych należności i pozostawienia ich w kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży kwoty wyceny do wartości godziwej zostałyby w całości ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny. Powyższe wartości zostały oszacowane bez uwzględnienia wpływu na rachunek zysków i strat oraz na kapitały dalszego stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, gdyż w opinii Grupy wyliczenie takie obarczone byłoby błędem i opierało się na hipotetycznych i trudnych do zweryfikowania założeniach.

Koszty i przychody ujęte w rachunku zysków i strat

rok 2009

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto/premia	amortyzacja rezerwy rewaluacyjnej	korekta wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej w strategii FVH ¹⁾
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	80 166	-3 393	2 440	22 315
Obligacje NBP	1 637	0	0	0
Obligacje komercyjne	13 818	5 780	998	0
Obligacje komunalne	1 947	69	-69	0
Razem	97 568	2 456	3 369	22 315

rok 2008

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto/premia	amortyzacja rezerwy rewaluacyjnej	korekta wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej w strategii FVH ¹⁾
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	39 807	771	0	13 652
Obligacje NBP	24 182	0	0	0
Obligacje komercyjne	2 547	166	0	0
Obligacje komunalne	147	0	0	0
Razem	66 683	937	0	13 652

*) wycena z tytułu zabezpieczanego ryzyka stopy procentowej

18. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

W portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu znajdują się obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Wartość nominalną obligacji prezentuje tabela poniżej. Korekta z tytułu wyceny transakcji do wartości godziwej wynosiła:

- według stanu na 31.12.2009 r.: -1.246 tys. zł,
- według stanu na 31.12.2008 r.: 8.802 tys. zł.

Wielkość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu ww. aktywami wynosiła:

- według stanu na 31.12.2009 r.: 544.375 tys. zł,
- według stanu na 31.12.2008 r.: 644.102 tys. zł.

Wartość nominalna aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	546 060	661 534
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie kredytu lombardowego	0	1 750 000
Z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:		
- bony skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	0	133 200
Z portfela aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	250 000	0

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. 183 z 2005 roku, poz. 1538),
- Umowy z Narodowym Bankiem Polskim o udzielenie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt z 30 grudnia 2003 roku,
- Regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym przez Narodowy Bank Polski, stanowiącego załącznik do uchwały nr 42/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 3 października 2003 roku,
- z istoty transakcji.

19. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń

Wycena dodatnia

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	90 444	197 003
- transakcja Interest Rate Swap	90 444	197 003
Razem	90 444	197 003

Wycena ujemna

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych	482 563	420 047
- transakcja Interest Rate Swap	482 563	420 047
Razem	482 563	420 047

Wycena dodatnia prezentowana jest w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w aktywach natomiast wycena ujemna prezentowana jest w pozycji "Pochodne instrumenty zabezpieczające" w pasywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

20. Kredyty i inne należności udzielone klientom

Kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 545 597	2 925 110
- w rachunku bieżącym	381 053	382 674
- terminowe	2 164 544	2 542 436
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	626 732	158 159
Pozostałe należności	151 459	98 173
Razem (brutto)	3 323 788	3 181 442
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 863	-2 045
- dotyczący należności kredytowych	-1 863	-2 045
- dotyczący należności pozostałych	0	0
Razem (netto)	3 321 925	3 179 397

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom gospodarczym, w tym:	12 042 288	12 312 034
- w rachunku bieżącym	3 504 520	3 931 464
- terminowe	8 537 768	8 380 570
Kredyty i pożyczki udzielone gospodarstwom domowym, w tym:	9 822 755	7 446 511
- w rachunku bieżącym	1 226 942	1 091 580
- terminowe	8 595 813	6 354 931
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	306 471	559 378
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	165 909	294 184
Pozostałe należności	72 738	36 739
Razem (brutto)	22 244 252	20 354 662
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-874 057	-482 274
- dotyczący należności kredytowych	-865 491	-473 561
- dotyczący należności pozostałych	-8 566	-8 713
Razem (netto)	21 370 195	19 872 388

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 305 234	973 899
- w rachunku bieżącym	7 450	11 854
- terminowe	2 297 784	962 045
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	3 600 794	1 735 062
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	1 682 885	1 688 407
Pozostałe należności	0	32
Razem (brutto)	5 906 028	2 708 993
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-5 354	-17 939
- dotyczący należności kredytowych	-5 354	-17 939
- dotyczący należności pozostałych	0	0
Razem (netto)	5 900 674	2 691 054

Kredyty i inne należności udzielone klientom – razem

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki	26 715 874	23 657 554
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	3 907 265	2 294 440
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	1 848 794	1 982 591
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	626 732	158 159
Pozostałe należności	224 197	134 944
Razem (brutto)	31 474 068	26 245 097
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-881 274	-502 258
- dotyczący należności kredytowych	-872 708	-493 545
- dotyczący należności pozostałych	-8 566	-8 713
Razem (netto)	30 592 794	25 742 839

W roku 2008 Grupa dokonała reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje) oraz obligacje komercyjne i obligacje komunalne, które po reklasyfikacji prezentowane są w niniejszej notce. Obligacje Skarbu Państwa stanowią pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej reklasyfikacji znajdują się w notce nr 17.

W pozycji 'transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje reverse repo. Grupa dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo) zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-05	630 675	626 732
Razem		630 675	626 732

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-06	160 316	158 159
Razem		160 316	158 159

Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

Poniższa tabela prezentuje wartość papierów wartościowych stanowiących pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej według stanu na 31.12.2009 r. oraz 31.12.2008 r.

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	3 261 868	1 654 003
- Obligacje wyemitowane przez:	3 261 868	1 654 003
- Skarb Państwa	3 261 868	1 654 003
Razem	3 261 868	1 654 003

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) reklasyfikowane w roku 2008 z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności były wyznaczone przed reklasyfikacją jako instrumenty zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Grupy było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

W roku 2009 jednostka dominująca Grupy dokonała sprzedaży euroobligacji zaklasyfikowanych na dzień 31.12.2008 r. do portfela aktywów finansowych desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu (FVO). Transakcję sprzedaży przeprowadzono z niezależnym kontrahentem po cenach rynkowych. Wartość nominalna sprzedanych euroobligacji wynosiła 417 mln EUR. Następnie jednostka dominująca Grupy dokonała odkupu euroobligacji od niezależnego kontrahenta po cenach rynkowych. W wyniku transakcji sprzedaży i odkupu euroobligacji jednostka dominująca Grupy zrealizowała ujemną wycenę w kwocie 20,3 mln zł. Po odkupie instrumenty te zostały zaklasyfikowane do portfela pożyczek i należności. Jednocześnie utworzono dla nich powiązanie zabezpieczające z posiadanymi przez Grupę instrumentami IRS w strategii zabezpieczenia wartości godziwej.

Opisane wyżej euroobligacje prezentowane są w niniejszej notce w pozycji "Dłużne papiery wartościowe" (jako kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych).

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w notce nr 43 "Rachunkowość zabezpieczeń".

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	8 677 301	8 864 988
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 617 763	1 725 986
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 435 233	2 789 392
powyżej 1 roku do 5 lat	6 964 591	5 730 145
powyżej 5 lat	9 608 925	6 275 259
dla których termin zapadalności upłynął	1 170 255	859 327
Razem	31 474 068	26 245 097

Zgodnie z polityką kredytową Grupa przyjmuje zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów, ustanowione na rachunkach kredytobiorców oraz zabezpieczenia na majątku kredytobiorców. Więcej informacji na temat zabezpieczeń zaprezentowano w rozdziale "Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A." w punkcie "Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego".

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa nie posiada takich należności.

21. Jakość portfela kredytów i innych należności

Portfel kredytów i innych należności

koniec roku 2009

	wartość brutto	odpis aktualizujący	wartość netto
Kredyty i inne należności udzielone bankom	1 184 153	-50	1 184 103
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	31 474 068	-881 274	30 592 794
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 323 788	-1 863	3 321 925
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	22 244 252	-874 057	21 370 195
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	5 906 028	-5 354	5 900 674
Razem	32 658 221	-881 324	31 776 897

koniec roku 2008

	wartość brutto	odpis aktualizujący	wartość netto
Kredyty i inne należności udzielone bankom	7 789 892	-2 667	7 787 225
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	26 245 097	-502 258	25 742 839
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 181 442	-2 045	3 179 397
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	20 354 662	-482 274	19 872 388
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	2 708 993	-17 939	2 691 054
Razem	34 034 989	-504 925	33 530 064

Podział portfela kredytów i innych należności według przesłanki utraty wartości

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	32 658 221	34 034 989
- z przesłanką utraty wartości	1 164 582	502 367
- bez przesłanki utraty wartości	31 493 639	33 532 622
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-881 324	-504 925
- dotyczący portfela należności z przesłanką utraty wartości	-728 141	-386 226
- dotyczący portfela należności bez przesłanki utraty wartości	-153 183	-118 699
Kredyty i inne należności (netto)	31 776 897	33 530 064

Podział portfela kredytów i innych należności według metody szacunku odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	32 658 221	34 034 989
- wyceniane indywidualnie	905 573	281 152
- wyceniane portfelowo	31 752 648	33 753 837
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-881 324	-504 925
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych indywidualnie	-530 070	-225 214
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych portfelowo	-351 254	-279 711
Kredyty i inne należności (netto)	31 776 897	33 530 064

Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności kredytowych

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	504 925	562 128
Zmiany w wartości odpisu:	376 399	-57 203
- Utworzenie w okresie	597 286	556 644
- Rozwiązanie w okresie	-303 881	-477 703
- Odpisy wykorzystane	-207 693	-233 339
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	51 184	84 869
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	-1 244	382
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	-4 278	12 747
- Kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej w przypadku, gdy restrukturyzowana obecnie należność FM była transakcją niezapadłą	246 698	0
- Pozostałe	-1 673	-803
Saldo na koniec okresu	881 324	504 925

Odpisy wykorzystane to umorzenie należności w ciężar utworzonego odpisu.

Na kwotę utworzonych rezerw wpłynęły m.in. odpisy na ryzyko związane z transakcjami pochodnymi (głównie opcjami walutowymi). Saldo odpisów z tego tytułu wyniosło 115,2 mln zł w roku 2009 w porównaniu z 71,4 mln zł w roku 2008.

W roku 2009 jednostka dominująca Grupy zawarła umowę sprzedaży portfela zidentyfikowanych kredytów trudnych z firmą Copernicus Capital Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. Łączna kwota wierzytelności (bilansowych i pozabilansowych) sprzedanych w ramach powyższej umowy wynosiła 216,6 mln zł (saldo kapitału, odsetki zapadłe oraz należności poboczne). W efekcie opisywanej umowy jednostka dominująca Grupy rozwiązała rezerwy na kwotę 15,5 mln zł.

W roku 2008 jednostka dominująca Grupy zawarła umowy sprzedaży wierzytelności w sytuacji nieregularnej z Bison Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty oraz z Bison II Sp. z o.o.. Kwota wierzytelności ogółem (bilansowych i pozabilansowych) sprzedanych w ramach umów wynosiła 1.005,8 mln zł (saldo kapitału i

odsetki zapadłe). W efekcie powyższych umów jednostka dominująca Grupy rozwiązała rezerwy na kwotę 43,0 mln zł.

Podział kredytów i pożyczek według segmentu klientów

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyty i pożyczki (brutto), w tym:	26 943 983	24 116 668
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym, w tym:	9 756 740	7 300 924
- kredyty i pożyczki hipoteczne	6 059 933	4 278 729
- kredyty dla segmentu Small Business	1 548 868	1 169 828
- pozostałe kredyty i pożyczki	2 147 939	1 852 367
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym, w tym:	9 634 372	6 220 238
- kredyty i pożyczki hipoteczne	491 016	386 361
- pozostałe kredyty i pożyczki	9 143 356	5 833 877
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom strategicznym	7 552 871	10 595 506
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	872 758	496 212
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów detalicznych	224 089	164 115
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów korporacyjnych	566 569	314 219
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów strategicznych	82 100	17 878
Kredyty i pożyczki (netto), w tym:	26 071 225	23 620 456
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym	9 532 651	7 136 809
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym	9 067 803	5 906 019
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom strategicznym	7 470 771	10 577 628

22. Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności

Grupa posiada udziały w podmiocie stowarzyszonym ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.

Ogólne informacje dotyczące jednostki stowarzyszonej

Nazwa podmiotu	ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	
Kraj siedziby	Polska	
Rodzaj działalności	tworzenie i zarządzanie OFE	
	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Udział w kapitałach jednostki	20%	20%
Aktywa	636 049	598 195
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	56 180	59 000
Aktywa netto	579 869	539 195
Przychody ze sprzedaży	472 015	471 978
Zysk (strata)	257 525	237 733

Wartość bilansowa udziałów w jednostce stowarzyszonej

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	107 261	97 326
Udział w zyskach	52 082	48 232
Dywidenda wypłacona	-43 743	-38 297
Saldo na koniec okresu	115 600	107 261

W jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostka dominująca Grupy wykazuje udziały w następujących podmiotach zależnych i stowarzyszonych:

Nazwa podmiotu	Charakter powiązania kapitałowego	Procentowy udział banku w kapitale zakładowym podmiotu	Wartość bilansowa (według ceny nabycia)	
			koniec roku 2009	koniec roku 2008
ING Securities S.A.	zależny	100,00%	30 228	30 228
ING Bank Hipoteczny S.A.	zależny	100,00%	213 450	113 450
ING BSK Development Sp. z o.o.	zależny	100,00%	-	50
Solver Sp. z o.o.	zależny	82,30%	7 870	7 870
Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. ^{*)}	zależny	100,00%	21 616	18 971
ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	stowarzyszony	20,00%	40 000	40 000
Razem			313 164	210 569

*) Na koniec roku 2008 ING Bank Śląski S.A. posiadał w kapitale zakładowym spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. udział bezpośredni w wysokości 40% oraz udział pośredni poprzez spółkę ING BSK Development Sp. z o.o. w wysokości 60%. W roku 2009 spółka ING BSK Development Sp. z o.o. została zlikwidowana (informację na temat likwidacji spółki zamieszczono poniżej) a majątek polikwidacyjny spółki (w tym udziały) został przeniesiony do ksiąg Banku. W wyniku tej operacji na koniec 2009 roku ING Bank Śląski S.A. kontroluje bezpośrednio 100% kapitału zakładowego spółki Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o..

Likwidacja spółki ING BSK Development Sp. z o.o.

W dniu 23 grudnia 2008 r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki ING BSK Development Sp. z o.o. podjęta została uchwała w sprawie rozwiązania tej Spółki i postawienia jej w stan likwidacji począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r. W dniu 16 marca 2009 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ukazało się ogłoszenie o otwarciu procesu likwidacji spółki, natomiast w dniu 5 października 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki, które zatwierdziło sprawozdanie likwidacyjne spółki sporządzone według stanu na 30 września 2009 r. Wniosek do Sądu o wyrejestrowanie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego został złożony w dniu 12 października 2009 r. W dniu 23 października 2009 r. Sąd postanowił wyrejestrować podmiot z Krajowego Rejestru Sądowego.

Zwiększenie wartości udziału w kapitale zakładowym ING Banku Hipotecznego S.A.

W roku 2009 ING Bank Śląski S.A. objął w drodze subskrypcji zamkniętej 500 sztuk akcji serii D oraz 1.500 sztuk akcji serii E ING Banku Hipotecznego S.A.. Wartość nominalna akcji wynosiła 50 tys. zł za sztukę. Akcje zostały opłacone w gotówce ze środków własnych ING Banku Śląskiego S.A.. W wyniku powyższych operacji wartość udziału ING Banku Śląskiego w kapitale zakładowym ING Banku Hipotecznego zwiększyła się o 100 mln i na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 213 mln zł.

23. Nieruchomości inwestycyjne

	rok 2009	rok 2008
Wartość na początek okresu	151 458	144 713
Zwiększenia	0	1 111
Wycena	-21 791	5 634
Wartość na koniec okresu	129 667	151 458

Grupa jest właścicielem jednej nieruchomości o charakterze inwestycyjnym zlokalizowanej w Katowicach. Z tytułu jej posiadania Grupa uzyskuje przychody w postaci rat czynszowych. Zgodnie z zasadami rachunkowości przyjętymi przez Grupę nieruchomość jest wyceniana do wartości godziwej. Wartość godziwa została ustalona na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy. Do wyceny zastosowano metodę dochodową zdyskontowanych przepływów w okresie 10 lat. Przy wycenie zastosowano ogólnie przyjęte parametry rynkowe dla podobnych inwestycji przy uwzględnieniu stopnia wykorzystania powierzchni budynku.

Wycena nieruchomości inwestycyjnej jest dokonywana w EUR (wartość nieruchomości na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 31.313 tys. EUR wobec 36.300 tys. EUR według stanu na 31.12.2008 r.).

	rok 2009	rok 2008
Przychód z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej uzyskany przez Grupę	17 853	12 966
Koszt operacyjny związany z nieruchomością inwestycyjną	-8 500	-4 896

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące nieruchomości inwestycyjnej ani też zobowiązania umowne związane z nabyciem ww. nieruchomości.

24. Rzeczowe aktywa trwałe

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	371 558	390 086
Sprzęt informatyczny	43 162	40 978
Środki transportu	199	316
Pozostałe wyposażenie	95 640	89 649
Środki trwałe w budowie	38 288	23 134
Razem	548 847	544 163

rok 2009

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wyposażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	720 057	197 326	1 323	372 971	23 134	1 314 811
Zwiększenia, w tym:	14 042	25 098	17	32 759	56 675	128 591
- zakup	3 150	21 442	0	4 488	56 675	85 755
- przyjęcie z inwestycji	10 892	3 213	0	26 494	0	40 599
- inne	0	443	17	1 777	0	2 237
Zmniejszenia, w tym:	-3 552	-28 991	-461	-8 793	-41 552	-83 349
- sprzedaż i likwidacja	-3 552	-28 993	-461	-8 793	-538	-42 337
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-40 599	-40 599
- inne	0	2	0	0	-415	-413
Wycena	-2 161	-1 677	95	0	0	-3 743
Transfery	84	-7	0	-1 493	31	-1 385
Wartość brutto na koniec okresu	728 470	191 749	974	395 444	38 288	1 354 925
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-329 971	-156 348	-1 007	-283 322	0	-770 648
Amortyzacja za okres, w tym:	-26 941	7 761	232	-16 482	0	-35 430
- odpisy amortyzacyjne	-30 101	-20 371	-87	-23 513	0	-74 072
- sprzedaż i likwidacja	3 118	28 137	319	8 564	0	40 138
- transfery	0	0	0	3	0	3
- inne	42	-5	0	-1 536	0	-1 499
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-356 912	-148 587	-775	-299 804	0	-806 078
Wartość netto na koniec okresu	371 558	43 162	199	95 640	38 288	548 847

rok 2008

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wypożyczenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	700 708	225 864	1 992	351 923	14 186	1 294 673
Zwiększenia, w tym:	25 847	21 147	193	41 857	66 513	155 557
- zakup	2 498	18 371	193	10 086	66 513	97 661
- przyjęcie z inwestycji	23 280	2 756	0	31 771	0	57 807
- inne	69	20	0	0	0	89
Zmniejszenia, w tym:	-3 716	-49 567	-862	-18 163	-58 106	-130 414
- sprzedaż i likwidacja	-2 795	-49 410	-833	-18 120	-67	-71 225
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-57 936	-57 936
- inne, w tym:	-921	-157	-29	-43	-103	-1 253
- darowizny	0	-157	0	0	0	-157
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-854	0	0	0	0	-854
Wycena	-5 025	0	0	0	0	-5 025
Transfery	2 243	-118	0	-2 646	541	20
Wartość brutto na koniec okresu	720 057	197 326	1 323	372 971	23 134	1 314 811
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-296 485	-182 591	-1 657	-281 002	0	-761 735
Amortyzacja za okres, w tym:	-33 486	26 243	650	-2 320	0	-8 913
- odpisy amortyzacyjne	-34 252	-23 402	-116	-22 194	0	-79 964
- sprzedaż i likwidacja	2 393	49 488	741	17 894	0	70 516
- transfery	-1 704	0	-4	1 701	0	-7
- inne, w tym:	77	157	29	279	0	542
- darowizny	0	157	0	0	0	157
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	71	0	0	0	0	71
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-329 971	-156 348	-1 007	-283 322	0	-770 648
Wartość netto na koniec okresu	390 086	40 978	316	89 649	23 134	544 163

Pozycja "Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych" obejmuje m.in. grunty, których wartość z uwzględnieniem wyceny do wartości godziwej według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 6.150 tys. zł (4.041 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.).

Na dzień 31.12.2009 r. w kapitale z aktualizacji wyceny była zaewidencjonowana kwota 51.115 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczony) dotycząca nieruchomości wycenionych do wartości godziwej. Według stanu na dzień 31.12.2008 r. kwota ta wynosiła 52.864 tys. zł.

Wycena nieruchomości została przeprowadzona w grudniu 2006 przez niezależnego rzeczoznawcę. Wycena została przeprowadzona zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości zależnie od charakteru budynku (dla budynków administracyjnych - metodą odtworzeniową, dla budynków operacyjnych - metodą dochodową). Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby 328.085 tys. zł.

W roku 2007 przeprowadzona była wycena jednego z ośrodków wypoczynkowych Grupy.

W roku 2008 została dokonana wycena pozostałych ośrodków wypoczynkowych posiadanych przez Grupę oraz wycena budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach. Na dzień 31.12.2008 r. wartość tej nieruchomości wynosiła 141.451 tys. zł. Zmiana wartości tej nieruchomości w za rok 2008 obciążyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 8.238 tys. zł (6.673 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

W roku 2009 zostały dokonane następujące wyceny:

- budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach – wartość budynku według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 139.104 tys. zł, zmiana wartości tej nieruchomości za rok 2009 zwiększyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 1.040 tys. zł (842 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz
- jednego budynku zlokalizowanego w Warszawie – jego wartość na 31.12.2009 r. wynosi 10.240 tys. zł, zmiana wyceny za rok 2009 obciążyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 3.492 tys. zł (2.829 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.

W roku 2009 r. Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości aktywów trwałych w kwocie 15.271 tys. zł. Umowy te dotyczą obszaru IT oraz robót ogólnobudowlanych, robót wentylacyjnych i klimatyzacyjnych. Podobnie jak w roku ubiegłym Grupa zawarła również umowy ramowe na roboty ogólnobudowlane – wartość tych umów będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w trakcie realizacji.

W roku 2008 r. kwota umów wynosiła 5.237 tys. zł. Umowy te dotyczyły zakupu i modernizacji środków trwałych w placówkach ING Banku Śląskiego m.in. modernizacji klimatyzacji, instalacji systemów kolejkowych i oświetlenia wewnętrznego. Grupa zawarła także umowy ramowe na roboty budowlano-instalacyjne i remonty placówek. Płatności z tytułu tych umów nie są z góry określone - ich wysokość będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w ciągu roku odrębnie dla każdej z placówek.

Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych obejmuje m.in. wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego.

Wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Nieruchomości	1	3
Pozostałe wyposażenie	2	3
Razem	3	6

25. Wartości niematerialne

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Wartość firmy	223 821	223 821
Oprogramowanie	79 490	82 580
Inne wartości niematerialne	250	356
Nakłady na wartości niematerialne	23 782	9 430
Razem	327 343	316 187

rok 2009

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 821	284 241	7 882	9 430	525 374
Zwiększenia, w tym:	0	45 346	0	51 490	96 836
- zakup	0	8 331	0	49 789	58 120
- przyjęcie z inwestycji	0	37 015	0	0	37 015
- inne	0	0	0	1 701	1 701
Zmniejszenia, w tym:	0	-3 957	0	-37 171	-41 128
- sprzedaż i likwidacja	0	-3 957	0	0	-3 957
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	-37 015	-37 015
- inne	0	0	0	-156	-156
Transfery	0	1 295	0	33	1 328
Wartość brutto na koniec okresu	223 821	326 925	7 882	23 782	582 410
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-201 661	-7 526	0	-209 187
Amortyzacja za okres, w tym:	0	-45 774	-106	0	-45 880
- odpisy amortyzacyjne	0	-49 731	-106	0	-49 837
- sprzedaż i likwidacja	0	3 957	0	0	3 957
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-247 435	-7 632	0	-255 067
Wartość netto na koniec okresu	223 821	79 490	250	23 782	327 343

rok 2008

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 821	244 571	8 620	20 723	497 735
Zwiększenia, w tym:	0	62 446	0	40 219	102 665
- zakup	0	12 547	0	40 158	52 705
- przyjęcie z inwestycji	0	49 328	0	0	49 328
- inne	0	571	0	61	632
Zmniejszenia, w tym:	0	-23 494	297	-51 090	-74 287
- sprzedaż i likwidacja	0	-23 434	0	0	-23 434
- przyjęcie z inwestycji	0	0	297	-49 625	-49 328
- inne	0	-60		-1 465	-1 525
Transfery	0	718	-1 035	-422	-739
Wartość brutto na koniec okresu	223 821	284 241	7 882	9 430	525 374
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-170 741	-8 169	0	-178 910
Amortyzacja za okres, w tym:	0	-30 920	643	0	-30 277
- odpisy amortyzacyjne	0	-53 696	-137	0	-53 833
- sprzedaż i likwidacja	0	23 433	0	0	23 433
- transfery	0	-718	718	0	0
- inne	0	61	62	0	123
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0	-201 661	-7 526	0	-209 187
Wartość netto na koniec okresu	223 821	82 580	356	9 430	316 187

W roku 2009 r. Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwotach:

- 18.345 tys. PLN
- 50 tys. EUR

Umowy te dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

Analogicznie w roku 2008 kwoty umów wynosiły:

- 5.682 tys. PLN
- 212 tys. EUR
- 1.862 tys. USD.

Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej dwa razy w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W jednostce dominującej Grupy testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank NV. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w łącznej kwocie 223.343 tys. zł. Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przyporządkowane do zidentyfikowanych ośrodków generujących środki pieniężne.

Dane wejściowe dla potrzeb testu obejmują wysokość kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem oraz zysku przed opodatkowaniem w podziale na segmenty.

Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Wolne przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie. Do dyskontowania przepływów używa się stopę dyskonta reprezentującą koszt kapitału kalkulowaną przez jednostkę dominującą Grupy. Do pozostałych założeń należą: prognozy stawki podatku dochodowego, nominalna stopa wzrostu po okresie prognozy oraz prognozowana stawka 3 M WIBOR.

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w jednostce dominującej Grupy średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych dwóch lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik Zysk brutto / Aktywa ważne ryzykiem na poziomie z ostatniego roku prognozy Banku podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana - a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Przeprowadzony na dzień 31.12.2009 test wykazał nadwyżkę bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne w wysokości 2.718 mln zł i w związku z tym nie stwierdzono dla tego ośrodka utraty wartości. Dla stopy dyskontowej niższej o 1% nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby 3.609 mln zł, dla stopy wyższej o 1% nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby zaś 2.118 mln zł.

26. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

	rok 2009	rok 2008
Wartość na początek okresu	248	241
Zwiększenia, w tym:	0	833
- przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	783
- inne	0	50
Zmniejszenia, w tym:	-24	-826
- sprzedaż i likwidacja	-24	-826
Wartość na koniec okresu	224	248

Na kwotę "Aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży" według stanu na 31.12.2009 r. jak również według stanu na 31.12.2008 r. składała się głównie wartość nieruchomości i środków transportu przejętych z windykacji. Grupa zamierza zbyć te aktywa w drodze ogłoszenia przetargu.

27. Podatek odroczony

Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku

rok 2009

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2008	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2009
Odsetki naliczone (koszt)	-17 300	-11 705	0	0	-29 005
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-26 175	0	24 429	0	-1 746
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	-227	0	-227
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-53 827	-11 042	0	0	-64 869
Pozostałe rezerwy	-9 509	-316	0	0	-9 825
Świadczenia pracownicze	-22 892	4 319	0	0	-18 573
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 852	279	0	0	-3 573
Straty podatkowe	-376	-325	0	0	-701
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	-4 474	-198	0	0	-4 672
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	-12 337
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	0	0	2 503	0	2 503
Inne	-19 738	-7	0	0	-19 745
Razem	-170 480	-18 995	26 705	0	-162 770

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2008	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2009
Odsetki naliczone (przychód)	69 829	-36 321	0	0	33 508
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	8 420	1 629	0	0	10 049
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	10 361	-375	0	0	9 986
Aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	12 399	0	-410	0	11 989
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 886	0	-979	0	907
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	10 692	0	-10 692	0	0
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	1 465	0	0	0	1 465
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	102	0	0	2	104
Inne	6 675	1 640	0	0	8 315
Razem	121 829	-33 427	-12 081	2	76 323

Podatek odroczony – stan bilansowy	-48 651	-52 422	14 624	2	-86 447
---	----------------	----------------	---------------	----------	----------------

rok 2008

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 31.12.2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Zmiany odnoszone na kapitały mniejszości	Saldo na 31.12.2008
Odsetki naliczone (koszt)	-17 120	-180	0	0	0	-17 300
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-39 932	0	13 757	0	0	-26 175
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-60 869	7 042	0	0	0	-53 827
Pozostałe rezerwy	-5 838	-3 671	0	0	0	-9 509
Świadczenia pracownicze	-19 509	-3 383	0	0	0	-22 892
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 612	-240	0	0	0	-3 852
Straty podatkowe	847	-1 223	0	0	0	-376
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	-6 038	1 564	0	0	0	-4 474
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	0	-12 337
Inne	-19 827	89	0	0	0	-19 738
Razem	-184 235	-2	13 757	0	0	-170 480

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 31.12.2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Zmiany odnoszone na kapitały mniejszości	Saldo na 31.12.2008
Odsetki naliczone (przychód)	90 019	-20 190	0	0	0	69 829
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	9 964	-1 544	0	0	0	8 420
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	10 678	-317	0	0	0	10 361
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	13 604	0	-1 205	0	0	12 399
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	4 017	0	-2 131	0	0	1 886
Aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	10 692	0	0	10 692
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	1 148	183	0	134	0	1 465
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	0	0	0	0	102	102
Inne	5 513	1 162	0	0	0	6 675
Razem	134 943	-20 706	7 356	134	102	121 829
Podatek odroczony – stan bilansowy	-49 292	-20 708	21 113	134	102	-48 651

Uznawanie aktywów i tworzenie rezerw przypadających na dany okres sprawozdawczy

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Odsetki naliczone (koszt)	-11 705	-180
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-11 042	7 042
Pozostałe rezerwy	-316	-3 671
Świadczenia pracownicze	4 319	-3 383
Świadczenia emerytalne i urlopowe	279	-240
Straty podatkowe	-325	-1 223
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	-198	1 564
Inne	-7	89
Razem	-18 995	-2
Rezerwy z tytułu podatku odroczonego		
Odsetki naliczone (przychód)	-36 321	-20 190
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	1 629	-1 544
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu amortyzacji związanej z zastosowaną ulgą inwestycyjną	-375	-317
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	0	183
Inne	1 640	1 162
Razem	-33 427	-20 706
Podatek odroczony za okres sprawozdawczy	-52 422	-20 708

Nierozpoznane aktywa z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego, związane z następującymi pozycjami, nie zostały rozpoznane:

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rezerwy celowe, których ściagalność nie zostanie uprawdopodobniona	845	721
Straty podatkowe	2 568	3 856
Razem	3 413	4 577

Rok wygaśnięcia nieuznanych różnic przejściowych z tytułu podatku odroczonego:

	kwota różnic na koniec roku 2009	kwota różnic na koniec roku 2008
rok 2009	0	360
rok 2010	423	407
rok 2011	422	3 678
rok 2012	2 568	132
Razem	3 413	4 577

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-839	-24 289
Aktualizacja wyceny aktywów trwałych	11 989	12 399
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-227	10 692
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	2 503	0
Razem	13 426	-1 198

Różnice przejściowe dotyczące wyceny udziałów w jednostce stowarzyszonej

Jednostka dominująca Grupy nie utworzyła podatku odroczonego od wyceny udziału w podmiocie stowarzyszonym ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Łączna kwota różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostce stowarzyszonej, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosiła na 31.12.2009 r. 9.896 tys. zł w porównaniu z 9.164 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r.

28. Inne aktywa

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rozliczenia międzyokresowe	66 913	52 557
- koszty działania banku opłacone z góry	2 398	4 664
- koszty zapłacone z góry z tytułu ubezpieczeń w NN	15	15
- materiały i towary na składzie	2 001	2 444
- koszty do rozliczenia	137	910
- przychody do otrzymania	31 421	26 225
- rozliczenia z tytułu prowizji	18 611	11 297
- pozostałe	12 330	7 002
Inne aktywa	128 681	152 668
- rozliczenia międzybankowe	4 129	14 439
- rozliczenia międzyoddziałowe	22 180	31 947
- rozliczenia publiczno-prawne	8 484	23 254
- pożyczki z ZFŚS	15 106	17 451
- rozrachunki z odbiorcami	6 715	5 528
- rozrachunki z tytułu zakupu materiałów	5 216	1 068
- należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut	41 559	41 559
- pozostałe	25 292	17 422
Razem (brutto)	195 594	205 225
Odpis z tytułu utraty wartości	-45 556	-39 228
Razem (netto)	150 038	165 997

Według stanu na koniec roku 2008 w pozycji "rozliczenia publiczno-prawne" została zaprezentowana kwota należności wynikająca z Funduszu Poręczeń Unijnych wynosząca 8.122 tys. zł. Kwota ta została w całości rozliczona w roku 2009.

W pozycji "należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut" prezentowane są zarówno na koniec 2009 jak i 2008 roku należności od banku Lehman Brothers Inc. oraz podmiotów z nim powiązanych. Na należności te utworzono odpis w wysokości 33.346 tys. zł ujęty w pozycji "Odpis z tytułu utraty wartości".

29. Świadczenia dla pracowników

Grupa jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING.

Dla realizacji w/w systemu motywacyjnego Grupa ponosi koszty finansowania opcji i administracji systemu, które w roku 2009 wyniosły 3,6 mln zł w porównaniu z 0,9 mln zł w roku 2008.

Grupa dokonuje wyceny przyznanych opcji do wartości godziwej. Za rok 2009 wartość tej wyceny wynosiła -3,7 mln zł (w porównaniu z -3,3 mln zł za rok 2008) i obciążyła wynik finansowy Grupy.

30. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kredyt lombardowy	0	1 400 249
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	4 531 867
Razem	0	5 932 116

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z Bankiem Centralnym były następujące aktywa:

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-02-12	1 772 000	1 691 894
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2009-02-12	1 400 000	1 334 255
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-03-12	814 000	729 991
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2009-03-12	865 000	775 727
Razem		4 851 000	4 531 867

31. Zobowiązania wobec innych banków

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rachunki bieżące	248 720	177 596
Depozyty międzybankowe	429 024	3 108 831
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	3 241 530	2 760 763
Pozostałe zobowiązania	54 512	13 678
Razem	3 973 786	6 060 868

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z bankami były następujące aktywa:

koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-11	973 643	1 063 699
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-13	410 820	410 730
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-19	1 795 283	1 767 101
Razem		3 179 746	3 241 530

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2009-02-12	1 489 547	1 273 375
Dłużne papiery wartościowe z portfela aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2009-02-12	1 739 891	1 487 388
Razem		3 229 438	2 760 763

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	3 942 674	2 967 592
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	2 852 728
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	20 795	208 727
powyżej 1 roku do 5 lat	10 317	31 821
Razem	3 973 786	6 060 868

32. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	543 129	652 904
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	543 129	652 904
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	454 922	172 156
Razem	998 051	825 060

Grupa wyznaczyła następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy i przez Skarb Państwa, wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back oraz wybrane depozyty/ lokaty międzybankowe.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w jednostce dominującej Grupy wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W kwocie wyceny na dzień bilansowy zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat nie rozpoznano kwoty zmian wartości zobowiązania, którą można przypisać do zmian ryzyka kredytowego, którego źródłem jest Grupa jako pożyczkobiorca. W ocenie Grupy cała kwota zmiany wartości zobowiązania finansowego wynika ze zmian warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	998 051	652 904
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	0
powyżej 1 roku do 5 lat	0	111 587
powyżej 5 lat	0	60 569
Razem	998 051	825 060

33. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty, w tym:	3 306 618	4 267 492
- rachunki bieżące	1 685 817	1 268 135
- rachunki terminowe	1 620 801	2 999 357
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	286 511	163 543
Pozostałe zobowiązania	92 921	83 864
Razem	3 686 050	4 514 899

Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty podmiotów gospodarczych, w tym:	11 861 687	11 173 552
- rachunki bieżące	7 815 670	7 292 099
- rachunki terminowe	4 046 017	3 881 453
Depozyty gospodarstw domowych, w tym:	30 039 683	27 945 689
- rachunki bieżące	4 122 157	3 796 117
- rachunki oszczędnościowe	17 197 453	18 835 053
- rachunki terminowe	8 720 073	5 314 519
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	18 272
Pozostałe zobowiązania	462 903	492 090
Razem	42 364 273	39 629 603

Zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty, w tym:	1 508 176	2 886 223
- rachunki bieżące	1 303 955	2 400 751
- rachunki terminowe	204 221	485 472
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	25 043	20 209
Pozostałe zobowiązania	1 131	15 984
Razem	1 534 350	2 922 416

Zobowiązania wobec klientów – razem

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Depozyty	46 716 164	46 272 956
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	311 554	202 024
Pozostałe zobowiązania	556 955	591 938
Razem	47 584 673	47 066 918

W pozycji "Transakcje z przyrzeczeniem odkupu" prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z klientami były następujące aktywa:

koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-04	7 060	7 219
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-05	266 880	270 281
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-08	8 810	9 011
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-03-16	25 690	25 043
Razem		308 440	311 554

koniec roku 2008

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-06	158 886	168 105
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-07	7 000	6 415
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-22	8 000	7 295
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2009-01-30	22 440	20 209
Razem		196 326	202 024

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	38 202 598	38 803 201
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 204 590	3 944 514
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 579 590	3 318 544
powyżej 1 roku do 5 lat	592 895	995 736
powyżej 5 lat	5 000	4 923
Razem	47 584 673	47 066 918

34. Rezerwy

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Rezerwa na sprawy sporne	11 690	16 722
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	20 061	9 281
Rezerwa na odprawy emerytalne	14 410	12 544
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	5 460	7 993
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	3 626	4 039
Razem	55 247	50 579

rok 2009

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	16 722	9 281	12 544	7 993	4 039	50 579
- utworzenie	3 025	11 049	1 911	0	1 900	17 885
- wykorzystane	-5 110	0	-30	0	-1 583	-6 723
- rozwiązanie	-2 947	0	-15	-2 533	-730	-6 225
- zmiany z tytułu różnic kursowych	0	-269	0	0	0	-269
Saldo na koniec okresu	11 690	20 061	14 410	5 460	3 626	55 247
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	11 602	0	1 358	5 460	3 626	22 046
- powyżej 1 roku	88	20 061	13 052	0	0	33 201

rok 2008

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	29 294	23 933	11 839	7 441	0	72 507
- utworzenie	10 212	7 506	707	2 437	4 039	24 901
- wykorzystane	-2 398	0	0	0	0	-2 398
- rozwiązanie	-20 386	-22 158	-2	-1 885	0	-44 431
Saldo na koniec okresu	16 722	9 281	12 544	7 993	4 039	50 579
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	3 240	0	0	7 993	4 039	15 272
- powyżej 1 roku	13 482	9 281	12 544	0	0	35 307

Rezerwa na sprawy sporne

Grupa prowadzi szczegółową ewidencję spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych. W sprawach, w których na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków Grupa tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw.

Na wykazaną na dzień 31.12.2009 r. kwotę rezerw składają się rezerwy na:

- 1) sprawy sporne związane z nienależytym wykonaniem umów: 6.355 tys. zł (11.449 tys. zł wg stanu na 31.12.2008),
- 2) sprawy o charakterze przestępczym: 5.315 tys. zł (5.220 tys. zł wg stanu na 31.12.2008),
- 3) sprawy dotyczące roszczeń byłych pracowników: 20 tys. zł (53 tys. zł wg stanu na 31.12.2008).

Grupa rozpoznała rezerwy na wszystkie szacowane straty. W niektórych przypadkach Grupa ma prawo do zwrotów środków z tytułu utworzonych rezerw. Jednakże z uwagi na niepewność dotyczącą wpływu spodziewanych korzyści ekonomicznych, Grupa nie rozpoznała aktywów z tego tytułu w sprawozdaniu finansowym.

W roku 2008 jednostka dominująca Grupy rozwiązała rezerwę na przewidywane straty w wysokości 14.088 tys. zł, która była utworzona w 2006 roku w związku z nałożeniem na 20 banków przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) kary za porozumienie w sprawie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. Wyrokiem z dnia 12 listopada 2008 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie stwierdził stosowania praktyki ograniczającej konkurencję w zakresie prowizji pobieranych przy transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. W związku z tym utworzona w 2006 r. rezerwa została rozwiązana. Od powyższego wyroku Prezes UOKiK oraz firma MasterCard złożyli apelację. Termin rozprawy apelacyjnej został wstępnie wyznaczony na kwiecień 2010. Prawdopodobieństwo realizacji zobowiązania Zarząd jednostki dominującej Grupy ocenia na mniej niż 50 procent.

Rezerwa na odprawy emerytalne

Grupa tworzy rezerwy na odprawy emerytalne zgodnie z MSR 19. Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwa obliczona została metodą indywidualną, dla każdego pracownika osobno. Rezerwa wyceniana jest w oparciu o wartość bieżącą przyszłych, długoterminowych zobowiązań Grupy z tytułu odpraw emerytalnych i odpraw rentowych.

Podstawą do obliczenia rezerwy dla pracownika jest przewidywana kwota odprawy emerytalnej lub odprawy rentowej, jaką Grupa zobowiązuje się wypłacić na podstawie Regulaminu Wynagradzania obowiązującego w każdej jednostce Grupy. Przewidywana kwota odprawy obliczana jest, jako iloczyn następujących czynników:

- przewidywanej kwoty podstawy wymiaru odprawy emerytalnej lub rentowej, zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania dla każdego Podmiotu,

- przewidywanego wzrostu podstawy wymiaru do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego,
- współczynnika procentowego uzależnionego od stażu pracy (zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania).

Obliczona w powyższy sposób kwota jest dyskontowana aktuarialnie na dzień 31 grudnia 2009 roku. Zdyskontowaną kwotę pomniejsza się o zdyskontowane aktuarialnie na ten sam dzień kwoty rocznych odpisów na rezerwę, dokonywanych na powiększenie rezerwy na pracownika. Dyskonto aktuarialne oznacza iloczyn dyskonta finansowego i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego, jako pracownika Grupy.

Kwoty rocznych odpisów oraz prawdopodobieństwo obliczane są na bazie modeli, w których wzięte są pod uwagę trzy następujące ryzyka:

- możliwość zwolnienia się z pracy,
- ryzyko całkowitej niezdolności do pracy,
- ryzyko śmierci.

Możliwość zwolnienia się z pracy przez pracownika oszacowana została z zastosowaniem rozkładu prawdopodobieństwa, przy uwzględnieniu danych statystycznych Grupy. Prawdopodobieństwo zwolnienia się pracownika jest uzależnione od wieku pracownika i jest stałe w ciągu każdego roku pracy.

Ryzyko śmierci wyrażone zostało w postaci najnowszych danych statystycznych z polskich tabel trwania życia dla mężczyzn i dla kobiet, publikowanych przez GUS, na dzień dokonywania wyceny.

Zgodnie z wymogami MSR 19 stopa dyskonta finansowego do obliczenia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych, została ustalona na podstawie rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych, których waluta i termin wykupu są zbieżne z walutą i szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Grupa przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje część zysków i strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu)
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa prezentuje wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżąca zobowiązania oraz nieujęte zyski / straty aktuarialne.

Rezerwa na odpisy emerytalne - zmiana zobowiązania ujętego w bilansie

	rok 2009	rok 2008
Saldo na początek okresu	12 544	11 839
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	2 010	1 337
- koszt bieżącego zatrudnienia	1 147	719
- koszty odsetek	863	618
Wyłacone świadczenia	-249	-634
Zyski / straty aktuarialne ujęte w rachunku zysków i strat	105	2
Saldo na koniec okresu, w tym:	14 410	12 544
- wartość bieżąca zobowiązania	13 760	15 950
- nieujęte zyski/straty aktuarialne	650	-3 406

Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Pod koniec roku 2008 rozpoczęto restrukturyzację zatrudnienia, która była kontynuowana także w roku 2009. Restrukturyzacja była efektem prowadzonych w Grupie projektów mających na celu optymalizację działania obszaru operacyjnego (centralizacja wybranych czynności, konsolidacja jednostek operacyjnych oraz ograniczenie współpracy z pośrednikami).

35. Inne zobowiązania

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
wobec pracowników	19 903	22 160
z tytułu leasingu	6	9
rozliczenia międzyokresowe	173 468	210 555
- z tytułu kosztów działania	2 377	1 394
- z tytułu świadczeń pracowniczych	92 138	133 495
- z tytułu udzielonych kredytów	32	276
- z tytułu prowizji	70 509	60 336
- z tytułu dystrybucji funduszy powiązanych z lokatą	0	613
- pozostałe	8 412	14 441
pozostałe zobowiązania	358 971	436 948
- rozrachunki międzybankowe	164 258	204 984
- rozrachunki publiczno-prawne	36 458	71 737
- rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	862	263
- rozrachunki z dostawcami	123 662	139 916
- pozostałe	33 731	20 048
Razem	552 348	669 672

Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	4	3
od 1 roku do 5 lat	2	6
powyżej 5 lat	0	0
Razem	6	9

Wartość bieżąca należnych rat leasingowych według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	5	5
od 1 roku do 5 lat	2	5
powyżej 5 lat	0	0
Razem	7	10

Uzgodnienie różnic między zobowiązaniami brutto z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą minimalnych rat leasingowych

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego	6	9
Niezrealizowane koszty finansowe	1	1
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	7	10

Grupa jest leasingobiorcą w umowach leasingu finansowego dotyczących części sprzętu informatycznego oraz obiektów stanowiących nieruchomości użytkowane przez Grupę. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

36. Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny jednostki dominującej wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 9.260.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 10,00 zł każda,
- 3.750.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 10,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy jednostki dominującej Grupy.

W ciągu roku 2009 oraz w ciągu roku 2008 wysokość kapitału akcyjnego jak również ilość akcji nie uległa zmianie.

37. Kapitał z aktualizacji wyceny

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-1 383	-100 981
- w tym podatek odroczony	839	24 289
Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	51 115	52 864
- w tym podatek odroczony	-11 989	-12 399
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-968	45 581
- w tym podatek odroczony	227	-10 692
Razem	48 764	-2 536

rok 2009

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-100 981	24 289	52 864	-12 399	45 581	-10 692	-2 536
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	96 302	-22 678	0	0	0	0	96 302
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	794	-186	0	0	0	0	794
- rozliczenie wyceny papierów reklamifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	2 502	-586	0	0	0	0	2 502
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-1 704	400	0	0	-1 704
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	-46 549	10 919	-46 549
- inne	0	0	-45	10	0	0	-45
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-1 383	839	51 115	-11 989	-968	227	48 764

rok 2008

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	-149 591	35 914	57 998	-13 604	0	0	-91 593
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	240 366	-56 605	0	0	0	0	240 366
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-192 191	45 082	0	0	0	0	-192 191
- rozliczenie wyceny papierów reklamifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	435	-102	0	0	0	0	435
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-4 565	1 071	0	0	-4 565
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	45 581	-10 692	45 581
- inne	0	0	-569	134	0	0	-569
Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	-100 981	24 289	52 864	-12 399	45 581	-10 692	-2 536

38. Zyski zatrzymane

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Pozostały kapitał zapasowy	74 931	74 889
Kapitał rezerwowy	2 159 469	1 763 929
Fundusz ogólnego ryzyka	790 179	730 179
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	113 807	123 906
Wynik roku bieżącego	595 052	445 413
Razem	3 733 438	3 138 316

rok 2009

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	74 889	1 763 929	730 179	569 319	0	3 138 316
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	595 066	595 066
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	0	0	0	0	-14	-14
- podział zysku, w tym:	34	395 568	60 000	-455 602	0	0
- odpis z zysku na kapitał zapasowy	34	0	0	-34	0	0
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	395 568	0	-395 568	0	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	60 000	-60 000	0	0
- przeniesienie na wynik lat ubiegłych w związku z likwidacją spółki zależnej	0	-28	0	28	0	0
- inne	8	0	0	62	0	70
Zyski zatrzymane na koniec okresu	74 931	2 159 469	790 179	113 807	595 052	3 733 438

rok 2008

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	RAZEM
Zyski zatrzymane na początek okresu	73 825	1 505 970	530 179	734 052	0	2 844 026
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	445 418	445 418
- udział akcjonariuszy mniejszościowych w wyniku finansowym netto	0	0	0	0	-5	-5
- podział zysku, w tym:	26	257 959	200 000	-610 202	0	-152 217
- odpis z zysku na kapitał zapasowy	26	0	0	-26	0	0
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	257 959	0	-257 959	0	0
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	200 000	-200 000	0	0
- wypłata dywidendy	0	0	0	-152 217	0	-152 217
- inne	1 038	0	0	56	0	1 094
Zyski zatrzymane na koniec okresu	74 889	1 763 929	730 179	123 906	445 413	3 138 316

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzję o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

Ograniczenia w wypłacie dywidendy

Statutowe sprawozdania jednostek zależnych są przygotowywane zgodnie z polskimi standardami rachunkowości. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

39. Struktura walutowa skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz pozycji pozabilansowych

Poniżej zaprezentowano skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz pozycje pozabilansowe Grupy Kapitałowej w podziale na podstawowe waluty. Do wyliczeń wartości w oryginalnej walucie zastosowano następujące kursy walut:

	31.12.2009	31.12.2008
EUR	4,1082	4,1724
USD	2,8503	2,9618
CHF	2,7661	2,8014

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2009

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	2 583 642	52 312	12 734	14 160	4 968	265	96	6 214	2 656 593
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	311 677	629 901	153 328	151 164	53 034	38 347	13 863	53 014	1 184 103
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 901 189	366 472	89 205	0	0	0	0	0	8 267 661
- Wycena instrumentów pochodnych	681 022	686 131	167 015	155 587	54 586	7	3	43 905	1 566 652
- Inwestycje	14 160 458	1 054	257	4 769	1 673	0	0	0	14 166 281
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	0	0	0	0	0	0	0	90 444
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	23 363 068	5 484 419	1 334 993	257 742	90 426	1 452 684	525 174	34 881	30 592 794
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	115 600	0	0	0	0	0	0	0	115 600
- Nieruchomości inwestycyjne	129 667	0	0	0	0	0	0	0	129 667
- Rzeczowe aktywa trwałe	548 847	0	0	0	0	0	0	0	548 847
- Wartości niematerialne	327 343	0	0	0	0	0	0	0	327 343
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	224	0	0	0	0	0	0	0	224
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	762	0	0	0	0	0	0	0	762
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	86 447	0	0	0	0	0	0	0	86 447
- Inne aktywa	148 225	1 671	407	84	29	25	9	33	150 038
A k t y w a r a z e m	50 448 615	7 221 960	1 757 939	583 506	204 716	1 491 328	539 145	138 047	59 883 456

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2009

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec innych banków	411 165	3 424 256	833 517	92 777	32 550	4 108	1 485	41 480	3 973 786
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	998 051	0	0	0	0	0	0	0	998 051
- Wycena instrumentów pochodnych	435 884	506 350	123 253	185 319	65 017	10 477	3 788	55 914	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	128 625	353 938	86 154	0	0	0	0	0	482 563
- Zobowiązania wobec klientów	42 702 328	3 587 200	873 180	1 138 507	399 434	4 368	1 579	152 270	47 584 673
- Rezerwy	55 247	0	0	0	0	0	0	0	55 247
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	156 133	0	0	0	0	0	0	0	156 133
- Inne zobowiązania	536 644	15 204	3 701	490	172	2	1	8	552 348
Zobowiązania ogółem	45 424 077	7 886 948	1 919 805	1 417 093	497 173	18 955	6 853	249 672	54 996 745
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-8 264	2 112	514	4 769	1 673	0	0	0	-1 383
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	51 115	0	0	0	0	0	0	0	51 115
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-968	0	0	0	0	0	0	0	-968
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	15 846	0	0	0	0	0	0	0	15 846
- Zyski zatrzymane	3 733 438	0	0	0	0	0	0	0	3 733 438
Kapitały własne jednostki dominującej	4 877 517	2 112	514	4 769	1 673	0	0	0	4 884 398
- Kapitały mniejszości	2 313		0		0		0	0	2 313
Kapitały własne ogółem	4 879 830	2 112	514	4 769	1 673	0	0	0	4 886 711
Pasywa razem	50 303 907	7 889 060	1 920 319	1 421 862	498 846	18 955	6 853	249 672	59 883 456

Pozycje pozabilansowe

Zobowiązania warunkowe udzielone	12 042 934	1 475 298	359 111	511 162	179 336	47 101	17 028	20 208	14 096 703
Zobowiązania warunkowe otrzymane	10 675 618	1 627 021	396 042	180 377	63 284	239	86	11	12 483 266
Pozabilansowe instrumenty finansowe	59 731 119	35 507 020	8 642 963	20 099 127	7 051 583	2 529 778	914 565	1 219 519	119 086 563
Razem	82 449 671	38 609 339	9 398 116	20 790 666	7 294 203	2 577 118	931 679	1 239 738	145 666 532

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2008

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
A K T Y W A									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	1 028 440	292 883	70 195	36 104	12 190	516	184	11 852	1 369 795
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	2 403 053	4 579 191	1 097 496	539 961	182 308	1 456	520	263 564	7 787 225
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 606 800	1 911 258	458 072	2 030 761	685 651	0	0	0	10 548 819
- Wycena instrumentów pochodnych	999 642	2 668 832	639 640	823 170	277 929	10 995	3 925	77 126	4 579 765
- Inwestycje	18 046 375	301	72	4 246	1 434	0	0	0	18 050 922
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	0	0	0	0	0	0	0	197 003
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	19 885 621	4 217 449	1 010 797	326 433	110 214	1 275 092	455 162	38 244	25 742 839
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	107 261	0	0	0	0	0	0	0	107 261
- Nieruchomości inwestycyjne	151 458	0	0	0	0	0	0	0	151 458
- Rzeczowe aktywa trwałe	544 163	0	0	0	0	0	0	0	544 163
- Wartości niematerialne	316 187	0	0	0	0	0	0	0	316 187
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	248	0	0	0	0	0	0	0	248
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	142	0	0	0	0	0	0	0	142
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	48 651	0	0	0	0	0	0	0	48 651
- Inne aktywa	153 465	12 392	2 970	79	27	22	8	39	165 997
A k t y w a r a z e m	50 488 509	13 682 306	3 279 242	3 760 754	1 269 753	1 288 081	459 799	390 825	69 610 475

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.
za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku

koniec roku 2008

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (w tysiącach)	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
P A S Y W A									
ZOBOWIĄZANIA									
- Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	0	0	0	0	0	0	0	5 932 116
- Zobowiązania wobec innych banków	891 989	3 122 349	748 334	1 641 200	554 122	383 924	137 047	21 406	6 060 868
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	825 060	0	0	0	0	0	0	0	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	3 190 397	863 201	206 884	218 766	73 863	2 773	990	46 501	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	261 483	158 564	38 003	0	0	0	0	0	420 047
- Zobowiązania wobec klientów	41 859 867	3 663 319	877 988	1 397 497	471 840	26 056	9 301	120 179	47 066 918
- Rezerwy	47 441	2 728	654	399	135	0	0	11	50 579
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	39 148	0	0	0	0	0	0	0	39 148
- Inne zobowiązania	636 900	32 141	7 703	601	203	12	4	18	669 672
Zobowiązania ogółem	53 684 401	7 842 302	1 879 566	3 258 463	1 100 163	412 765	147 342	188 115	65 386 046
KAPITAŁY									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-107 423	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	-100 981
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	52 864	0	0	0	0	0	0	0	52 864
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	45 581	0	0	0	0	0	0	0	45 581
- Zyski zatrzymane	3 138 316	0	0	0	0	0	0	0	3 138 316
Kapitały własne jednostki dominującej	4 215 688	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	4 222 130
- Kapitały mniejszości	2 299	0	0	0	0	0	0	0	2 299
Kapitały własne ogółem	4 217 987	2 196	526	4 246	1 434	0	0	0	4 224 429
Pasywa razem	57 902 388	7 844 498	1 880 092	3 262 709	1 101 597	412 765	147 342	188 115	69 610 475

Pozycje pozabilansowe

Zobowiązania warunkowe udzielone	11 250 073	1 974 755	473 290	520 600	175 771	309 731	110 563	45 755	14 100 914
Zobowiązania warunkowe otrzymane	12 583 850	1 585 402	379 974	727 243	245 541	392 440	140 087	21 610	15 310 545
Pozabilansowe instrumenty finansowe	173 218 843	63 906 871	15 316 573	22 922 265	7 739 302	1 576 791	562 858	1 096 220	262 720 990
Razem	197 052 766	67 467 028	16 169 837	24 170 108	8 160 614	2 278 962	813 508	1 163 585	292 132 449

40. Pozycje pozabilansowe

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania warunkowe udzielone	14 096 703	14 100 914
Zobowiązania warunkowe otrzymane	12 483 266	15 310 545
Pozabilansowe instrumenty finansowe	119 086 563	262 720 990
Razem	145 666 532	292 132 449

41. Zobowiązania warunkowe

Zobowiązania warunkowe udzielone

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Limity na kartach kredytowych	679 304	685 445
Niewykorzystane linie kredytowe	8 782 256	9 300 616
Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 973 490	1 280 767
Gwarancje i akredytywy	2 376 623	2 797 993
Depozyty do wydania	285 030	36 093
Razem	14 096 703	14 100 914

Grupa posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Grupa wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Wartości gwarancji i akredytów pokazane w powyższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Grupa pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Poniżej zaprezentowano analizę wymagalności udzielonych zobowiązań warunkowych ogółem oraz dodatkowo analizę wymagalności udzielonych gwarancji finansowych.

Zobowiązania warunkowe udzielone według terminów zapadalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	3 221 568	3 159 885
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	701 826	495 316
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 380 221	4 683 466
powyżej 1 roku do 5 lat	4 328 042	3 843 752
powyżej 5 lat	2 465 046	1 918 495
Razem	14 096 703	14 100 914

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych według terminów wymagalności

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
do 1 miesiąca	110 671	125 949
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	195 991	90 997
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	667 199	1 434 386
powyżej 1 roku do 5 lat	1 206 403	1 115 960
powyżej 5 lat	60 753	29 836
Razem	2 241 017	2 797 128

Zobowiązania warunkowe otrzymane

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym	12 288 255	14 566 738
Zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania	195 011	743 807
Razem	12 483 266	15 310 545

Informacja o gwarancjach emisji udzielonych innym emitentom

Na koniec roku 2009 Grupa posiadała zobowiązania do nabycia obligacji emitowanych przez trzech emitentów. Łączna kwota udzielonych gwarancji emisji według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 533,7 mln zł. Według stanu na 31.12.2008 r. Grupa nie posiadała tego typu zobowiązań.

42. Pozabilansowe instrumenty finansowe (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych zabezpieczających)

koniec roku 2009

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej*	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	8 619 868	15 743 198	31 880 913	56 243 979	755 309	1 125 266
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	1 678 000	0	1 678 000	823	520
- Swapy na stopę procentową (IRS)	8 619 868	13 970 728	30 407 959	52 998 555	740 993	1 111 086
- Opcje CAP	0	94 470	1 472 954	1 567 424	13 493	13 660
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	36 272 526	10 480 622	1 706 648	48 459 796	846 853	496 520
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	30 066 763	7 570 605	1 350 412	38 987 780	479 010	253 898
- CIRS	0	0	0	0	221 096	135 613
- Opcje walutowe (nabyte)	2 874 275	1 205 461	184 878	4 264 614	146 747	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	3 331 488	1 704 556	171 358	5 207 402	0	107 009
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	12 240 657	0	0	12 240 657	8 701	8 581
- Operacje wymiany walutowej	6 025 255	0	0	6 025 255	5 896	2 354
- Operacje papierami wartościowymi	6 215 402	0	0	6 215 402	2 805	6 227
Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:	379 955	786 843	975 333	2 142 131	44 532	44 318
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	192 945	399 776	487 921	1 080 642	44 532	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	187 010	387 067	487 412	1 061 489	0	44 318
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	-	-	-	-	1 701	1 822
Razem	57 513 006	27 010 663	34 562 894	119 086 563	1 657 096	1 676 507

koniec roku 2008

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej*	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	19 209 223	83 624 657	43 128 114	145 961 994	1 414 263	1 805 035
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 000 000	51 993 000	1 700 000	55 693 000	105 326	90 134
- Swapy na stopę procentową (IRS)	17 209 223	31 196 937	40 278 258	88 684 418	1 300 444	1 706 408
- Opcje CAP	0	434 720	1 149 856	1 584 576	8 493	8 493
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	59 458 719	25 922 044	4 677 433	90 058 196	3 262 197	2 876 418
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	53 702 038	17 017 645	1 504 048	72 223 731	1 604 621	2 357 264
- CIRS	0	0	0	0	148 692	139 517
- Opcje walutowe (nabyte)	3 098 190	4 969 119	1 767 769	9 835 078	1 508 884	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	2 658 491	3 935 280	1 405 616	7 999 387	0	379 637
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	23 886 387	0	0	23 886 387	45 655	5 583
- Operacje wymiany walutowej	13 462 008	0	0	13 462 008	34 913	10 009
- Operacje papierami wartościowymi	10 424 379	0	0	10 424 379	10 742	-4 426
Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:	448 334	582 083	1 783 996	2 814 413	54 574	54 465
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	225 405	291 267	892 078	1 408 750	54 574	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	222 929	290 816	891 918	1 405 663	0	54 465
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	-	-	-	-	79	184
Razem	103 002 663	110 128 784	49 589 543	262 720 990	4 776 768	4 741 685

*) Wycena do wartości godziwej prezentowana jest w aktywach i zobowiązaniach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy w pozycjach „Wycena instrumentów pochodnych” oraz „Pochodne instrumenty zabezpieczające”

Kontrakty walutowe

Tabela poniżej podsumowuje, w podziale na główne waluty, umowne wartości kontraktów walutowych forward, swap oraz opcji, wraz ze szczegółami okresu pozostałego do terminu zapadalności danego kontraktu. Wartości w walucie obcej są przeliczane po kursach obowiązujących na dzień bilansowy.

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
PLN		
- poniżej 3 miesięcy	12 096 639	24 106 974
- od 3 miesięcy do 1 roku	3 267 535	8 242 550
- powyżej 1 roku	619 502	648 155
EUR		
- poniżej 3 miesięcy	15 576 181	24 696 360
- od 3 miesięcy do 1 roku	5 176 365	14 730 643
- powyżej 1 roku	1 044 888	3 344 485
USD		
- poniżej 3 miesięcy	6 830 464	9 483 737
- od 3 miesięcy do 1 roku	1 534 937	2 447 442
- powyżej 1 roku	8 251	615 948
GBP		
- poniżej 3 miesięcy	10 664	34 253
- od 3 miesięcy do 1 roku	2 667	12 505
- powyżej 1 roku	0	0
pozostałe waluty		
- poniżej 3 miesięcy	1 758 577	1 137 396
- od 3 miesięcy do 1 roku	499 118	488 903
- powyżej 1 roku	34 008	68 845
Razem	48 459 796	90 058 196

Wbudowane instrumenty pochodne

Na koniec roku 2009 Grupa posiadała depozyty w PLN i EUR (na koniec roku 2008 w PLN i USD), w które wbudowane są instrumenty pochodne. Instrumentami wbudowanymi są opcje walutowe oraz opcje na indeksy giełdowe, na indeksy rynku towarowego i na jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Wartość wyceny instrumentów wbudowanych na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 50.050 tys. zł w porównaniu z 76.237 tys. zł według stanu na 31.12.2008 r..

43. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

W sporządzonym na dzień 31.12.2009 r. skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych.

Zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży, który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na fundusz z aktualizacji wyceny oraz pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczonym do portfela pożyczek i innych należności w wyniku reklasyfikacji z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe sprawia, że wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencję odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczonego ryzyka. Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej zaliczanej do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na fundusz z aktualizacji wyceny.

Wycena transakcji zabezpieczającej oraz zabezpieczanych zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat Grupy w nocie nr 5 "Wynik na inwestycjach".

Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

	koniec roku 2009		koniec roku 2008	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczane	6 262 747	6 399 582	3 035 000	3 235 793
- Dłużne papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży, w tym:	3 083 000	3 137 714	3 035 000	3 235 793
- obligacje Skarbu Państwa	3 083 000	3 137 714	3 035 000	3 235 793
- Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności, w tym:	3 179 747	3 261 868	1 489 547	1 654 003
- obligacje Skarbu Państwa	3 179 747	3 261 868	1 489 547	1 654 003
Instrumenty zabezpieczające	6 249 668	-469 449	4 514 502	-420 047
- Interest Rate Swap - wycena dodatnia	338 000	3 715	4 514 502	-420 047
- Interest Rate Swap - wycena ujemna	5 911 668	-473 164	0	0

Dla instrumentu zabezpieczającego jako wartość godziwą podano wartość wyceny bilansowej.

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na dzień 31.12.2009 r. Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów / pasywów / wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji finansowych Grupy (np. ekstrapolacje przepływów finansowych wynikające z depozytów odnawialnych/ kredytów w rachunku bieżącym) przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych wynikającej z ryzyka stóp procentowych.

Pozycją zabezpieczaną jest określony portfel aktywów i/lub zobowiązań finansowych lub portfel planowanych transakcji, w skład którego wchodzi instrumenty finansowe charakteryzujące się zmiennym oprocentowaniem (produkty finansowe oparte o rynkową stopę procentową WIBOR) a tym samym narażone na ryzyko zmian przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmiany rynkowej stopy procentowej WIBOR.

Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać zmienne, otrzymuj stałe”, natomiast instrumentem zabezpieczającym pozycje pasywne są transakcje Interest Rate Swap typu „płać stałe, otrzymuj zmienne”.

Wycena transakcji zabezpieczającej zaprezentowana jest w rachunku zysków i strat w nocy "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany".

Na dzień 31.12.2009 w kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota -968 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczony) dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (45.581 tys. zł według stanu na 31.12.2008). Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w rachunku zysków i strat w roku 2009 wyniosła -277 tys. zł w porównaniu do 5 tys. zł w roku 2008.

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

	koniec roku 2009		koniec roku 2008	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczające	3 945 200	77 329	4 998 000	197 003
- Interest Rate Swap - wycena dodatnia	3 260 200	86 728	4 998 000	197 003
- Interest Rate Swap - wycena ujemna	685 000	-9 399	0	0

Okresy, w których Grupa oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych a tym samym wywarcia przez nie wpływu na wynik finansowy prezentuje poniższy "test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych".

Test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych

przedział czasowy	AKTYWA		PASYWA		Test efektywności (zabezpieczenie efektywne jeżeli (b)-(a)>0)
	Pozycja zabezpieczająca IRS (a)	Pozycja zabezpieczana kredyty i pożyczki (b)	Pozycja zabezpieczająca IRS (a)	Pozycja zabezpieczana depozyty (b)	
3 m-ce	56 052	162 177	5 230	118 055	zabezpieczenie efektywne
6 m-cy	24 849	162 177	0	118 055	zabezpieczenie efektywne
9 m-cy	35 574	169 458	5 228	123 356	zabezpieczenie efektywne
12 m-cy	4 024	169 248	0	123 203	zabezpieczenie efektywne
15 m-cy	35 865	174 736	5 740	121 010	zabezpieczenie efektywne
18 m-cy	4 432	178 425	0	123 565	zabezpieczenie efektywne
21 m-cy	36 417	200 525	6 338	138 870	zabezpieczenie efektywne
24 m-ce	2 107	192 181	0	133 092	zabezpieczenie efektywne
27 m-cy	17 781	207 358	6 907	134 607	zabezpieczenie efektywne
30 m-cy	2 229	199 790	0	129 695	zabezpieczenie efektywne
33 m-ce	18 258	206 076	7 107	133 775	zabezpieczenie efektywne
36 m-cy	2 349	212 522	-	-	zabezpieczenie efektywne
39 m-cy	19 427	211 082	-	-	zabezpieczenie efektywne
42 m-ce	2 311	200 946	-	-	zabezpieczenie efektywne
45 m-cy	18 763	204 515	-	-	zabezpieczenie efektywne
48 m-cy	2 390	208 127	-	-	zabezpieczenie efektywne
51 m-cy	19 417	204 095	-	-	zabezpieczenie efektywne
54 m-ce	0	192 921	-	-	zabezpieczenie efektywne
57 m-cy	18 532	194 636	-	-	zabezpieczenie efektywne

44. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwieczona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup aktywów i pasywów. W przypadku aktywów i zobowiązań finansowych o charakterze krótkoterminowym zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości godziwej.

koniec roku 2009

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 656 593	2 656 593
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 184 103	1 184 103
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 267 661	8 267 661
Wycena instrumentów pochodnych	1 566 652	1 566 652
Inwestycje	14 166 281	14 257 000
Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	90 444
Kredyty i inne należności udzielone klientom	30 592 794	30 516 444
Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	115 600	115 600
Pasywa		
Zobowiązania wobec innych banków	3 973 786	3 973 786
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	998 051	998 051
Wycena instrumentów pochodnych	1 193 944	1 193 944
Pochodne instrumenty zabezpieczające	482 563	482 563
Zobowiązania wobec klientów	47 584 673	47 589 099

koniec roku 2008

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa		
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 369 795	1 369 795
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	7 787 225	7 787 225
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	10 548 819	10 548 819
Wycena instrumentów pochodnych	4 579 765	4 579 765
Inwestycje	18 050 922	18 245 059
Pochodne instrumenty zabezpieczające	197 003	197 003
Kredyty i inne należności udzielone klientom	25 742 839	26 111 928
Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	107 261	107 261
Pasywa		
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5 932 116	5 932 116
Zobowiązania wobec innych banków	6 060 868	6 060 868
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	825 060	825 060
Wycena instrumentów pochodnych	4 321 638	4 321 638
Pochodne instrumenty zabezpieczające	420 047	420 047
Zobowiązania wobec klientów	47 066 918	47 066 761

Określenie wartości godziwej

Grupa ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: do 1 roku - jako średnia z notowań strony BID (WIBID i kwotowania BID brokerów) pobieranych z godzin 9.00, 11.00, 12.30 i 14.00; powyżej 1 roku są kalkulowane jako średnia notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- USD i CHF: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki LIBOR, od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- EUR: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki EURIBOR; od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Grupie modelu tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Przyjęty przez Grupę model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – model nie uwzględnia przedpłat, nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

Ze względu na krótkoterminowy charakter przeważającej części kredytów i innych należności udzielonych innym bankom przyjęto, że wartość godziwa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości bilansowej.

Kredyty i inne należności udzielone klientom

Portfel kredytowy jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające system ewidencyjny, rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej. Dla tak wyodrębnionych subportfeli stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego. W rezultacie powstaje wartość godziwa jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu.

Suma wartości godziwej poszczególnych kredytów jest wartością godziwą portfela analizowanych kredytów.

Dla kredytów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnim półroczu.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnim półroczu,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,

- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności

W przypadku aktywów finansowych stanowiących inwestycje w jednostki podporządkowane zastosowano wycenę metodą praw własności.

Zobowiązania wobec innych banków

Ze względu na krótkoterminowy charakter przeważającej części zobowiązań wobec innych banków przyjęto, że wartość godziwa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości bilansowej.

Zobowiązania wobec klientów

Portfel depozytowy jest dzielony według rodzaju produktu, segmentu klienta oraz waluty. Dla depozytów płatnych na żądanie przyjmuje się, że dla nich wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Kolejnym etapem jest wyliczenie przyszłych przepływów pieniężnych jako sumy przepływów kapitałowych i odsetkowych. Następnie poprzez zastosowanie czynnika dyskontowego dla każdego przepływu pieniężnego w rezultacie otrzymuje się wartość godziwą poszczególnych depozytów. Suma wartości godziwej poszczególnych depozytów jest wartością godziwą portfela analizowanych depozytów.

Dla depozytów czynnik dyskontowy to suma:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego depozytu.

Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe.
- Poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe.
- Poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

Poniżej zaprezentowano wartości bilansowe poszczególnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych w rozbiciu na poszczególne poziomy wyceny.

koniec roku 2009

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	11 393 567	5 123 492	243 573	16 760 632
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 609 771	3 461 520	196 370	8 267 661
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 566 652	0	1 566 652
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	6 783 796	4 876	47 203	6 835 875
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	90 444	0	90 444
Zobowiązania finansowe, w tym:	988 108	1 676 507	9 943	2 674 558
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	988 108	0	9 943	998 051
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 193 944	0	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	482 563	0	482 563

koniec roku 2008

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
Aktywa finansowe, w tym:	11 496 672	14 373 155	194 850	26 064 677
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 684 715	8 671 954	192 150	10 548 819
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 579 765	0	4 579 765
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	9 811 957	924 433	2 700	10 739 090
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	197 003	0	197 003
Zobowiązania finansowe, w tym:	371 873	5 194 872	0	5 566 745
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	371 873	453 187	0	825 060
- Wycena instrumentów pochodnych	0	4 321 638	0	4 321 638
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	420 047	0	420 047

W roku 2009 Grupa podjęła decyzję o zmianie sposobu wyceny obligacji Skarbu Państwa o zmiennym oprocentowaniu. W poprzednim okresie z uwagi na zanik aktywnego rynku dla tych instrumentów obligacje powyższe wyceniane były z wykorzystaniem modelu wyceny opartego na rynkowej krzywej swap korygowanej o spread analogiczny do innych emisji rządowych papierów wartościowych ze zbliżonymi datami zapadalności. Obecnie, wraz ze wzrostem aktywności rynku wycena obligacji Skarbu Państwa o zmiennym oprocentowaniu oparta jest bezpośrednio na kwotowanej cenie dla właściwego papieru.

45. Działalność powiernicza

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. jednostka dominująca Grupy prowadziła 3.302 (3.509 na dzień 31.12.2008 r.) rachunki papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Grupy. Rachunki te nie spełniają definicji aktywów i nie są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Na koniec roku 2009 jednostka dominująca Grupy pełniła funkcję banku depozytariusza dla 97 funduszy inwestycyjnych oraz 1 funduszu emerytalnego pracowniczego (według stanu na 31.12.2008 r. odpowiednio 81 i 1).

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. jednostka dominująca Grupy współpracowała z 26-oma polskimi domami maklerskimi (23 według stanu na 31.12.2008 r.).

46. Leasing operacyjny

Grupa jako leasingobiorca

Grupa współpracuje z ING Car Lease Sp. z o.o. w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Grupa ponosi także płatności z tytułu najmu lokali, który jest traktowany jako leasing operacyjny. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	128 577	176 305
od 1 roku do 5 lat	231 717	396 842
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	30 668	36 473

Grupa jako leasingodawca

Grupa uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali użytkowych w nieruchomości inwestycyjnej. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny. Umowy nie zawierają natomiast możliwości zakupu.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
poniżej 1 roku	17 624	18 058
od 1 roku do 5 lat	27 863	41 010
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	0	46

Płatności leasingowe obejmują wyłącznie płatności z tytułu czynszu najmu budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A.. Nie obejmują płatności z tytułu wynajmu miejsc parkingowych, dodatkowego czynszu za zakupione nakłady oraz opłat za usługi i energię elektryczną.

47. Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat jednodniowych w innych bankach.

	koniec roku 2009	koniec roku 2008
Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 14)	716 809	946 212
Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 14)	1 939 784	423 583
Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	356 981	276 550
Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	0	2 447 474
Inne należności (prezentowane w nocie 15)	34 252	40 070
Razem	3 047 826	4 133 889

48. Objasnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Grupy, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach podporządkowanych, wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych oraz nabywaniu i wykupie aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Grupy, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych.

Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Grupę długoterminowych zobowiązań (np. spłat otrzymanych kredytów) oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku.

49. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

koniec roku 2009

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)
	w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych						
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	6 603 122	4 133 359	-2 469 763	-96 902	-2 372 861			
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 281 158	2 188 274	-92 884	-92 884				
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	3 903 215	3 924 854	21 639	-77 959		99 598		
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-4 849 955	-4 865 995	-16 040	-16 040				
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	-2 087 082	-8 044 178	-5 957 096	-24 980			-5 932 116	
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	517 755	557 200	39 445	39 445				

koniec roku 2008

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)	5)
	w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych						
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	7 396 440	7 652 226	255 786	3 812	-266 936			518 910
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-4 292 281	-4 345 735	-53 454	-53 454				
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-2 191 593	-4 759 887	-2 568 294	-95 217		48 610		-2 521 687
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-9 363 701	-7 381 064	1 982 637	-20 140				2 002 777
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	4 250 673	10 198 857	5 948 184	16 068			5 932 116	
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2 565 081	2 652 855	87 774	87 774				

Objaśnienia:

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i pasywów zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji "Odsetki otrzymane/zapłacone".
- 2) Ze "Zmiany stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom" wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki

bieżące i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji "Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto".

- 3) "Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" nie uwzględnia tej części wyceny aktywów finansowych, która została ujęta w kapitale własnym (kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży).
- 4) W pozycji "Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków" ujęto zmianę stanu zobowiązań wobec Banku Centralnego.
- 5) W pozycji "Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" oraz "Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom" ujęto reklasyfikację części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.

50. Podmioty powiązane

Podmioty zależne i stowarzyszone z ING Bankiem Śląskim:

- ING Securities S.A.,
- ING Bank Hipoteczny S.A.,
- Centrum Banku Śląskiego (CBS) Sp. z o.o.,
- Solver Sp. z o.o.,
- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.,

w ramach wykonywanej działalności posiadają rachunki bieżące w ING Banku Śląskim, na których dokonują standardowych operacji rozliczeniowych oraz deponują swoje środki pieniężne na lokatach terminowych. Ponadto ING Bank Hipoteczny zaciągnął w ING Banku Śląskim kredyt. ING Bank Śląski prowadzi rachunki bankowe innym podmiotom z Grupy ING m.in. ING Lease (Polska), ING Car Lease, ING Real Estate. Transakcje z wszystkimi w/w podmiotami odbywają się na zasadach rynkowych.

ING Bank Śląski dokonuje na rynku międzybankowym operacji z ING Bank NV i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi: Forex Spot i Forex Forward, opcje walutowe, transakcje SWAP. Wyżej wymienione transakcje odbywają się na zasadach rynkowych.

Pomiędzy podmiotami powiązanymi z ING Bankiem Śląskim przeprowadzane są również transakcje wynikające z zawartych umów o współpracy, podnajmu pomieszczeń, dzierżawy sprzętu, przetwarzania danych, leasingu środków trwałych i wartości niematerialnych, leasingu i zarządzania flotą samochodową oraz składki na ubezpieczenie pracowników.

W okresie 1.01.2009 – 31.12.2009 zostały zrealizowane następujące transakcje o łącznej wartości powyżej 500 tys. EUR:

- W związku z realizacją umowy o współpracy zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, wynagrodzenia za świadczone usługi w zakresie doradztwa finansowego w okresie 12 miesięcy 2009 r. wyniosły 43,3 mln zł (netto). W związku z realizacją umowy dotyczącej świadczenia usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, opłata za korzystanie przez ING Bank Śląski z usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej wyniosła 12,6 mln zł (netto).
- ING Services Polska świadczy usługi na rzecz ING Banku Śląskiego w zakresie najmu zasobów komputerowych. Koszt usług wyniósł 27,7 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski dokonał transakcji z ING Lease z tytułu podnajmu pomieszczeń użytkowych o łącznej wartości 18,4 mln zł (brutto).
- ING Bank Śląski współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Kwota płatności z tego tytułu w okresie 12 miesięcy 2009 r. wyniosła 13,4 mln zł (brutto).

Informacje o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązanymi (w tys. zł)

31.12.2009

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki stowarzyszone*
Należności			
Depozyty złożone	564 712	2	-
Rachunki nostro	44 866	-	-
Kredyty	-	1 491 241	-
Inne należności	8 251	1 392	-
Zobowiązania			
Depozyty otrzymane	331 321	784 219	23 236
Rachunki loro	14 992	300 417	-
Repo	3 241 530	-	-
Inne zobowiązania	10 515	170	-
Operacje pozabilansowe			
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	47 882	1 083 691	-
Transakcje wymiany walutowej	18 679 617	7 602 732	-
Transakcje forward	1 439 112	537 181	-
IRS/CIRS	30 840 479	10 047 016	-
Opcje	812 007	2 673 739	-
Przychody i koszty **			
Przychody	-9 370	95 824	257
Koszty	57 817	64 289	1 467

31.12.2008

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki stowarzyszone*
Należności			
Depozyty złożone	7 862 990	-	-
Rachunki nostro	42 117	275 267	-
Kredyty	-	1 500 298	-
Inne należności	5 302	23 037	-
Zobowiązania			
Depozyty otrzymane	2 279 257	527 881	26 405
Rachunki loro	95 026	54 750	-
Repo	2 760 763	153 539	-
Inne zobowiązania	8 259	245	-
Operacje pozabilansowe			
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	-	1 202 743	-
Transakcje wymiany walutowej	40 369 528	13 904 385	-
Transakcje forward	673 840	1 727 057	-
IRS/CIRS	39 590 399	6 928 296	-
Opcje	1 499 774	1 096 749	-
Przychody i koszty **			
Przychody	187 894	37 788	213
Koszty	65 668	56 184	3 094

*/ zawiera transakcje ING Banku Śląskiego S.A. ze spółkami stowarzyszonymi Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

**/ Przychody i koszty prezentowane są w układzie jednolitym ze sprawozdaniem finansowym. Przychody zawierają między innymi wynik na wycenie instrumentów pochodnych.

Grupa dokonała analizy podmiotów wchodzących w skład Grupy ING, efektem czego było zidentyfikowanie dodatkowych podmiotów, z którymi transakcje nie były ujęte w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2008 r. W związku z tym dane za 2008 rok w niniejszym sprawozdaniu finansowym zostały doprowadzone do porównywalności.

51. Zmiany w składzie Zarządu

W dniu 26 października 2009 r. na ręce Przewodniczącej Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. została złożona rezygnacja Pana Brunona Bartkiewicza z funkcji Prezesa Zarządu ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 31 grudnia 2009 r. Powodem złożenia rezygnacji jest objęcie przez Pana Brunona Bartkiewicza nowego stanowiska w Grupie ING z dniem 1 stycznia 2010 r.

W dniu 8 grudnia 2009 r. Rada Nadzorcza powołała Panią Małgorzatę Kołakowską na stanowisko Prezesa Zarządu Banku, z zastrzeżeniem uzyskania wymaganej zgody Komisji Nadzoru Finansowego. KNF zaakceptowała powyższą kandydaturę w dniu 23 lutego 2010 roku.

Zarząd Banku na dzień 31.12.2009		Zarząd Banku na dzień publikacji raportu	
• p. Brunon Bartkiewicz	Prezes Zarządu Banku	• p. Małgorzata Kołakowska	Prezes Zarządu Banku
• p. Mirosław Boda	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Mirosław Boda	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Michał Bolesławski	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Michał Bolesławski	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Evert Derks Drok	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Evert Derks Drok	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Justyna Kesler	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Justyna Kesler	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Małgorzata Kołakowska	Wiceprezes Zarządu Banku	• p. Oscar Swan	Wiceprezes Zarządu Banku
• p. Oscar Swan	Wiceprezes Zarządu Banku		

52. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami

Pracownicy Grupy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31.12.2009 r. wynoszą 82.512 tys. zł (bez pożyczek z ZFŚS). Na dzień 31.12.2008 r. ich wartość wyniosła 75.380 tys. zł.

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2009 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancji poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 29.765 tys. zł. Na dzień 31.12.2008 r. ich wartość wyniosła 30.090 tys. zł.

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonych w podmiotach Grupy Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych według stanu na 31.12.2009 r. wynosi 15.106 tys. zł, wobec 17.451 tys. zł na dzień 31.12.2008 r.

Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na dzień 31.12.2009 r. wynosił 4.736 tys. zł wobec 4.639 tys. zł na dzień 31.12.2008 r.

Wynagrodzenia wypłacone Członkom Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. oraz Członkom Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	31.12.2009	31.12.2008
Wynagrodzenia i nagrody	8 031	10 677
Korzyści	1 906	2 159
RAZEM	9 937	12 836

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za 2009 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od stycznia do grudnia 2009 roku.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	31.12.2009	31.12.2008
Wynagrodzenia i nagrody	580	546
Korzyści	0	0
RAZEM	580	546

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

Spośród członków Rady Nadzorczej Banku akcje ING Banku Śląskiego posiadają: Pan Mirosław Kośmider – 3 akcje, Pan Wojciech Popiołek – 6 akcji. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej Banku oraz członkowie Zarządu Banku nie posiadają akcji ING Banku Śląskiego S.A.

53. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej wynosiło odpowiednio:

Liczba zatrudnionych	31.12.2009	31.12.2008
W osobach	8 291	8 577
W etatach	8 146,6	8 413,9

54. Zdarzenia po dacie bilansowej

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej

W dniu 13 stycznia 2010 r., na ręce Przewodniczącej Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. została złożona rezygnacja Pana Jerzego Hausnera z funkcji członka Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 13 stycznia 2010 r. Powodem złożenia rezygnacji jest powołanie Pana Jerzego Hausnera w skład Rady Polityki Pieniężnej.

W dniu 05 lutego 2010 r., na ręce Przewodniczącej Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. została złożona rezygnacja Pana Toma Kliphuisa (Tom Kliphuis) z funkcji członka Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A., z dniem 05 lutego 2010 r. Rezygnacja pana Toma Kliphuisa, który w Grupie ING pełni funkcję Prezesa ING Insurance Central Europe odpowiedzialnego za ubezpieczenia na życie i fundusze emerytalne w Europie Środkowej, podyktowana jest planowanymi zmianami organizacyjnymi w ramach Grupy ING (rozdzielenie działalności bankowej i ubezpieczeniowej) oraz związanymi z nimi obowiązkami.

Zawarcie znaczącej umowy zlecenia

W dniu 12.02.2010 r. Bank wraz z pięcioma innymi bankami, zawarł ze spółką giełdową z branży paliwowo energetycznej umowę zlecenia w przedmiocie organizacji dla tej spółki programu emisji obligacji do kwoty 3.000.000.000,00 zł.

Umowa zlecenie przewiduje udzielenie przez ING Bank Śląski S.A. gwarancji objęcia emisji obligacji w wysokości 550.000.000,00 zł. Data pierwszej emisji w ramach programu, planowana jest po 22.07.2010 r.

Kryterium uznania umowy za znaczącą jest kwota gwarancji przekraczająca 10% kapitałów własnych Banku. Kredytobiorca nie jest powiązany z ING Bankiem Śląskim S.A.

55. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / grupy kapitałowej

W okresie 12 miesięcy 2009 r. w strukturze Grupy odnotowano jedną zmianę. Dotyczyła ona spółki ING BSK Development Sp. z o.o., która począwszy od 1 stycznia 2009 r. była postawiona w stan likwidacji. W dniu 16 marca 2009 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ukazało się ogłoszenie o otwarciu procesu likwidacji spółki, natomiast

w dniu 5 października 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki, które zatwierdziło sprawozdanie likwidacyjne spółki sporządzone według stanu na 30 września 2009 r. Wniosek do Sądu o wyrejestrowanie spółki z Krajowego Rejestru Sądowego został złożony w dniu 12 października 2009 r. W dniu 23 października 2009 r. Sąd postanowił wyrejestrować podmiot z Krajowego Rejestru Sądowego.

56. Zatwierdzenie sprawozdania

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 3 marca 2010 r.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.

Wszystkie działania Grupy pociągają za sobą analizę, ocenę, akceptację oraz zarządzanie pewnymi rodzajami ryzyk lub ich kombinacją. Najważniejszymi rodzajami ryzyk, których źródło stanowią aktywa finansowe, są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko cenowe. Poniżej przedstawiony jest opis zarządzania wszystkimi ryzykami, które są znaczące dla Grupy.

I. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

1. Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe to możliwość nie odzyskania należnych Grupie kwot z tytułu udzielonych produktów kredytowych i parakredytowych prowadząca w konsekwencji do nie uzyskania dochodu i/lub poniesienia straty finansowej.

Straty wynikające z działalności kredytowej są pochodną ryzyka oraz działań Grupy zmierzających do ograniczenia tych strat. Grupa oddziałuje na poziom strat poprzez poziom ryzyka, jakie akceptuje, kwotę ekspozycji na ryzyko, zabezpieczenie ponoszonego ryzyka oraz poprzez bezpośrednie działania ograniczające straty w przypadku, gdy ryzyko się zmaterializuje.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka,
- pomiar i monitorowanie ryzyka,
- ograniczanie ryzyka i działania zapobiegawcze,
- rozwój narzędzi wspierających identyfikację i pomiar ryzyka,
- sposób finansowego pokrycia potencjalnych i faktycznych strat z tytułu ponoszonego ryzyka kredytowego.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym dotyczy: przygotowania i wprowadzenia produktu kredytowego, całego procesu kredytowego i wszystkich jednostek zaangażowanych w te procesy.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2009	31.12.2008
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 184 103	7 787 225
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 267 661	10 548 819
Wycena instrumentów pochodnych	1 566 652	4 579 765
Inwestycje	14 166 281	18 050 922
Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	197 003
Kredyty i inne należności udzielone klientom	30 592 794	25 742 839
Należności w innych aktywach	8 213	8 213
Udzielone zobowiązania warunkowe, w tym:	14 096 703	14 100 914
- limity na kartach kredytowych	679 304	685 445
- niewykorzystane linie kredytowe	8 782 256	9 300 616
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 973 490	1 280 767
- gwarancje i akredytywy	2 376 623	2 797 993
- depozyty do wydania	285 030	36 093
Razem	69 964 638	81 007 487

2. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Struktura organizacyjna jednostki dominującej Grupy (Banku) obejmuje w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym następujące jednostki organizacyjne:

- Radę Nadzorczą Banku,
- Zarząd Banku wraz z Komitetem Polityki Kredytowej zatwierdzające w ramach swoich kompetencji określone wewnętrzne akty normatywne z obszaru ryzyka kredytowego,
- Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych,
- Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe,
- Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym,
- Departament Monitoringu i Restrukturyzacji,
- Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka,
- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
- jednostki operacyjne zatrudniające analityków kredytowych,
- Departament Audytu Wewnętrznego.

Misją tych jednostek jest zapewnienie właściwej równowagi pomiędzy celami komercyjnymi Grupy i akceptowalnym przez Grupę poziomem „apetytu na ryzyko” przy uwzględnieniu aktualnych realiów ekonomicznych.

Cel ten jest osiągany poprzez następujące działania:

- opracowanie zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur dla celów akceptacji dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego wobec przedsiębiorców i kontrahentów, wsparcie rozwoju narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, egzekwowanie wykonania decyzji kredytowych, tworzenie rezerw na ryzyko kredytowe oraz inicjowanie koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- przeprowadzanie analizy kredytowej i podejmowanie decyzji kredytowych,

- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego i kontrahenta w celu jego ograniczania,
- zarządzanie trudnymi kredytami zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku,
- niezależną i obiektywną ocenę skuteczności, adekwatności i efektywności działania jednostek kredytujących oraz oceniających ryzyko kredytowe dzięki regularnym inspekcjom w tych jednostkach.

Funkcje komercyjne są oddzielone od oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”).

Poniżej przedstawiono bardziej szczegółowo zakresy zadań poszczególnych jednostek organizacyjnych w ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w ING Banku Śląskim S.A.

2.1 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń oraz strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

2.2 Zarząd

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A.:

- zatwierdza Politykę Kredytową określającą strategiczne podejście do podejmowania ryzyka kredytowego oraz jego akceptowalny poziom,
- powołuje i zatwierdza skład Komitetu Polityki Kredytowej, za pośrednictwem którego sprawuje ciągły nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym,
- okresowo, ale nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o poziomie i profilu ryzyka oraz zmianach w Polityce Kredytowej,
- aktywnie wspiera wdrażanie i realizację Polityki Kredytowej poprzez indywidualne działania Członków Zarządu sprawujących nadzór nad podległymi obszarami. W skład zarządu wchodzi Członek odpowiedzialny za Pion Zarządzania Ryzykiem, który ponosi odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem kredytowym i rynkowym,
- dokonuje przeglądu skuteczności metod identyfikacji ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość oraz ustalania wysokości odpisów z tego tytułu oraz ocenia adekwatność i wrażliwość wykorzystywanych metod na zmiany warunków zewnętrznych,
- dokonuje przeglądu procesów i sposobu monitorowania jakości ekspozycji kredytowych.

2.3 Komitety

W Banku funkcjonują następujące stałe Komitety, których kompetencje obejmują obszary związane z ryzykiem kredytowym:

- Komitet Polityki Kredytowej (KPK), którego podstawowym celem jest nadzorowanie realizacji i kontrola przestrzegania przez jednostki organizacyjne ING Banku Śląskiego S.A. „Zasad polityki kredytowej”,
- Komitety Kredytowe:
 - ING Banku Śląskiego S.A. (Komitet Kredytowy Banku),
 - Restrukturyzacyjny.

W obszarze klientów strategicznych podejmowanie decyzji kredytowych następuje w trybie dwuosobowym przez osoby upoważnione przez KPK.

2.4 Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym

W strukturze organizacyjnej Banku jest wydzielony Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Misją Pionu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym jest utrzymanie odpowiedniego poziomu ryzyka kredytowego i rynkowego w Banku.

Pion kierowany jest przez Dyrektora Banku, podległego i raportującego do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

Dyrektor Banku (Pionu) nadzoruje między innymi departamenty, których obszar kompetencyjny obejmuje systemowe zarządzanie kredytowym ryzykiem korporacyjnym Banku.

W odniesieniu do departamentu odpowiedzialnego za zarządzanie kredytowym ryzykiem detalicznym (Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym) raportowanie następuje bezpośrednio do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

W ramach departamentów związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym funkcjonują jednostki/zespoły odpowiedzialne za politykę i procedury, badanie i modelowanie ryzyka kredytowego oraz monitoring i raportowanie portfelowego ryzyka kredytowego.

Zadania poszczególnych Departamentów uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym są następujące:

2.5 Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych

- opracowywanie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem kredytowym poprzez stałe utrzymywanie i rozbudowę zasad polityki kredytowej oraz opis procesów i procedur celem zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy aktualnymi celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i odpowiednim poziomem świadomości / apetytu na ryzyko zważywszy na rzeczywistość rynkową w Polsce,
- zapewnienie skutecznego i odpowiadającego aktualnym warunkom funkcjonowania obszaru zarządzania ryzykiem i procesami poprzez zarządzanie, uczestnictwo w projektach, projektowanie organizacji, przegląd procesów, reagowanie na potrzeby front office, operacji, realizację wniosków Zarządu i Centrali Grupy ING.

2.6 Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka

- definiowanie i przegląd sprawozdawczości zarządczej w obszarze ryzyka,
- wspieranie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta poprzez opracowywanie narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, monitoringowi i sprawozdawczości w zakresie jakości portfela kredytowego, udzielanie rekomendacji odnośnie rezerw na ryzyko kredytowe; wspieranie jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta w zakresie przepisów prawa i administracyjnym.

2.7 Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe

- zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym z finansowaniem klientów poprzez zapewnianie doradztwa z zakresu ryzyka w procesie podejmowania decyzji kredytowych, egzekwowania realizacji decyzji kredytowych, rekomendowania wymaganych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- zapewnienie istotnych danych dla zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur celem zatwierdzania akceptowalnego poziomu ryzyka klienta,

- zwiększenie świadomości ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta wśród pracowników Banku celem ograniczenia tych rodzajów ryzyka,
- rekomendowanie poziomu rezerw i koniecznych zmian w zarządzaniu procesami kredytowymi definiowaniu produktów, polityce kredytowej celem redukcji ryzyka.

2.8 Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym

- zarządzanie ryzykiem poprzez: pomiar poziomu ryzyka, określanie kryteriów akceptacji ryzyka, monitorowanie jakości portfela kredytowego, wycenę potencjalnych strat, rekomendowanie rezerw finansowych i koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym, definicji produktów, polityce kredytowej w celu zmniejszenia ryzyka,
- szacowanie bieżącego i przewidywanego poziomu ryzyka na potrzeby ustalania apetytu na ryzyko,
- rozwój i aktualizacja modeli kalkulacji zdolności kredytowej,
- inicjowanie przygotowania i aktualizacji statystycznych modeli akceptacyjnych (kart skoringowych dla kredytów detalicznych) oraz ich wdrażanie,
- opracowywanie i wdrażanie zasad tworzenia odpisów na należności dotknięte utratą wartości,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego, możliwości i metod jego ograniczania.

2.9 Departament Monitoringu i Restrukturyzacji

- zarządzanie trudnymi kredytami detalicznymi w celu minimalizacji ryzyka kredytowego i strat Banku dla wszystkich segmentów detalicznych poprzez prowadzenie akcji windykacyjnych dla klientów z zaległościami,
- współpraca z Departamentem Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym w celu identyfikacji negatywnych trendów oraz segmentów w kredytowych portfelach detalicznych,
- nadzór nad zewnętrznymi podmiotami oraz kancelariami prawnymi prowadzącymi windykację dłużników.

2.10 Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka

- zarządzanie trudnymi kredytami (korporacyjnymi) zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku wynikających z portfela zaangażowań nieregularnych,
- współpraca z regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) i jednostkami sprzedaży w zakresie windykacji i restrukturyzacji trudnych kredytów,
- nadzór funkcjonalny nad regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) w zakresie restrukturyzacji i windykacji trudnych kredytów,
- w związku z centralizacją windykacji od września 2009 r. Departament zajmuje się kompleksowo windykacją trudnych kredytów korporacyjnych Banku.

2.11 Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego

- okresowa weryfikacja dokumentacji kredytowej i ocenianie funkcjonowania procesu kredytowego w ING Banku Śląskim S.A., na poziomie front-office i back-office

(możliwość rekomendowania do Komitetu Polityki Kredytowej zmian w obecnie funkcjonujących politykach i procesach),

- analizowanie wybranych kredytów i adekwatności lokalnego zarządzania ryzykiem podczas regularnych inspekcji w jednostkach organizacyjnych Banku,
- identyfikacja obszarów mogących stanowić ewentualny problem oraz reagowanie na sygnały płynące z organizacji,
- kontrola przestrzegania kryteriów zatwierdzania transakcji, procesu uruchamiania kredytów, zachowań/statystyk w zakresie spłat, statystyk nieterminowych spłat, adekwatności monitorowania zaangażowań i kategorii ryzyka, prawidłowości wprowadzonych danych kredytowych w systemie informatycznym i odzyskiwania należności.

2.12 Jednostki operacyjne zatrudniające analityków kredytowych

- tworzą bazę wiedzy eksperckiej na temat charakterystyki ryzyka klientów.

2.13 Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)

Podstawową misją DAW jest dostarczenie Zarządowi Banku niezależnej i obiektywnej oceny na temat adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku, zapewniającej ujawnianie słabych stron bądź luk w jego organizacji i funkcjonowaniu.

Lokalny Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza regularne audyty ram Modelu Ładu Korporacyjnego, polityki i procedur ryzyka kredytowego. Jego spostrzeżenia (łącznie z proponowanymi zmianami do polityki i procedur) przekształcane są w wykaz działań, jakie powinny zostać wykonane przed zatwierdzeniem przez Komitet Polityki Kredytowej.

Nadrzędnym celem DAW jest wskazywanie na istniejące w działalności Banku ryzyka oraz ocena i proponowanie działań prowadzących do lepszej kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Poprzez swoją działalność DAW przyczynia się do usprawnienia organizacji i zarządzania Bankiem oraz osiągania założonych przez Bank celów.

Zakres prac DAW obejmuje całokształt działalności prowadzonej przez ING Bank Śląski S.A., wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku, jak również jednostki organizacyjne Grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A..

3. Ustalenie struktury autoryzacji decyzji w procesie kredytowym

Kompetencje decyzyjne w indywidualnych sprawach kredytowych oddzielone są od decyzji w sferze polityki kredytowej i zarządzania ryzykiem.

W procesie kredytowym decyzje kredytowe dotyczące portfela regularnego podejmowane są w trybie dwuosobowym (SAP) z uwzględnieniem zasad podejmowania decyzji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej. Wyjątki dotyczą niektórych klientów korporacyjnych w przypadku których:

- decyzję podejmuje Komitet Kredytowy Banku – dotyczy to największych ekspozycji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej,
- decyzję podejmuje się jednoosobowo – dotyczy to tzw. „Szybkiej Ścieżki Kredytowej”.

Poziom kompetencyjny skorelowany jest z poziomem ryzyka kredytowego wynikającym z ryzyka klienta i transakcji. Wraz ze wzrostem ryzyka kredytowego decyzje podejmowane są przez osoby, które ze swej natury posiadają więcej doświadczenia, a zatem umiejętności szerokiego i wnikliwego identyfikowania ryzyka.

Rozwiązania w zakresie określania szczebla kompetencyjnego w odniesieniu do decyzji kredytowych dla ekspozycji kredytowych dla portfela regularnego oparte są na wyznaczonej klasie ryzyka klienta oraz:

- poziomie łącznego zaangażowania Grupy ING wobec dłużnika oraz podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 44 Ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości), do której należy również dłużnik oraz podmioty z nim powiązane osobowo przez małżonków (dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy finansowany jest przedsiębiorca-osoba fizyczna),
- przedmiotu danej decyzji kredytowej.

4. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów korporacyjnych

4.1. Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (realizowana przez Menedżera Ryzyka) przeprowadzana jest niezależnie od oceny funkcji komercyjnych (realizowanych przez Doradcę klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi wyłączną odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu.

W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu danego kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22, których ekspozycja jest tzw. „kredytem trudnym”, Właścicielem Ratingu zostaje jednostka zajmująca się restrukturyzacją kredytu.

Właściciel Ratingu określa propozycję ratingu z wykorzystaniem modelu ratingowego dedykowanego dla danej grupy klientów.

Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności wyboru odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określenie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania modeli ratingowych mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ryzyka w procesie tzw. apelacji ratingu.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,

- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
 - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
 - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
 - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W ING Banku Śląskim S.A. funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces ratingowy, wykorzystywany w całej Grupie ING, zapewniający między innymi scentralizowane gromadzenie ratingów klientów.

4.2. Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez Właściciela Ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- Właściciel Ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez Właściciela Ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,
- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie.

4.3. Ustalenie limitów koncentracji

Celem ograniczenia ryzyka koncentracji, jednostka dominująca Grupy (Bank) przestrzega określonych w Art. 71 Ustawy Prawo Bankowe następujących limitów zaangażowań:

- limit 20% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem,
- limit 25% funduszy własnych Banku - w stosunku do pozostałych podmiotów,
- limit 800% funduszy własnych Banku - dla łącznej sumy "dużych" zaangażowań, tzn. których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku.

Ponadto, zgodnie z zaleceniami ustawowymi i rekomendacjami Nadzoru Bankowego, Bank ustala wewnętrzne limity dotyczące koncentracji w odniesieniu do branż, przyjmowanych form zabezpieczeń oraz na bieżąco monitoruje zjawisko koncentracji w obszarach geograficznych swej działalności (Regionach).

Wyznaczanie ustawowych limitów koncentracji Bank realizuje w cyklach miesięcznych. Na podstawie zweryfikowanych danych przygotowana jest informacja obejmująca aktualne stany funduszy własnych Banku oraz wysokości poszczególnych limitów ustawowych. Informacja przekazywana jest zainteresowanym jednostkom Banku, wśród których znajdują się m.in.: Centra Bankowości Korporacyjnej, Oddziały regionalne, Departamenty Pionu Kredytowego,

Pionu Ryzyka oraz Departament Rewizji. Oddziały regionalne prowadzą redystrybucję otrzymanej informacji do podległych im jednostek.

Bank monitoruje wykorzystanie limitów, sporządzając zestawienie klientów i grup klientów powiązanych oraz odnosząc ich aktualne zaangażowanie do wysokości obowiązujących limitów.

Na poziomie operacyjnym kontrola zachowania limitów koncentracji odbywa się zarówno na etapie opracowywania wniosków kredytowych, zatwierdzania konkretnych transakcji oraz w procesie okresowych przeglądów zaangażowań.

Największe zaangażowania Banku (przekraczające 10% funduszy własnych)

	zaangażowanie w mln PLN	
	31.12.2009	31.12.2008
Fundusze własne Banku	3 855 388	3 566 116
Klient 1 (Grupa)	3 193,7	2 384,4
Klient 2	633,7	534,3
Klient 3	630,4	800,4
Klient 4 (Grupa)	506,2	506,5
Klient 5 (Grupa)	486,8	509,9
Klient 6 (Grupa)	-	736,8
Klient 7 (Grupa)	-	725,4
Klient 8	-	617,0
Klient 9	-	501,0
Klient 10 (Grupa)	-	411,4
Klient 11	-	367,1

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego w branżach, Bank na bieżąco monitoruje zaangażowania w poszczególnych sektorach gospodarki. Na podstawie przeprowadzanych analiz określa on pożądane kierunki, w których zaangażowanie Banku powinno się zwiększać oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane.

Realizacja powyższych zadań opiera się m.in. na ustalaniu limitów dla grupy branż o istotnym udziale w portfelu Banku, tj. których łączny udział w stosunku do całego portfela kredytowego oscyluje w granicach 60%, zaś jednostkowo udział branży w portfelu korporacyjnym przekracza 5%. Ustalanie limitów dla branż leży w kompetencjach Komitetu Polityki Kredytowej.

Koncentracja zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej

branża	zaangażowanie (bilansowe i pozabilansowe)			
	31.12.2009		31.12.2008	
	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem
handel hurtowy	3 931,3	14,0%	3 698,9	12,9%
pośrednictwo finansowe (z uwzględnieniem banków)	3 818,6	13,6%	4 026,7	14,1%
administracja publiczna i obrona narodowa	2 344,1	8,4%	1 114,3	3,9%
handel detaliczny	1 568,4	5,6%	1 441,0	5,0%
budownictwo	1 555,7	5,6%	1 795,7	6,3%
obsługa nieruchomości	1 432,7	5,1%	1 581,2	5,5%
pozostała działalność związana z prowadzeniem interesów	1 403,9	5,0%	1 314,8	4,6%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	1 265,2	4,5%	1 186,1	4,2%
przemysł energetyczny	1 047,3	3,7%	1 132,6	4,0%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	683,6	2,4%	746,4	2,6%
przemysł maszynowy	678,1	2,4%	648,6	2,3%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	672,0	2,4%	762,4	2,7%
przemysł gumowy	609,4	2,2%	474,2	1,7%
poczta i telekomunikacja	607,2	2,2%	605,0	2,1%
pozostały przemysł surowców niemetalicznych	543,0	1,9%	603,5	2,1%
przemysł paliw	500,1	1,8%	943,9	3,3%
wynajem sprzętu	470,2	1,7%	744,2	2,6%
produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych	457,4	1,6%	528,9	1,9%
działalność pomocnicza dla transportu	384,0	1,4%	303,7	1,1%
pobór, oczyszczanie i rozprowadzanie wody	364,1	1,3%	245,5	0,9%
pozostałe branże	3 675,6	13,1%	4 681,6	16,4%
Razem	28 011,9	100,0%	28 579,2	100,0%

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego sieci oddziałów. Dla kontroli zjawiska koncentracji w Regionach, przyjmuje się wskaźnik graniczny na poziomie 20% portfela ogółem Banku. Przekroczenie tego wskaźnika może stanowić sygnał do ustalenia limitu geograficznego.

Ponieważ koncentracja geograficzna jest niewielka i nie powoduje wzrostu ryzyka kredytowego, w ING Banku Śląskim dotychczas nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych.

Uwzględniając potencjalny poziom ryzyka Bank wprowadził limity w obszarze kredytów hipotecznych zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego dla:

- kredytów udzielanych z niskim wkładem własnym (ubezpieczonych),
- nowoudzielanych kredytów indeksowanych kursem waluty,
- kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
- kredytów na cele mieszkaniowe.

Przestrzeganie ustawowych i wewnętrznych norm koncentracji jest przedmiotem miesięcznego raportu z obszaru ryzyka, przekazywanego Zarządowi Banku, KPK oraz

Dyrektorom Oddziałów Regionalnych. Okresowo jest on również prezentowany Radzie Nadzorczej Banku.

W ciągu roku 2009 jak i w roku 2008 nie wystąpiły przekroczenia ustawowych limitów koncentracji zaangażowań.

4.4. Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego

Chociaż zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, polityką Grupy jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Grupa przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, przy czym na wybór zabezpieczenia w konkretnych przypadkach wpływają różne czynniki, w tym w szczególności:

- możliwość klienta w zaoferowaniu określonych zabezpieczeń,
- rodzaj i okres ekspozycji,
- poziom ryzyka klienta,
- poziom ryzyka transakcji,
- płynność oferowanego zabezpieczenia (możliwość szybkiego spieniężenia),
- wartość zabezpieczenia.

Polityka Zabezpieczeń jednostki dominującej Grupy (Banku) zawiera m.in.:

- wskazuje kryteria dotyczące uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określa generalne zasady, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- dostosowanie do procedur dotyczących zabezpieczeń do wymagań nowych modeli LGD zgodnych z zaawansowaną metodą wewnętrznych ratingów (tzw. AIRB).

Ponadto Polityka Zabezpieczeń Banku uwzględnia szczególnie te aspekty Uchwały KNF 380/2008, które dotyczą kwestii zastosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Opracowane modele LGD dla aktywów korporacyjnych bazują na statystycznie oszacowanych wskaźnikach odzysku w poszczególnych grupach zabezpieczeń. Szacunki te opierają się na analizie obserwacji historycznych procesów odzysków zanotowanych w Banku. Stopy odzysku poszczególnych zabezpieczeń determinują ich wartość godziwą.

Stopa odzysku danego zabezpieczenia jest uzależniona zarówno od charakterystyki przedmiotu zabezpieczenia jaki i od prawnej formy jego ustanowienia i aktualnej skutecznej realizacji tego zabezpieczenia przez Bank. Na ostateczny poziom odzysku mają wpływ także koszty windykacji i koszty utrzymywania należności nieregularnych w księgach banku (do czasu odzyskania lub umorzenia należności).

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie dodatkowych warunków / klauzul w umowach kredytowych (covenants). W ramach podstawowych typów „covenants” Bank stosuje klauzule ochronne oraz finansowe. O zakresie stosowania konkretnych klauzul lub ich kombinacji decydują: długość okresu kredytowania, rodzaj oferowanego produktu kredytowego, specyfika formy organizacyjno – prawnej lub przedmiotu działalności

kredytobiorcy, kategoria ryzyka klienta. Wprowadzenie pewnych klauzul do umów kredytowych umożliwia czasami rezygnację z części lub całości prawnych zabezpieczeń.

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka na poziomie inwestycyjnym lub spekulacyjnym,
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych.

Zabezpieczenia przyjęte od klientów korporacyjnych według wartości godziwej w podziale na główne rodzaje zabezpieczeń

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość godziwa zabezpieczeń w mln PLN	
	31.12.2009	31.12.2008
Hipoteki	1 736,1	2 408,2
Zastawy	801,6	955,7
Gwarancje, w tym:	571,5	778,5
- gwarancje bankowe	11,9	65,2
- gwarancje rządowe	231,1	35,2
Zabezpieczenia na środkach pieniężnych	187,5	244,3
Cesje wierzytelności	193,1	134,5
Razem	3 732,8	4 521,2

4.5. Ustalenie metodologii klasyfikowania ekspozycji

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

Zdarzenia stanowiące przesłanki utraty wartości to zdarzenia, które miały miejsce w stosunku do aktywa lub grupy aktywów finansowych mające negatywny wpływ na wysokość oczekiwanych przepływów pieniężnych. Przyjęta przez jednostkę dominującą Grupy (Bank) lista przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych należności kredytowych jest następująca:

- Upadłość/ Zagrożenie upadłością: Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony (czy to przez Bank, stronę trzecią lub z własnej inicjatywy) w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem;
- Opóźnienie w spłacie: Kredytobiorca zaprzestał spłacania kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez:
 - Dla klientów korporacyjnych (oprócz instytucji finansowych) – więcej niż 90 dni;
 - Dla instytucji finansowych i rządów – 0 dni lub więcej; jednakże w tym przypadku stosuje się 14 dniowy okres wyjaśniający dla ustalenia czy brak spłaty był spowodowany czynnikami związanymi z pogorszeniem się standingu

kredytowego instytucji finansowej, czy raczej przyczynami operacyjnymi; opóźnienie w spłacie z przyczyn operacyjnych nie jest przesłanką utraty wartości.

- Bank ocenia, że kredytobiorca będzie miał trudności ze spłatą zadłużenia: Kredytobiorca boryka się z istotnymi trudnościami finansowymi do tego stopnia, że trudności te będą miały negatywny wpływ (z prawdopodobieństwem co najmniej 50%) na przyszłe przepływy pieniężne z danej należności kredytowej (w ocenie tej brana jest pod uwagę perspektywa 1 roku);
- Restrukturyzacja należności kredytowej nie wynikająca ze względów komercyjnych: w związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności.

Stwierdzenie wystąpienia co najmniej jednej z wyżej wymienionych przesłanek świadczy o utracie wartości należności kredytowej (czyli o wystąpieniu tzw. impairment).

Wyznaczanie klasy ryzyka klienta w przypadku portfela regularnego

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

Klasy inwestycyjne (Investment grade) 1-10

Grupa klas inwestycyjnych obejmuje podmioty, które oceniamy jako podmioty obciążone relatywnie niskim ryzykiem, przy czym dokonując klasyfikacji ryzyka uwzględniamy zagrożenia wynikające z uwarunkowań otoczenia ekonomiczno-gospodarczego.

Klasy spekulacyjne (Speculative grade) 11-17

Jest to grupa o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, stąd charakterystyka skrajnych klas w ramach tej grupy jest bardzo zróżnicowana. Generalnie jednak możemy stwierdzić, że:

- podmioty z najlepszych klas w ramach tej grupy aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) jest w dłuższym okresie czasu niepewne i w związku z tym margines bezpieczeństwa jest ograniczony, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego z uwagi na niesprzyjające otoczenie gospodarcze lub niekorzystne warunki ekonomiczne;
- kredytobiorców klasyfikowanych do klas o największym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy) mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz, w dłuższej perspektywie, ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów oraz możliwość wystąpienia strat.

Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) 18-22

Ta grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub u których wystąpiła już sytuacja określana jako tzw. „default”.

Kredytobiorcy w tej grupie klas ryzyka (jak również ci spośród klasyfikowanych do klasy 17 lub lepszej, wobec których ekspozycje objęto regulacjami są klasyfikowani wyłącznie przez Jednostki Intensive Care zarządzające zaangażowaniem danego klienta.

W odniesieniu do klientów:

- z segmentu klientów strategicznych stosowany jest globalny model oceny ryzyka (PD) Grupy ING - dłużnik przypisywany jest jednej z 17 klas z przedziału 1-17,
- z segmentu klientów korporacyjnych (SME) stosowany jest lokalny model oceny ryzyka (PD), dłużnik przypisywany jest jednej z 9 klas z przedziału od 9 do 17.

Narzędzia do zarządzania kredytowym ryzykiem korporacyjnym

W latach 2007-2009 Bank podejmował szereg działań w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym w związku z wdrażaniem Uchwały KNF 380/2008 w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, wprowadzającej postanowienia Dyrektywy CRD odnośnie adekwatności kapitałowej banków zgodnej z Nową Umową Kapitałową (NUK). W ślad za decyzją Grupy ING o zaimplementowaniu zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB) opracowano i wdrożono modele (lokalne i globalne) podstawowych parametrów ryzyka:

- PD (prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania),
 - LGD (straty dla banku wynikającej z niewykonania zobowiązania przez klientów),
 - EAD (zaangażowania klienta wobec banku w momencie niewykonania zobowiązania)
- dla różnych klas aktywów według wymagań metody AIRB.

Rozpoczęcie stosowania metody AIRB dla portfela korporacyjnego planowane jest po uzyskaniu pozytywnej zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Między innymi dla zaangażowań wobec przedsiębiorstw funkcjonują w Banku następujące modele:

- Dla segmentu klientów strategicznych, obejmującego firmy o rocznych przychodach powyżej 100 mln EUR:
 - Globalny model ratingowy (statystyczny model PD) Grupy ING,
 - Globalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-eksperckie) zbudowane także na poziomie Grupy ING.
- Dla lokalnych segmentów firm średnich i dużych (klasa aktywów SME), obejmujących klientów o rocznych przychodach od 800 tys. do 100 mln EUR:
 - Lokalny model ratingowy PD (tzw. CEE SME PD) - model zbudowany w ING Banku Śląskim S.A. wykorzystywany w krajach Europy Środkowo-Wschodniej,
 - Lokalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-eksperckie) zbudowane w banku na podstawie wewnętrznych danych z zastosowaniem metodologii Grupy ING.

Oprócz powyższych Bank stosuje także modele globalne dla ekspozycji wobec banków i innych instytucji finansowych, ekspozycji wobec rządów i jednostek samorządu terytorialnego oraz ekspozycji finansowania specjalistycznego nieruchomości przychodowych.

Modele są wykorzystane do kalkulacji kapitału ekonomicznego, pozwalając na jego optymalizację. Przyczyniają się także do lepszej kwantyfikacji ryzyka kredytowego w portfelu banku. Na ich podstawie szacowane są m.in. rezerwy według MSSF, efektywność działania banku (RAROC, zysk ekonomiczny, zarządzanie wartością firmy) oraz ceny kredytów.

Bank wykorzystuje zaawansowane systemy informatyczne wspierające proces nadawania ocen ryzyka klientom i transakcji przy wykorzystaniu modeli ryzyka. Podstawowym narzędziem informatycznym do zarządzania ryzykiem kredytowym jest zintegrowane środowisko Grupy ING, które łączy w sobie wszystkie aplikacje potrzebne do pełnej realizacji wymogów NUK. Przy jego pomocy można efektywnie zarządzać ryzykiem na poziomie oddziału banku a nawet portfela pojedynczego opiekuna klienta.

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
01	0,0	0,0	0,0	0,0
02	0,0	0,0	0,0	0,1
03	0,0	180,8	1 758,0	1 414,5
04	1 675,2	1 106,1	1,2	4,0
05	0,5	3,0	431,6	11,9
06	824,9	212,8	381,8	233,4
07	184,2	59,8	227,9	159,6
08	1 545,7	1 137,8	1 328,7	764,3
09	1 069,6	658,1	1 623,1	1 758,0
10	1 914,5	1 766,0	1 060,3	957,0
11	1 675,7	1 965,1	2 066,9	2 025,8
12	1 249,8	1 183,5	1 367,0	1 584,4
13	2 162,1	1 353,4	2 158,5	1 261,5
14	987,8	452,4	1 368,2	619,7
15	1 370,7	397,0	1 111,5	575,6
16	547,5	204,5	867,4	364,1
17	565,0	167,3	473,2	110,4
18	66,4	11,1	56,9	30,1
19	372,0	79,1	95,7	13,6
20	429,4	52,6	167,4	4,9
21	5,5	0,0	4,0	0,0
22	370,5	4,5	136,8	0,2
Razem	17 017,0	10 994,9	16 686,1	11 893,1

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych dla klas ryzyka 01-19 objęte jest odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR - *Incurred But Not Reported*). Zaangażowanie dla klas 20-22 objęte jest odpisem na utratę wartości (ISFA - *Individually Significant Financial Assets* lub INSFA - *Individually Not-Significant Financial Assets*).

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	16 437,1	10 973,1	16 301,3	11 885,8
1-30	77,6	17,2	143,4	6,9
31-60	13,7	3,0	15,7	0,0
61-90	21,1	0,1	14,4	0,4
91-180	117,8	1,5	54,5	0,0
181-365	153,9	0,0	34,0	0,0
>365	195,8	0,0	122,8	0,0
Razem	17 017,0	10 994,9	16 686,1	11 893,1

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	16 144,0	10 916,0	16 228,6	11 880,7
1-30	30,8	17,2	125,6	6,9
31-60	9,8	3,0	13,2	0,0
61-90	5,9	0,1	7,5	0,4
91-180	17,4	1,5	0,9	0,0
181-365	3,2	0,0	1,4	0,0
>365	0,5	0,0	0,7	0,0
Razem	16 211,6	10 937,8	16 377,9	11 888,0

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*)

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	408,6	51,3	147,4	1,8
21	3,9	0,0	3,9	0,0
22	319,4	2,5	103,3	0,1
Razem	731,9	53,8	254,6	1,9

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	286,2	53,8	64,2	1,9
1-30	46,4	0,0	14,4	0,0
31-60	0,3	0,0	0,1	0,0
61-90	15,2	0,0	4,6	0,0
91-180	88,4	0,0	51,2	0,0
181-365	135,5	0,0	27,1	0,0
>365	159,9	0,0	93,0	0,0
Razem	731,9	53,8	254,6	1,9

*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczające (INSFA*) według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	20,8	1,3	20,0	3,1
21	1,6	0,0	0,1	0,0
22	51,1	2,0	33,5	0,1
Razem	73,5	3,3	53,6	3,2

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczające (INSFA*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	6,9	3,3	8,5	3,2
1-30	0,4	0,0	3,4	0,0
31-60	3,6	0,0	2,4	0,0
61-90	0,0	0,0	2,3	0,0
91-180	12,0	0,0	2,4	0,0
181-365	15,2	0,0	5,5	0,0
>365	35,4	0,0	29,1	0,0
Razem	73,5	3,3	53,6	3,2

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

4.6. Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W niektórych przypadkach jednostka dominująca Grupy (Bank) współpracuje z kredytobiorcą oraz jego innymi wierzycielami (jeśli takowi istnieją), aby zrestrukturyzować działalność kredytobiorcy oraz jego zobowiązania finansowe w celu minimalizacji strat finansowych dla wszystkich wierzycieli, a w szczególności dla Banku. Ten cel może zostać osiągnięty przy zastosowaniu wielu ścieżek dostępnych dla wierzycieli, najczęstsze z nich to:

- wydłużenie okresu spłat,
- sprzedaż aktywów,
- sprzedaż części działalności gospodarczej kredytobiorcy,
- umorzenie części zobowiązań finansowych,
- kombinacja powyższych.

Decyzja w zakresie rozpoczęcia procesu restrukturyzacji jest podejmowana jedynie po dokonaniu szczegółowej oceny wewnętrznej oraz po akceptacji przez odpowiedni (wewnętrzny) organ decyzyjny. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji, kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

W ciągu 2009 roku Bank zrestrukturyzował zaangażowania kredytowe klientów korporacyjnych bez utraconej wartości w łącznej wysokości 116,0 mln PLN, które według oczekiwań stałyby się kredytami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja.

Zaangażowania wobec klientów korporacyjnych bez utraconej wartości, które stałyby się zaangażowaniami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja

Zaangażowanie w mln PLN	
31.12.2009	31.12.2008
116,0	98,6

5. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów detalicznych

Jednostka dominująca Grupy (Bank) traktuje wszystkie należności detaliczne (wobec klientów indywidualnych oraz klientów segmentu Small Business) jako indywidualnie nieznaczące i wylicza oraz tworzy odpisy i rezerwy na nie według podejścia kolektywnego.

Podejście eksperckie w szacowaniu wielkości odpisów i rezerw w tym także szacowaniu parametrów wykorzystywanych do wyliczania odpisów i rezerw jest dopuszczalne, jeśli zachodzi jeden z poniższych warunków:

- wielkość i wiek portfela i/lub ilość przypadków dotkniętych utratą wartości w okresie analizy jest niedostateczna dla przeprowadzenia estymacji statystycznej lub matematycznej,
- jakość danych jest niewystarczająca do adekwatnego oszacowania wielkości odpisów lub rezerw,
- nastąpiła istotna zmiana warunków ekonomicznych otoczenia Banku, poziomu apetytu na ryzyko, przyjętych strategii odzyskiwania należności,
- przyjęte statystyczne lub matematyczne metody szacunku (estymacji) nie odpowiadają wymogom regulacyjnym lub wymaganiom Grupy ING.

Zasadność zastosowania podejścia eksperckiego oraz ocena jego wyników weryfikowana jest odrębnie dla każdego przypadku i podlega akceptacji Komitetu Polityki Kredytowej. Takie same zasady stosuje się do wykorzystania danych i obserwacji pozyskanych z innych instytucji, w tym samej akceptacji źródła danych.

Przesłanki utraty wartości należności kredytowej

- Kredytobiorca zaprzestał spłaty kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się dłużej niż 90 dni. Dla limitów w ROR oraz limitów w rachunku bieżącym dla Small Businessu warunek ten dotyczy wyłącznie zaangażowań powyżej 200 PLN;
- W obrębie kredytów konsumpcyjnych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grup kredytów konsumpcyjnych (nie mieszkaniowych / hipotecznych);
- W obrębie kredytów mieszkaniowych / hipotecznych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grupy kredytów mieszkaniowych / hipotecznych (nie konsumpcyjnych);
- Kredytobiorca (Small business) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz.1;
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 3 miesiące (jeśli wcześniej okres przeterminowania był krótszy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 6 miesięcy (jeśli wcześniej okres przeterminowania był dłuższy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem (przesłanka dotyczy w szczególności kredytobiorców z segmentu Small Business);
- Umowa kredytowa została rozwiązana;
- Sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta Small Business wskazuje, że nie będzie on w stanie spłacić swoich zobowiązań wobec Banku w całości i w terminie.
- Należność kredytowa została poddana restrukturyzacji. W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności. Natomiast nie jest przesłanką utraty wartości zmiana warunków kredytowania wynikająca ze względów komercyjnych (w tym zmiany stóp procentowych uwarunkowane rynkowo). Zasady restrukturyzacji oraz sposób ich traktowania z punktu widzenia tworzenia odpisów aktualizacyjnych (rezerw) są określone odrębnymi procedurami.

Punktem wyjścia przyjętym do grupowania ekspozycji do portfeli w podejściu kolektywnym są zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) wyróżniające trzy podstawowe grupy produktów detalicznych: kredyty odnawialne, kredyty hipoteczne i inne kredyty konsumpcyjne. Podstawową do grupowania jest zbieżność czynników ryzyka (*risk drivers*) w grupie. Produkt i jego cechy są podstawowymi kryteriami grupowania. Pochodną definicji produktu są kryteria przesłanek utraty wartości oparte na bazylejskiej definicji „default”. Ponieważ Bank stosuje karty scoringowe (statystyczne modele akceptacyjne) istniejący model akceptacyjny jest dodatkową przesłanką grupowania.

Dodatkowo w procesie grupowania uwzględnia się:

- rodzaj i definicję produktu,
- rodzaj zabezpieczenia,
- biznesowe pozycjonowanie produktu (np. wyodrębnienie produktów nie oferowanych),
- pozostałe elementy modelu akceptacyjnego,
- organizację procesu kredytowego.

Wyróżniony portfel powinien charakteryzować się odpowiednią liczebnością dla zapewnienia statystycznej powtarzalności zjawisk.

Dla każdego portfela wyróżnia się:

- portfel należności nie dotkniętych utratą wartości (IBNR),
- portfel należności dotkniętych utratą wartości (*impaired*),
- portfel należności, odnośnie których Bank nie spodziewa się dalszych odzysków (*impaired* – non risk zwany także „portfelem B”).

Bank stosuje następujące kryteria wyróżnienia portfela B:

- od momentu wystąpienia przesłanek utraty wartości upłynęło: 24 miesiące dla portfeli kredytów konsumpcyjnych i Small Business, 36 miesięcy dla portfeli kredytów mieszkaniowych,
- nie występują przesłanki posiadania przez dłużnika dochodów wystarczających do spłaty zaległości ani aktywów, z których Bank mógłby odzyskać swą należność i brak jest przesłanek do zmiany tej sytuacji w przewidywalnej przyszłości,
- dłużnik podlega procesom upadłościowym i istnieją uzasadnione przesłanki, że Bank nie odzyska żadnych lub nieistotne kwoty w ramach tego procesu.

Kolektywne podejście w szacowaniu i tworzeniu odpisów (rezerw) opiera się o zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*, z odpowiednimi modyfikacjami na potrzeby wyliczania utraty wartości) i o koncepcję tzw. straty oczekiwanej. Z uwagi na fakt, że wg MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną a nie stratę oczekiwaną, parametry modelu bazylejskiego podlegają modyfikacji. Do wyliczenia rezerwy wykorzystywane są następujące parametry:

- PD - prawdopodobieństwo niewypłacalności klienta określone dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- LGD - strata poniesiona na należności w wyniku jej niepełnego odzyskania, określona dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- EAD – ekspozycja w momencie niewypłacalności - kwota bieżącego zaangażowania bilansowego powiększona o ekwiwalenty bilansowe niewykorzystanych linii kredytowych.

Modyfikacja parametrów wynika z faktu, że w Modelu Bazylejskim określa się prawdopodobieństwo dla straty oczekiwanej w okresie najbliższych 12 miesięcy, natomiast zgodnie z MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną. Modyfikacja wynika z okresu, jaki przyjmuje się, aby poniesienie straty zostało rozpoznane (ujawnione, odkryte).

Modyfikacja parametru PD dokonywana jest w oparciu o koncepcję okresu ujawnienia straty (ang. *emergence period*), który jest na ogół krótszy niż 12 miesięcy. Okres ujawnienia straty uzależniony jest między innymi od następujących czynników:

- segmentu do którego należy kredytobiorca,

- rodzaju produktu.

Dostosowanie PD do wymagań MSR polega na skróceniu horyzontu czasowego parametru i przybliżeniu go do bieżącej daty bilansowej.

Dla portfela detalicznego i Small Business określenie PD dla grup produktów bazuje na estymacji prawdopodobieństw zajścia jednego z przypadków:

- kredytobiorca zaprzestanie spłacania kapitału lub odsetek przez okres dłuższy niż 90 dni,
- kredytobiorca zostanie postawiony w stan upadłości (dotyczy Small Businessu),
- umowa kredytowa zostanie wypowiedziana,
- należność zostanie poddana restrukturyzacji.

Tak wyliczone PD jest mapowane (alokowane) do poszczególnych przedziałów ratingowych.

W rozumieniu *Basel II* parametr LGD oznacza stratę, jaką Bank poniesie na danej ekspozycji kredytowej w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy. LGD jest wyrażony jako ułamek zaangażowania na moment wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy (EAD). LGD jest pochodną przyjętych zabezpieczeń prawnych, tj. rodzaju zabezpieczeń oraz ich wartości (likwidacyjnej).

LGD dla portfeli detalicznych oblicza się na podstawie ilorazu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na rachunku od momentu wystąpienia utraty wartości do dnia raportu przez sumę kapitału i odsetek należnych w momencie wystąpienia utraty wartości.

Wyliczony w ten sposób parametr LGD korygowany jest z tytułu szacowanych kosztów windykacji, jakie Bank będzie musiał ponieść w związku z realizacją zabezpieczeń.

Przepływy po dacie wystąpienia przesłanek utraty wartości dyskontowane są przy pomocy stopy procentowej przyjętej dla całego portfela.

EAD w Modelu Bazylejskim oznacza wielkość zaangażowania kredytowego, jakie będzie miało miejsce w momencie niewypłacalności klienta. Przy kalkulacji straty oczekiwanej według *Basel II* EAD oznacza sumę bieżącego zaangażowania bilansowego i statystycznie oszacowaną część zaangażowania pozabilansowego, jaką klient wykorzysta do dnia niewypłacalności.

Zmodyfikowana wartość EAD na poziomie klienta dla potrzeb MSR jest bieżącą ekspozycją bilansową na dzień bilansowy, powiększoną o ekwiwalenty bilansowe bieżących pozycji pozabilansowych.

Wysokość rezerw zależy od wysokości zaangażowania oraz parametrów PD i LGD (przy czym PD dla portfela dotkniętego utratą wartości (*impaired*) wynosi 100%, a LGD dla portfela B wynosi 100 %).

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	9 113,6	2 986,3	6 755,8	2 410,6
1-30	326,5	27,7	288,2	36,2
31-60	62,9	5,8	29,9	5,0
61-90	21,5	1,1	46,7	8,8
91-120	16,4	0,7	4,1	0,1
121-150	11,9	0,2	5,6	0,5
151-180	11,7	0,0	4,6	0,1
>180	139,5	0,1	95,4	0,4
Razem	9 704,0	3 021,9	7 230,3	2 461,7

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione, lecz nie ujawnione straty (IBNR*)

Rodzaj produktu	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
Kredyty hipoteczne	5 986,1	366,2	4 480,1	521,3
Kredyty dla small-business-u	1 444,7	707,6	1 126,3	694,3
Pozostałe kredyty	2 042,7	1 941,8	1 477,8	1 238,8
Razem	9 473,5	3 015,6	7 084,2	2 454,4

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	9 088,3	2 981,5	6 755,8	2 410,6
1-30	314,6	27,5	288,2	36,2
31-60	55,4	5,6	29,9	5,0
61-90	15,2	1,0	10,3	2,6
Razem	9 473,5	3 015,6	7 084,2	2 454,4

*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych (osoby fizyczne i small business) objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA*) według okresów przeterminowania

Liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2009		31.12.2008	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
<90	51,0	5,3	36,4	6,2
91-120	16,4	0,7	4,1	0,1
121-150	11,9	0,2	5,6	0,5
151-180	11,7	0,0	4,6	0,1
>180	139,5	0,1	95,4	0,4
Razem	230,5	6,3	146,1	7,3

*INSFA – Individually Not-Significant Financial Assets

6. Przeglądy compliance

W obszarze przeglądów compliance w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym podstawową rolę odgrywają:

- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
 - Departament Audytu Wewnętrznego,
- w zakresie określonym w pkt 2.10 i 2.12.

7. Zarządzanie ryzykiem kredytowym spółek Grupy

W skład Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego wchodzi następujące podmioty:

Podmioty zależne:

- ING Bank Hipoteczny S.A. (do 16 grudnia 2007r. Śląski Bank Hipoteczny S.A.) – spółka utworzona w listopadzie 2000 roku, we wrześniu 2001 roku uzyskała zgodę Komisji Nadzoru Bankowego na rozpoczęcie działalności operacyjnej (100% udziałów),
- ING Securities S.A. – spółka rozpoczęła działalność w 1996 roku pod nazwą Dom Maklerski Banku Śląskiego S.A.; w grudniu 2001 połączono w jedno przedsiębiorstwo biura maklerskie ING działające w Polsce - Dom Maklerski BSK S.A. i ING Baring Securities (Poland) S.A. (100% udziałów),
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. – spółka została powołana w roku 1997 (100% udziałów),
- Solver sp. z o.o. - spółka utworzona w roku 2002 (82,3% udziałów).

Podmioty stowarzyszone:

- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. – działa od 2000 roku (20% udziałów).

Ze względu na charakter działalności zarządzanie ryzykiem kredytowym dotyczy następujących spółek Grupy: ING Banku Hipotecznego S.A. oraz ING Securities S.A.. W tych jednostkach zarządzanie ryzykiem kredytowym jest realizowane według standardów Grupy ING, obejmujących zarówno odpowiednią strukturę organizacyjną, jak i procesy (narzędzia), zapewniające bezpieczną z punktu widzenia ryzyka kredytowego realizację celów komercyjnych.

8. Identyfikacja ryzyka kredytowego związanego z zawieraniem transakcji pochodnych

Każdy klient zawierający z jednostką dominującą Grupy (Bankiem) transakcje pochodne musi posiadać przyznany przez Bank odpowiedni limit transakcyjny. Limity transakcyjne przyznawane są zgodnie z procedurami i kompetencjami kredytowymi obowiązującymi w Banku, tak jak dla wszystkich innych zaangażowań kredytowych.

Do monitorowania ryzyka związanego z zawieraniem przez kontrahentów Banku transakcjami, służy system ACR (Adaptiv Credit Risk). ACR jest globalnym systemem Ryzyka, używanym przez Grupę ING, w którym rejestrowane są wszystkie limity FM (Financial Markets) oraz transakcje zawarte przez dealerów.

Transakcje rodzące po stronie kontrahenta ryzyko (rozliczeniowe, przed-rozliczeniowe), wprowadzane do systemów bankowych, wymagają rejestracji w ACR.

Z perspektywy pomiaru ryzyka można podzielić je na:

- ryzyko przed-rozliczeniowe (pre-settlement) – występujące przy transakcjach walutowych, derywatywach i transakcjach na papierach wartościowych jako rezultat zamiany transakcji na rynku przy potencjalnie niekorzystnej cenie,
- ryzyko kredytowe – powstające przy plasowaniu pieniędzy na rynku (depozyty).

Ryzyko przed-rozliczeniowe

Ryzyko przed-rozliczeniowe jest ryzykiem wynikającym z naruszenia warunków transakcji przez Kontrahenta przed jej rozliczeniem, co powoduje konieczność jej zamiany poprzez transakcję z innym Kontrahentem po cenie obowiązującej na rynku (ewentualnie niekorzystnej).

W celu kontrolowania ryzyka Kontrahenta określa się nie tylko koszt zastąpienia, w razie naruszenia warunków w chwili bieżącej (bieżąca wartość rynkowa MtM), lecz także jak bardzo wzrośnie MtM w ciągu trwania transakcji.

Ponieważ jednak rynki finansowe nie do końca są przewidywalne i nie można do końca być pewnym wyznaczonego, maksymalnego MtM, używa się modeli statystycznych, które określają poziom zaufania. Według polityki Grupy ING ten poziom zaufania wynosi 97,5%.

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk)

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk) powstaje, gdy Bank plasuje depozyty u innego kontrahenta (banku). W razie naruszenia warunków przez kontrahenta, Bank traci pieniądze. W związku z tym ryzyko to jest mierzone po prostu jako wartość nominalna depozytu.

Ryzyko rozliczeniowe

Ryzyko rozliczeniowe jest ryzykiem, przy którym kontrahent nie dostarczy aktywów, które ma obowiązek dostarczyć w związku z rozliczeniem transakcji i Bank może stracić do 100% spodziewanych wartości. Ryzyko to powstaje wtedy, kiedy ma nastąpić wymiana wartości (środki lub inne instrumenty) w tej samej dacie dostawy bądź różnej i dostawa ta jest niesprawdzona lub spodziewana aż do momentu, kiedy Bank dostarczył nieodwołalną instrukcję płatności lub sam zapłacił lub dostarczył swoją część zobowiązania wynikającego z transakcji.

Niektóre produkty zawsze rodzą ryzyko rozliczeniowe, niektóre nigdy, a są takie, przy których wystąpienie tego ryzyka związane jest z mechanizmem rozliczeń. Ryzyko rozliczeniowe powstaje zawsze, gdy transakcja angażuje dwustronną wymianę środków pieniężnych/papierów wartościowych, ale ta wymiana nie odbywa się na bazie DVP (Dostawa za Zapłatę - Delivery Versus Payment).

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych występuje wtedy, gdy wymiana środków pieniężnych na papiery wartościowe nie odbywa się na bazie DVP. Występuje wtedy ryzyko rozliczeniowe w dniu rozliczenia transakcji, chyba że rozliczenie odbywa się w ten sposób, iż Bank może kontrolować transakcję tak, aby nie dopuścić do przepływu środków/papierów przed potwierdzeniem wykonania zobowiązania przez Kontrahenta.

Wagi Ryzyka

Wagi ryzyka używane do monitorowania wykorzystania poszczególnych limitów ustalane są dla poszczególnych produktów, walut i czasu trwania transakcji na poziomie Grupy ING. Wagi ryzyka są szacunkiem potencjalnej przyszłej ekspozycji (PFE) kontraktu „at-the-money”, jako część wartości nominalnej transakcji w czasie pozostałym do jej rozliczenia.

Ryzyko przed-rozliczeniowe na poziomie transakcji jest obliczane jako:

$$\text{Ryzyko przed-rozliczeniowe} = \text{Wartość Rynkowa} + \text{Wartość Nominalna} \times \text{Waga Ryzyka},$$
gdzie waga ryzyka jest oparta na okresie czasu pozostałym do rozliczenia transakcji.

Wagi ryzyka „używane” są przez system ACR do monitorowania poziomu wykorzystania limitów kontrahentów.

Portfel transakcji zawartych z kontrahentami Banku, znajdujący się w ACR (transakcje nie rozliczone), przedstawiał się następująco (wszystkie dane w mln EUR):

	31.12.2009	31.12.2008
Depozyty oddane (Money Market)	204,9	1 873,6
Bieżąca wartość rynkowa transakcji (MtM)	423,0*	1 145,7*
Wartość bieżąca + potencjalna przyszła wartość (FM Value)	1 501,4	2 170,7

* Kwota brutto – tylko transakcje gdzie wycena jest dla banku pozytywna (Bank jest „at-the-money”).

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W związku ze znaczącym ryzykiem kredytowym związanym z zawartymi przez Grupę transakcjami pochodnymi z klientami (głównie opcje walutowe), Grupa regularnie dokonuje przeglądu portfela tych instrumentów. Aby wyniki przeglądu pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Grupa ustrukturyzowała zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Grupę do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone wg stanu na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Grupę dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na wiedzy eksperckiej i na współczynnikach PD, LGD i EAD, co zostało opisane w "znaczących zasadach rachunkowości" w punkcie opisującym zastosowanie szacunków.

Korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Grupy za rok 2009 wyniosła 186 mln zł (w porównaniu do 163 mln zł za rok 2008) i została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji "Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja".

Dodatkowo dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych według stanu na dzień bilansowy Grupa dokonała odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka kredytów, dla których stwierdzono utratę wartości. W roku 2009 wartość utworzonych odpisów wynosiła 115,2 mln zł (w porównaniu z 71,4 mln zł w roku 2008) i została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji "Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe".

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w pozycji "Kredyty i inne należności udzielone klientom" ujęte zostały należności kredytowe powstałe w wyniku restrukturyzacji transakcji na instrumentach pochodnych zawartych przez Grupę z jej klientami. Wartość tych należności wynosiła 263,2 mln zł według stanu na 31.12.2009 r. w porównaniu z 21,6 mln zł według stanu na 31.12.2008 r..

II. Zarządzanie ryzykiem rynkowym

1. Informacje ogólne

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana i tam gdzie ma to zastosowanie mieści się w granicach przyjętych limitów.

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść Bank w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym), parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym dostarcza menedżerom Rynków Finansowych, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetowi ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko. Ważną rolę konsultanta w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni większościowy akcjonariusz banku - ING Bank NV.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku również obejmuje funkcję Kontroli Produktów Rynków Finansowych („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych. Obejmuje ona niezależną ocenę (porównanie do rynku) cen/kursów stosowanych do wyceny pozycji oraz parametrów rynkowych używanych do kalkulacji wyniku finansowego pokazywanego w raportach finansowych. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny takie jak: źródła wykorzystywanych danych rynkowych, kalkulacji rezerw dotyczących modeli wycen rynkowych są podejmowane przez Komitet Parametrów, któremu przewodniczy naczelnik Wydziału Kontroli Produktów, a w którego skład wchodzi również przedstawiciele Rynków Finansowych i Pionu Finansów.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku skupia się przede wszystkim na potencjalnych zmianach wyniku ekonomicznego (to znaczy na zmianach wartości bieżącej przyszłych przepływów finansowych), ale uwaga jest również skoncentrowana na przypadkach, gdy na skutek stosowanych zasad księgowych efekt zmian cen rynkowych na raportowany wynik finansowy jest inny niż w przypadku jego oddziaływania na wynik ekonomiczny.

2. Struktura ksiąg banku w kontekście zarządzania ryzykiem rynkowym

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji, co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach Banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na „handlowe” (pozycje

zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen rynkowych) oraz „bankowe” (wszystkie pozostałe pozycje). Ogólna struktura ksiąg Banku wygląda następująco:

Cały Bank

|___ Księgi Handlowe

|___ Księgi Bankowe

|___ Komercyjne Księgi Bankowe

|___ Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Księgi Handlowe

Są to księgi obszaru Rynków Finansowych (walutowe, opcji walutowych oraz stopy procentowej) oraz ING Securities (biuro maklerskie banku) - pozycje arbitrażowe oraz animatora rynku kapitałowego (raportowane w ramach Rynków Finansowych). Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu odsprzedaży bądź uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych. Przykłady to własne pozycje handlowe, pozycje wynikające z obsługi klienta i/lub animowania rynku. Otwarte pozycje w księgach handlowych są limitowane poprzez limity VaR na pozycje handlowe lub w przypadku pozycji arbitrażowych oraz animatora rynku kapitałowego ING Securities - limity pozycyjne.

Komercyjne Księgi Bankowe

Są to księgi bankowe pionów detalicznej oraz korporacyjnej działalności, zawierające komercyjne depozyty oraz kredyty. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do ksiąg bankowych obszaru Rynków Finansowych poprzez transakcje wewnętrzne, co zapewnia, iż w księgach tych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo później, krótko-terminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych. Działalność komercyjna spółek zależnych należy do komercyjnych ksiąg banku z wyjątkiem portfela handlowego ING Securities.

Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Są to księgi służące do zarządzania pozycją płynnościową oraz finansowania („LMF”), a także do zarządzania aktywami i pasywami („ALM”). Ich podstawowym celem jest zarządzanie pozycją płynnościową oraz stopy procentowej wynikającą z pozycji komercyjnych banku. Utrzymywanie otwartych pozycji jest tu dopuszczalne w granicach przyjętych limitów VaR. Podobnie jak w przypadku ksiąg komercyjnych istnieje różnica pomiędzy wrażliwością wyniku ekonomicznego i finansowego na zmiany stawek rynkowych.

3. Podejście do zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych

Polityka ING Banku Śląskiego S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych, zakłada utrzymywanie ryzyka rynkowego na niskim poziomie. Główne kategorie ryzyka rynkowego, jakie mogą wystąpić w związku z działalnością spółek zależnych to ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej. Bieżąca kontrola i monitorowanie poziomu ryzyka rynkowego odbywa się poprzez okresowe pomiary kategorii ryzyka rynkowego związanego z działalnością spółek zależnych. W procesie zarządzania ryzykiem rynkowym biorą udział Zarząd Banku, Komitet ALCO, Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, Departament Rachunkowości oraz inne zainteresowane jednostki Banku. Jednym z bardzo istotnych elementów procesu zarządzania ryzykiem rynkowym na poziomie Grupy ING Banku Śląskiego jest zdefiniowanie limitów ograniczających ryzyko rynkowe dla każdej ze spółek zależnych na skonsolidowanym poziomie. Stosowane techniki pomiaru ryzyka rynkowego na poziomie Grupy są takie same jak na poziomie Banku solo. Zgodnie z polityką Banku monitorowanie wielkości ryzyka oraz przestrzeganie zdefiniowanych limitów ryzyka jest dokonywane miesięcznie.

4. Koncepcja wartości narażonej na ryzyko ("VaR")

VaR jest główną metodologią wykorzystywaną do pomiaru ryzyka rynkowego w księgach obszaru Rynków Finansowych, zarówno dla ksiąg „handlowych”, jak i „bankowych”. VaR pokazuje wielkość potencjalnej straty, która nie powinna zostać przekroczona przy założeniu określonego poziomu ufności (prawdopodobieństwa). Bank kalkuluje osobno poziomy VaR dla portfeli stopy procentowej, pozycji walutowej oraz pozycji wynikającej z opcji walutowych stosując następujące założenia: 99% poziom ufności, 250 dniowy okres obserwacji wykorzystywany do pomiaru zmienności oraz korelacji. Pomiar VaR stosowany przez Bank jest zgodny ze standardami Grupy ING oraz najlepszymi praktykami rynkowymi. Adekwatność modelu VaR dla ksiąg handlowych jest sprawdzana podczas dziennego testowania wstecznego (tzw. „VaR backtesting”). Wynik finansowy, „dzienny” oraz „hipotetyczny lub teoretyczny” (wyznaczany jako dzienna zmiana wartości pozycji utrzymywanej na koniec dnia a więc wykluczający wszystkie transakcje intra-day) jest porównywany z miarą VaR. Przypadki przekroczeń (wszystkie negatywne oraz duże pozytywne) są szczegółowo badane i wyjaśniane.

VaR w sytuacji kryzysowej („stress-tests”)

Bank jest świadomy faktu, iż miara VaR nie pokazuje pełnego obrazu ryzyka rynkowego poszczególnych portfeli ponieważ nie uwzględnia potencjalnych strat w ekstremalnych przypadkach. W związku z powyższym bank kalkuluje VaR w sytuacji kryzysowej. Miara ta pokrywa możliwe negatywne wyniki portfeli banku w przypadku zaistnienia zdefiniowanych scenariuszy kryzysowych uwzględniających zmiany jednego lub kilku parametrów rynkowych mających wpływ na wartość danego portfela. Najgorszy rezultat wynikający z przyjętych scenariuszy jest raportowany jako VaR w sytuacji kryzysowej dla danego portfela.

Ryzyko rynkowe ksiąg handlowych (statystyki VaR)*

Miara VaR w 2009 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Stopa	2 875 740	611 103	1 272 290	355 128	2 988 384
FX**	3 902 790	2 304 084	1 637 085	382 250	2 907 889
FX Opcje	2 875 740	2 041 775	2 183 906	947 185	9 003 821

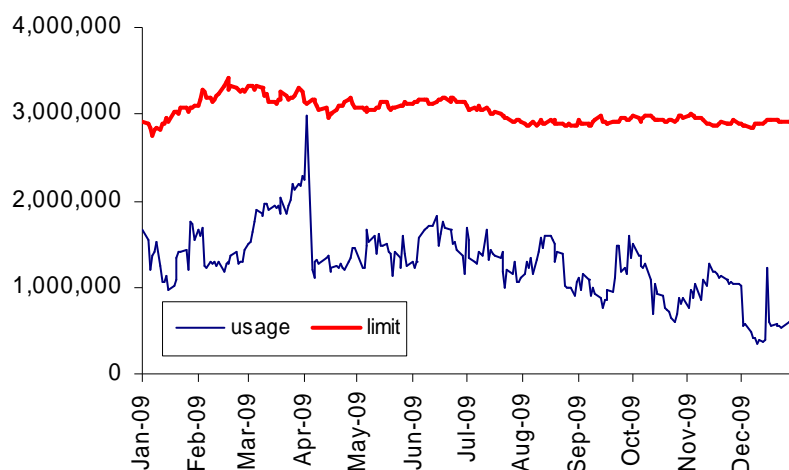
Miara VaR w 2008 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Stopa	2 920 680	1 370 337	645 336	290 239	1 555 432
FX**	2 127 924	380 740	154 898	15 930	492 077
FX Opcje	3 129 300	1 118 203	878 934	158 730	3 720 330

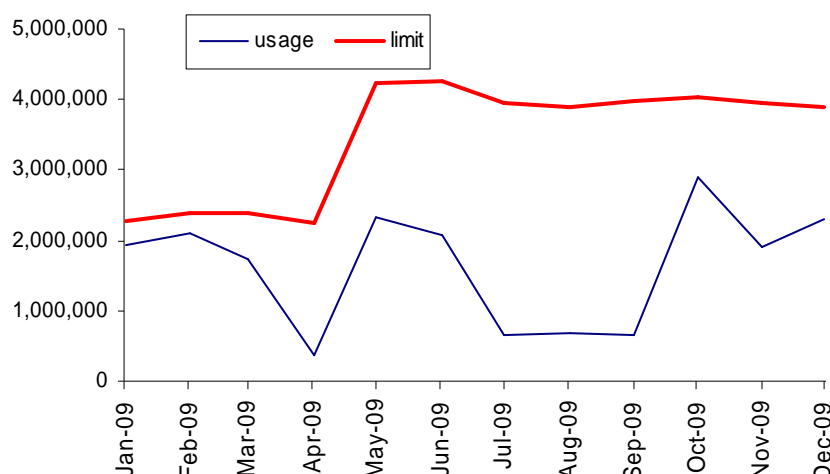
* Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim są wyrażone w EUR. Poziomy limitów oraz ich wykorzystanie w tabelach i na wykresach specjalnie dla celów tego dokumentu zostały przeliczone na PLN z wykorzystaniem dziennych kursów fixingowych NBP, w kolumnie „Limit” kwoty wyznaczone z wykorzystaniem kursu fixingowego z ostatniego dnia w roku.

** Dane uwzględniają pozycję walutową spółek zależnych, pomiar miesięczny

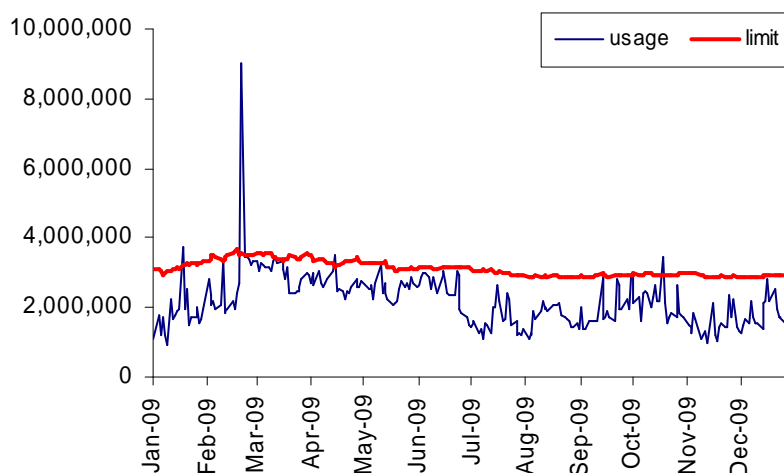
Ryzyko stopy procentowej VaR (PLN)

Ryzyko walutowe VaR (PLN)

Ryzyko opcji walutowych VaR (PLN)

Obszar Rynków Finansowych utrzymywał pozycje handlowe na umiarkowanych poziomach w odniesieniu do limitów. Średnie wykorzystanie limitów wyniosło odpowiednio: 42% dla stopy procentowej, 48% dla pozycji walutowej oraz 70% dla opcji walutowych. Portfel opcji barierowych ulegał równomiernemu zmniejszeniu, co wynikało z procesu restrukturyzacji, zapadających transakcji oraz ograniczonego popytu klientów.

W roku 2009 zaobserwowano cztery przekroczenia limitu VaR dla opcji walutowych – trzy przekroczenia miały miejsce w pierwszym półroczu, jedno w drugim półroczu. W pierwszym półroczu możliwość utrzymywania otwartych pozycji była ograniczona ze względu na bardzo wysokie parametry stosowane do pomiaru VaR, co wynikało z dużej zmienności rynków podczas kryzysu finansowego. Generalnie przekroczenia wynikały z utrzymywania otwartej pozycji vega. Najwyższą wartość VaR odnotowano 20 lutego, kiedy dealerzy zrobili transakcje *knockout forward* z ING Moskwa. Vega wynikająca z tych transakcji w połączeniu z bardzo wysoką zmiennością EUR/RUB (powyżej 20%) spowodowały znaczny wzrost miary VaR. W drugiej połowie roku przekroczenie było spowodowane wystąpieniem, tzw. *pin risku* – wygaśnięcie zabezpieczenia opcji o krótkim terminie zapadalności z ceną wykonania bliską kursowi rynkowemu spowodowało znaczny wzrost miary VaR. Każdorazowo przekroczenia były usuwane następnego dnia.

Odnotowano jednostkowy przypadek przekroczenia limitu VaR dla FX spot. Przekroczenie miało przypadkowy charakter, dealerzy otworzyli pozycję w wysokości 19 mln EUR co przy bardzo wysokiej zmienności spowodowało wystąpienie przekroczenia. Pozycja została natychmiastowo zredukowana.

Ryzyko rynkowe ksiąg bankowych Rynków Finansowych (statystyki VaR)*

Miara VaR w 2009 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit**	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
LMF&ALM	8 216 400	1 480 961	4 015 884	1 230 129	8 924 716
LMF	4 108 200	591 112	1 815 380	337 441	3 979 647
ALM	4 108 200	1 478 217	2 829 741	873 076	5 854 087

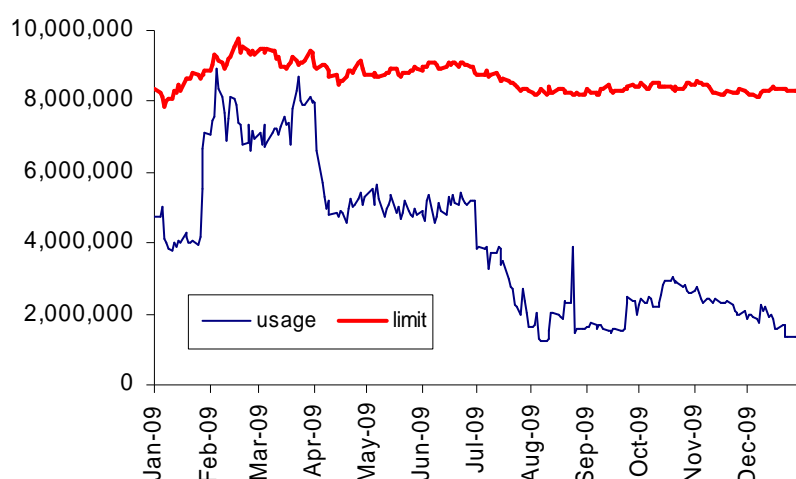
Miara VaR w 2008 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
LMF	4 172 400	2 068 676	987 948	315 386	2 278 421
ALM	4 172 400	3 044 730	1 599 531	510 465	4 467 401

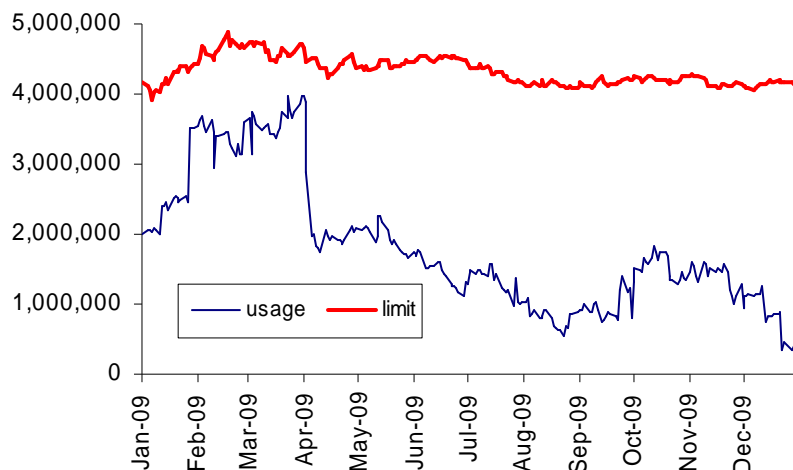
* W przypadku pozycji LMF (zarządzanie pozycją płynnościową i finansowaniem) oraz ALM (pozycja zarządzania aktywami i pasywami) kwoty podane są miarami Delta VaR, ponieważ tylko ta miara ta podlega formalnemu limitowaniu (Delta VaR uwzględnia jedynie zmiany krzywej swap).

** Bank wprowadził limit dla LMF&ALM (łącznie) oraz pod-limity dla poszczególnych obszarów

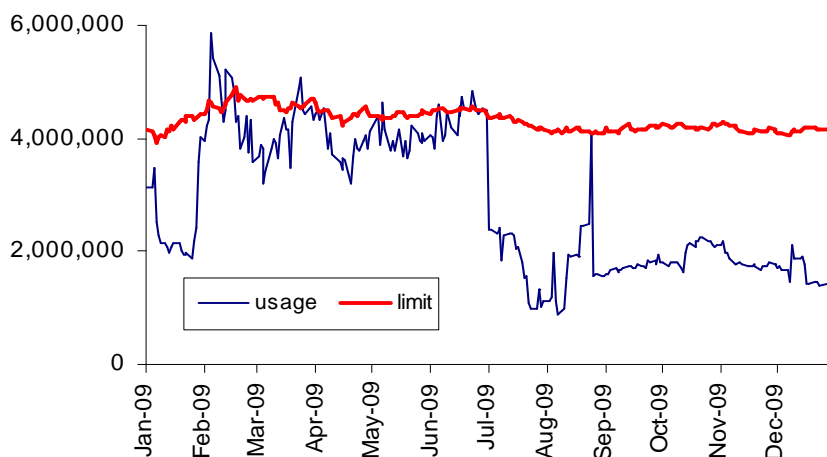
LMF & ALM VaR (PLN)

LMF VaR (PLN)

ALM VaR (PLN)

W pierwszej połowie 2009 roku zaobserwowano kilka przekroczeń sub-limitu dla ALM – łączny limit dla LMF& ALM nie został przekroczony. Przekroczenia miały czysto techniczny charakter i były związane z euroobligacjami na portfelu ALM. Spread stosowany do wyceny na koniec dnia dla euroobligacji został ustalony na różnych poziomach dla transakcji reklasyfikowanych w roku 2008 do portfela kredytów i innych należności (17,5-56 bp) oraz dla pozycji z transakcji „wash-trade” (172-175 bps). Rynki Finansowe zawarły transakcje IRS celem odpowiedniego zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej. Jednakże w pomiarze ryzyka, stosowano znacznie niższy spread. Konsekwencją tego była otwarta pozycja bpv w porównaniu z systemem transakcyjnym. W celu rozwiązania tego problemu w systemie do pomiaru ryzyka została wdrożona nowa krzywa. Problem został rozwiązany na koniec pierwszego półrocza.

Statystyki VaR dla ryzyka rynkowego ksiąg bankowych poza obszarem Rynków Finansowych*

Miara VaR w 2009 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	821 640	82 854	118 494	65 372	184 974

Miara VaR w 2008 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	834 480	243 268	95 385	40 877	243 268

* pomiar uwzględnia pozycje na stopie procentowej w spółkach zależnych

Ryzyko rynkowe bankowych ksiąg komercyjnych

Ponieważ księgi te są zabezpieczane na wypadek zmian wyników ekonomicznych, główną miarą służącą do pomiaru ekspozycji na ryzyko stóp procentowych jest pomiar dochodu narażonego na ryzyko („Earnings at Risk – EaR”) – wyniki tych pomiarów są zaprezentowane w tabelach wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w dalszej części dokumentu. Pozycje w bankowych księgach komercyjnych podlegają również pomiarowi nieliniowego ryzyka stopy procentowej. W szczególności: Bank mierzy ryzyko opcyjności (potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów) oraz ryzyko bazowe (potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych). Zdaniem Banku w obydwu przypadkach nie jest to istotne ryzyko (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach)

5. Koncepcja dochodu narażonego na ryzyko (EAR)

Pomiar dochodu narażonego na ryzyko jest stosowany dla pozycji w księgach bankowych, dla których wycena jest przeprowadzana z wykorzystaniem metody zamortyzowanego kosztu. Jak zostało to opisane poniżej, stosowane są dwa podejścia do pomiarów. Obydwa podejścia obejmują roczny horyzont czasowy i pokazują możliwe zmiany wyniku w przypadku szokowych zmian rynkowych (+/-1% oraz +/- 2%):

- Podejście „bazowe” jest wykorzystywane dla pozycji złożonych z transakcji terminowych oraz niewielkich wolumenów pozycji na żądanie. Podejście to zakłada, iż każda przyszła luka bądź nadwyżka będzie finansowana/inwestowana na termin miesięczny.
- Podejście „zaawansowane” jest stosowane do znacznych wolumenów pozycji na żądanie. Obecnie jest to złotowa baza depozytów na żądanie oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych Rynków Finansowych. Pomiar wyznacza zmiany w wynikach banku wynikające z :
 - Obecnych (wewnętrznych) inwestycji tych funduszy oraz inwestycji odnawialnych ponieważ dokonane inwestycje wygasają i/lub pojawiają się nowe wolumeny. Przyszłe inwestycje (re-inwestycje) są prognozowane przy założeniu kontynuacji obecnie obowiązujących reguł inwestycyjnych
 - Oceny relacji pomiędzy zmianami stawek rynkowych oraz stawek, które Bank musi płacić klientom celem utrzymania wolumenów.

Wrażliwość na ryzyko stopy procentowej – ogółem

Poniższe tabele prezentują przegląd skonsolidowanej wrażliwości Banku na zmiany stopy procentowej. Pierwsza tabela pokazuje wrażliwość wyników Banku na zmiany stóp procentowych uwzględniając następujące elementy:

- Pozycje zostały podzielone na „bankowe” i „handlowe”. Pozycje zawierają wszystkie istotne waluty. Pozycje złotowe reprezentują zdecydowaną większość wrażliwości Banku na ryzyko stopy procentowej.
- Wartość punktu bazowego (BPV) została pokazana dla każdej pozycji. Wartość punktu bazowego oznacza zmianę wartości ekonomicznej pozycji dla równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 0,01%.
- Pozycje są w dalszej kolejności podzielone, tam gdzie jest to niezbędne według stosowanej metody księgowej: amortyzowanego kosztu bądź wartości rynkowej. Dla pozycji wycenianych według wartości rynkowych wrażliwość ekonomiczna i finansowa jest identyczna. Zmiany w wartości rynkowej są w pełni odzwierciedlane w raportowanych wynikach. Pozycje wyceniane według amortyzowanego kosztu pokazują asymetrię pomiędzy efektem ekonomicznym i finansowym przy danym ruchu krzywej dochodowości. Jest to efekt regulacji księgowych, który jest nie do uniknięcia. Efekty finansowe przesunięcia krzywej dochodowości są kalkulowane zgodnie z definicją dochodu narażonego na ryzyko prezentowaną wcześniej. Zaawansowane podejście do kalkulacji dochodu narażonego na ryzyko jest wykorzystywane dla złotych depozytów na żądanie. Podejście „bazowe” jest stosowane dla wszystkich pozostałych pozycji wycenianych wg metody amortyzowanego kosztu. Wynik ekonomiczny jest pokazany jako prognozowana zmiana wartości bieżącej przyszłych dochodów kalkulowana w długim horyzoncie czasowym.
- Jak widać w tabeli poniżej w przypadku ksiąg bankowych występuje duża rozbieżność pomiędzy wrażliwością ekonomiczną a finansową. Chociaż Bank jest świadomy wrażliwości krótkoterminowego wyniku finansowego na zmiany stóp procentowych, najważniejszą miarą jest – co jest w zgodzie z podejściem „Managing For Value” Grupy ING - wrażliwość wyniku ekonomicznego Banku w perspektywie długoterminowej.

Druga tabela pokazuje wrażliwość kapitału Banku na zmiany wartości rynkowej instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży (AFS) w portfelu Rynków Finansowych (jest tu zdecydowana większość papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży). Należy podkreślić, iż prezentowane potencjalne zmiany w bazie kapitałowej Banku odnoszą się jedynie do kapitału regulacyjnego. Kalkulacje banku związane z kapitałem ekonomicznym nie zawierają pozytywnego/negatywnego wpływu rewaluacji instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży. Wynika to z faktu, iż pozycje w papierach dostępnych do sprzedaży w dużej mierze wynikają z inwestowania środków ze złotych depozytów na żądanie zgodnie z modelem ekonomicznym banku dla tych depozytów.

Wrażliwość wyników skonsolidowanych na zmiany stóp procentowych (kwoty w mln PLN)*

koniec roku 2009

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,10	29,09	12,66	-10,74	-22,14	29,09	12,66	-10,74	-22,14
	Zamortyzowany koszt	1,01	-224,23	-108,40	97,78	190,16	204,60	102,30	-102,30	-204,60
	Łącznie	0,90	-195,14	-95,74	87,04	168,01	233,69	114,96	-113,04	-226,74
HANDLOWA	Wartość rynkowa	-0,003	0,57	0,29	-0,29	-0,57	0,57	0,29	-0,29	-0,57
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,10	29,66	12,95	-11,03	-22,71	29,66	12,95	-11,03	-22,71
	Zamortyzowany koszt	1,01	-224,23	-108,40	97,78	190,16	204,60	102,30	-102,30	-204,60
ŁĄCZNIE		0,91	-194,57	-95,45	86,75	167,45	234,26	115,25	-113,33	-227,31

koniec roku 2008

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,57	118,57	58,05	-56,36	-111,33	118,57	58,05	-56,36	-111,33
	Zamortyzowany koszt	0,10	-42,58	-12,30	9,15	17,37	361,90	180,95	-180,95	-361,90
	Łącznie	-0,47	75,99	45,75	-47,21	-93,96	480,47	239,00	-237,31	-473,23
HANDLOWA	Wartość rynkowa	-0,06	11,91	5,95	-5,95	-11,91	11,91	5,95	-5,95	-11,91
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,63	130,48	64,00	-62,31	-123,24	130,48	64,00	-62,31	-123,24
	Zamortyzowany koszt	0,10	-42,58	-12,30	9,15	17,37	361,90	180,95	-180,95	-361,90
ŁĄCZNIE		-0,53	87,90	51,70	-53,16	-105,87	492,38	244,95	-243,26	-485,14

*wrażliwości uwzględniają pozycje na stopie procentowej w spółkach zależnych

Wrażliwość kapitału na zmiany stóp procentowych (kwoty w mln PLN)

koniec roku 2009

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-0,82	164,52	82,26	-82,26	-164,52
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-0,39	77,36	38,68	-38,68	-77,36
Razem	-1,21	241,89	120,94	-120,94	-241,89

koniec roku 2008

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-1,88	376,29	188,15	-188,15	-376,29
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-0,34	67,48	33,74	-33,74	-67,48
Razem	-2,22	443,78	221,89	-221,89	-443,78

III. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest w Banku jako ryzyko niemożności zrealizowania – po rozsądnej cenie – zobowiązań gotówkowych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Polityka zarządzania ryzykiem płynności banku polega na utrzymaniu swoich pozycji płynności w taki sposób, aby zawsze można było wypełnić zobowiązania gotówkowe banku za pomocą środków w kasie, wpływów z transakcji o danej dacie zapadalności i/ lub za pomocą sprzedaży zbywalnych aktywów.

Realizację niniejszej polityki wspomagają następujące procesy określone szczegółowo w dokumencie *Polityka ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*:

- Tworzenie i przegląd wewnętrznie zdefiniowanych sprawozdań na temat ryzyka płynności i struktury finansowania, monitorowanie koncentracji depozytów z uwzględnieniem segmentacji klientów banku jak i oferty produktowej dla klientów oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na te sprawozdania formalnych limitów.
- Utrzymywanie jasnej struktury zarządczej określającej zakres obowiązków i odpowiedzialności w sytuacji normalnej i trudnej pod względem płynności.
- Tworzenie i przegląd ustawowo obligatoryjnych sprawozdań na temat ryzyka płynności i finansowania zdefiniowanych przez polski i holenderski Bank Narodowy oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Działania zapewniające prawidłowe zaopatrzenie Banku w gotówkę.
- Aktywizacja – w pewnych określonych okolicznościach – działań mających na celu zachowanie ciągłości finansowania i płynności w banku zgodnie z planem awaryjnym.

Istniejąca *Polityka w zakresie płynności i finansowania* została zweryfikowana i poszerzona w oparciu o:

- Decyzje Komitetu ALCO dotyczące następujących zagadnień z zakresu ryzyka płynności:
 - przeprowadzenie przeglądu awaryjnego planu utrzymania płynności,
 - zmianę limitu wewnętrznego dla płynnościowej miary nadzorczej M4,
 - ustalenie poziom bufora płynności dla krótkoterminowych inwestycji Rynków Finansowych w celu utrzymania płynności banku na stosowanym poziomie,
 - dokonanie przeglądu alokacji pozycji Rynków Finansowych oraz biznesowych w raporcie „Stress adjusted liquidity report”
- uchwałę numer 382 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008, dotyczącą zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań; oraz
- nowy strukturalny raport płynnościowy; raport ten przedstawia informację o niedopasowaniu pomiędzy przyszłymi pozyskanymi funduszami a inwestycjami dla najważniejszych linii biznesowych w ciągu najbliższego roku.

Organy regulacyjne lub Bank definiują limity formalne na różnorodne wskaźniki pomiarowe obejmujące profil ryzyka płynności. Komitet ALCO podejmuje decyzję o włączeniu wskaźników pomiarowych profilu ryzyka płynności do swojego sprawozdania nt. wskaźników ryzyka KRI (Key Risk Indicators). W raporcie tym, wskaźniki ryzyka, są prezentowane w 3 możliwych statusach: jako „możliwe do przyjęcia”, „pod obserwacją” lub „niemożliwe do przyjęcia”. Określenie powyższych statusów jest dokonywane w oparciu o wstępnie zdefiniowane wielkości progowe/limity. Sprawozdanie nt. wskaźników ryzyka KRI Komitetu ALCO jest również przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

W przypadku przekroczenia twardych limitów i/lub sklasyfikowania wskaźników ryzyka KRI dotyczących profilu płynności jako „niemożliwe do przyjęcia”, podejmowane są następujące działania:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym – z pomocą innych departamentów, jeżeli jest to konieczne, upewnia się, czy faktycznie zostały przekroczone limity (upewnia się, czy nie mamy do czynienia z błędem sprawozdawczym).
- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym informuje miejscowy i regionalny Komitet ALCO o przekroczeniu limitu lub wskaźnika ryzyka KRI, o przyczynie przekroczenia tego wskaźnika oraz o proponowanych działaniach naprawczych.
- Spotkanie Komitetu ALCO ad hoc zwołuje się w celu uzgodnienia kroków naprawczych oraz zakresu odpowiedzialności za przeprowadzenie uzgodnionych działań. Regionalny Komitet ALCO zostaje poinformowany o podjętych decyzjach

Jednym z istotnych procesów zarządzania ryzykiem płynności jest opracowanie planu utrzymania płynności banku. Plan zachowania płynności banku określa wytyczne dotyczące identyfikacji kryzysu płynności poprzez sygnały ostrzegawcze oraz – w przypadku dokonania takiej identyfikacji – plan działań, które należy podjąć w celu przetrwania kryzysu płynności. Rodzaj działań podjętych zgodnie z planem zachowania płynności banku zależy od charakteru i natężenia kryzysu płynności.

Rok 2009 był bardzo ważnym rokiem w zakresie zarządzania ryzykiem płynności ze względu na zaistniałą sytuację kryzysową na krajowym i międzynarodowym rynku międzybankowym trwającą od 2008 roku. Był to istotny rok dla prawidłowej oceny sytuacji płynnościowej banku oraz podejmowania adekwatnych decyzji, mających na celu ograniczenie ryzyka płynności.

Od 1 stycznia 2009 weszła w życie znowelizowana uchwała 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Powyższa uchwała, będąca kontynuacją uchwały 9/2007 Komisji Nadzoru Bankowego, zobowiązuje ona bank do kalkulacji 4 miar ryzyka płynności: luki płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: zero), współczynnika płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: 1,00), współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (wartość minimalna: 1,00) i współczynnika pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (wartość minimalna: 1,00). Bank jest zobligowany do dziennego monitorowania tych miar i przestrzegania limitów określonych w uchwale KNB. W 2009 roku Bank utrzymywał wszystkie normy płynnościowe powyżej wartości minimalnych. Na dzień 31 grudnia 2009 nadzorcze miary płynnościowe dla ING Banku Śląskiego wynosiły:

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość 31.12.2009	Wartość 31.12.2008
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w mln PLN)	0,00	11 396,65	14 947,02
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	1,43	1,33
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1,00	3,71	3,17
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,80	1,99

Kolejnym istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku są wewnętrznie zdefiniowane raporty, które prezentują szczegółowe i wielorakie podejście banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem w sytuacji trudnej pod względem płynności. Takie podejście jest przedstawione w tabelach poniżej, które obejmują raporty na temat ryzyka płynności w trudnej sytuacji.

Najbardziej istotne informacje w wewnętrznie zdefiniowanym raporcie na temat luki płynnościowej w trudnej sytuacji są przedstawione w następnym ustępie.

Profil płynnościowy przepływów pieniężnych (Liquidity Cash Profile)

Poniżej przedstawiony jest raport luki w trudnej sytuacji płynnościowej banku na koniec roku 2009 oraz na koniec roku 2008.

Raport ten przygotowywany jest zgodnie z *Polityką ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*. Najważniejsze założenia raportu są następujące:

- Pozycje pozabilansowe prezentowane są w przypadku, gdy posiadają potencjalną wartość zagrożenia dla płynności banku. Przykładowo, w raporcie zakłada się konieczność zapewnienia środków dla klientów mogących korzystać z dostępnych im linii kredytowych, poprzez oszacowanie poziomu potencjalnego wpływu środków.
- Niektóre pozycje bilansowe nie są prezentowane w raporcie, dzieje się tak w przypadku pozycji, które nie mają wpływu na płynność banku. Przykładowo: 1) aktywa trwałe nie są ujmowane w raporcie, ponieważ nie można ich traktować jako bezpośrednie źródło gotówki; 2) kapitały nie są ujmowane w raporcie gdyż bank nie spodziewa się wycofania tych środków; 3) kwota wymaganej rezerwy obowiązkowej na rachunku Nostro w NBP nie jest wykazywana jako dostępna dla banku w przedziale czasowym do 1 miesiąca, aktywa te traktowane są jak środki „zamrożone” i nie mogą być traktowane jako źródło gotówki dla pokrycia wymagalnych pasywów.
- Niektóre pozycje bilansowe są urealniane w celu dokładnego zobrazowania pozycji płynnościowej banku w trudnej sytuacji. Urealnienie to może skutkować dwojako: zarówno w przypadku kwalifikacji do odpowiedniego przedziału jak i w odniesieniu do przedstawianej w raporcie wartości. Przykładowo: 1) rachunki na żądanie oraz depozyty terminowe dla klientów niebankowych są kwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając zarówno wcześniejsze podejmowanie środków przez klientów jak i odnawialność depozytów; 2) zbywalne papiery wartościowe są alokowane do pierwszego przedziału, wartość rynkowa papierów jest redukowana („haircut”) do wielkości możliwej do uzyskania przez Bank w przypadku sprzedaży portfela w trudnej sytuacji płynnościowej

Luki płynnościowe Banku w trudnej sytuacji płynnościowej według modeli Banku (w mln PLN)

koniec roku 2009

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	21 904,1	0,0	209,3	626,7
- Depozyty międzybankowe udzielone	991,7	73,9	51,3	332,3
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 936,6	1 460,1	3 130,3	18 436,1
- Inne aktywa	598,3	0,0	0,0	1 483,4
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	3 588,2	12,3	20,5	0,0
- Depozyty terminowe	10 405,9	4 921,7	3 082,1	1 633,9
- Depozyty na żądanie	1 778,4	2 203,7	3 987,9	913,1
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	2 185,0	3 003,9	8 281,1	4 804,1
- Inne pasywa	220,9	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	11 704,1	3 682,9	2 897,4	4 128,2
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	480,0	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 426,3	191,5	413,9	2 062,3
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	11 680,5	3 665,4	3 084,4	4 093,6
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	285,0	195,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	5 094,0	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	5 803,2	-8 593,5	-11 753,9	15 624,4
SKUMULOWANA LUKA	5 803,2	-2 790,3	-14 544,2	1 080,2

koniec roku 2008

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
BILANS				
AKTYWA				
- Papiery wartościowe	21 326,1	0,0	392,3	5 093,8
- Depozyty międzybankowe udzielone	7 617,8	468,6	0,0	313,6
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 945,2	1 334,5	2 587,6	18 291,9
- Inne aktywa	277,2	0,0	0,0	260,3
PASYWA				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	2 824,5	7 353,8	208,6	179,4
- Depozyty terminowe	9 667,5	3 304,1	1 650,3	3 274,5
- Depozyty na żądanie	3 369,3	817,2	4 071,5	897,3
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	5 971,0	0,0	8 606,0	5 198,9
- Inne pasywa	1 543,2	0,0	0,0	0,0
POZABILANS				
AKTYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	26 271,5	3 724,0	6 286,5	1 373,6
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	722,2	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 240,5	277,5	593,7	2 659,8
PASYWA				
- FX SWAPS / CC-IRS	27 446,9	3 614,4	6 041,3	1 427,3
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	722,2	0,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	5 597,4	0,0	0,0	0,0
LUKA NETTO	4 258,5	-9 284,8	-10 717,6	17 015,7
SKUMULOWANA LUKA	4 258,5	-5 026,3	-15 743,9	1 271,8

W przypadku Grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. Bank stosuje podejście zgodne z wymaganiami regulatora Holenderskiego Banku Centralnego, co do pomiaru ryzyka płynności z uwzględnieniem charakterystyk płynności dla określonych pozycji bilansu w trudnej sytuacji płynnościowej. W celu pomiaru ryzyka płynności podmiotów Grupy ustalane są obligatoryjne limity dla luki płynności tygodniowej i miesięcznej. Poniżej prezentujemy zestawienie luki płynności tygodniowej i miesięcznej na poziomie skonsolidowanym.

Ryzyko płynności na koniec 2009 roku

Obszar	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Tygodniowa luka płynności	16 275 274	16 801 791	11 829 424	22 646 580
Miesięczna luka płynności	12 206 905	11 867 289	7 103 000	16 777 630

w tys. PLN

Ryzyko płynności na koniec 2008 roku

Obszar	Stan na 31.12.2008	Średnia	Min	Max
Tygodniowa luka płynności	18 487 548	18 141 805	15 208 830	22 493 168
Miesięczna luka płynności	17 414 358	14 170 666	11 102 852	17 536 133

w tys. PLN

Analiza wymagalności zobowiązań finansowych według umownych terminów płatności

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania finansowe w podziale na pozostałe licząc od dnia sprawozdawczego umowne terminy wymagalności. Prezentowane wartości uwzględniają przyszłe kwoty płatności odsetek.

koniec roku 2009

(w tys. PLN)

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
- Zobowiązania wobec innych banków	3 942 813	0	21 791	10 709
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	997 560	0	0	0
- Wycena instrumentów pochodnych	193 226	173 589	455 675	713 148
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	-8 281	57 479	37 815	656 662
- Zobowiązania wobec klientów	40 261 829	5 309 307	3 844 726	607 930

IV. Zarządzanie Kapitałem Regulacyjnym i Ekonomicznym

Działając zgodnie z polityką zarządzania kapitałem Grupa prowadzi swoją działalność utrzymując odpowiedni poziom kapitału (bazę kapitałową) zarówno w ujęciu regulacyjnym jak i ekonomicznym. Baza kapitałowa i wymogi kapitałowe dotyczące kapitału regulacyjnego oszacowane są zgodnie z wytycznymi określonymi przez aktualne regulacje prawne (Uchwała 380/2008 KNF z 17 grudnia 2008 r. z późniejszymi zmianami). Zarządzanie kapitałem ekonomicznym oparte jest o wewnętrzną metodologię Grupy ING.

Struktura organizacyjna Grupy oraz model zarządzania instytucją jest zgodny z wytycznymi Nowej Umowy Kapitałowej (NUK/Basel II). Bank w pełni zaimplementował postanowienia NUK i zgodnie z nimi prowadzi swoją działalność w oparciu o trzy filary:

- Filar I – Kapitał regulacyjny
- Filar II – Kapitał ekonomiczny
- Filar III – Obowiązki sprawozdawcze

Kapitał regulacyjny (Filar I NUK)

W zakresie ryzyka kredytowego na potrzeby sprawozdawcze roku 2009 Grupa stosuje metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Uchwale 380/2008 KNF. Grupa prowadzi zaawansowane prace nad implementacją metody A-IRB (Advanced Internal Rating Based Approach). Rozpoczęcie stosowania metody A-IRB dla portfela korporacyjnego planowane jest po uzyskaniu pozytywnej zgody KNF. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departament Monitorowania, Modelowania i Raportowania Ryzyka.

W obszarze ryzyka operacyjnego Grupa wykorzystuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach). Za zarządzanie i monitorowanie tego ryzyka odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Operacyjnego i Compliance.

W obszarze ryzyka rynkowego Grupa wykorzystuje metody standardowe w zgodzie z wymogami regulacyjnymi KNF. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe kalkulacje wielkości bazowych kapitału regulacyjnego oraz współczynnika wypłacalności. W chwili obecnej Grupa posiada odpowiedni poziom kapitału, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności (szacowanego w oparciu o kapitał regulacyjny) powyżej 8%. W ciągu całego roku 2009 jak i 2008 poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.

Regulacyjna baza kapitałowa i współczynnik wypłacalności Banku

	31.12.2009	31.12.2008
Składniki kapitału		
Kapitał akcyjny	130 100	130 100
Premia emisyjna	956 250	956 250
Pozostałe składniki kapitału zapasowego	74 931	74 889
Kapitał rezerwowý łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	2 273 276	1 887 836
Zysk netto bieżącego okresu w części zaudytowanej	263 524	407 470
Kapitały mniejszości	2 313	2 299
Fundusz ogólnego ryzyka	790 179	730 179
Fundusze własne z aktualizacji wyceny	-2 382	-100 996
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-327 343	-316 186
Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe	-40 000	-40 000
Kapitał krótkoterminowy	65 495	79 691
Razem fundusze własne	4 186 343	3 811 532
Wymogi kapitałowe		
Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	2 432 020	2 580 271
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	2 187	1 319
Wymogi kapitałowe dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka cen instrumentów dłużnych, walutowego i cen towarów	15 308	27 707
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	290 789	274 247
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	48 000	51 984
Całkowity wymóg kapitałowy	2 788 304	2 935 528
Współczynnik wypłacalności	12,01%	10,39%

Kapitał ekonomiczny (Filar II NUK)

Kapitał ekonomiczny to stosowane przez Grupę określenie kapitału wewnętrznego definiowanego jako wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka w działalności Grupy. Wielkość kapitału ekonomicznego powinna pokrywać założony przez Grupę poziom nieoczekiwanych strat, na które Grupa może być narażona w przyszłości. Przy szacowaniu poziomu kapitału niezbędnego do zabezpieczenia przed niekorzystnym wpływem ryzyka przyjmuje się roczny horyzont czasowy i poziom ufności korespondujący z ratingiem AA, tj. 99.95%. Na potrzeby kalkulacji kapitału ekonomicznego Grupa wykorzystuje metodologię opracowaną na poziomie Grupy ING.

Grupa identyfikuje i mierzy następujące rodzaje kapitału ekonomicznego:

- kapitał na pokrycie ryzyka kredytowego (ryzyko braku spłaty zobowiązań),
- kapitał na pokrycie ryzyka transferowego (ryzyko braku terminowej spłaty zobowiązań dla transakcji zawieranych w walutach obcych),
- kapitał na pokrycie ryzyka rynkowego (ryzyko poniesienia straty w wyniku negatywnych zmian na rynku finansowym, m.in.: ryzyko stopy procentowej, ryzyko kursu walutowego, itd.),
- kapitał na pokrycie ryzyka operacyjnego (ryzyko bezpośredniej bądź pośredniej straty będącej wynikiem nieodpowiednich lub wadliwych procesów wewnętrznych, ludzi i systemów, ryzyko IT oraz zdarzeń zewnętrznych, ryzyko reputacji oraz ryzyko prawne),
- kapitał na pokrycie ryzyka biznesowego (ryzyko utraty wartości portfela wynikające ze zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych).

Całkowita wielkość kapitału ekonomicznego jest sumą wyżej wymienionych kapitałów skorygowaną o wielkość współczynnika dywersyfikacji. U podstaw uwzględnienia efektu dywersyfikacji leży założenie, iż prawdopodobieństwo wystąpienia w jednym czasie wszystkich ryzyk jest znikome.

Wartość wymogów kapitałowych kalkulowanych w oparciu o kapitał ekonomiczny różni się od wartości kalkulowanych na bazie regulacyjnego. Różnice wynikają z faktu, iż:

- Metody stosowane do oceny i pomiaru regulacyjnych wymogów kapitałowych są ściśle określone przez regulacje KNF, podczas gdy metodologia pomiaru wymogów kapitału ekonomicznego opiera się na wewnętrznych modelach Grupy.
- Regulacje prawne ściśle określają rodzaje ryzyk, dla jakich powinien być kalkulowany regulacyjny wymóg kapitałowy, sytuacja ta nie dotyczy oszacowań kapitału ekonomicznego kalkulowanego w sposób zdefiniowany przez Grupę. Kapitał ekonomiczny obejmuje szerszy zakres ryzyk, uwzględniając te, które cechują się istotnością (materialnością) z punktu widzenia Grupy, ale nie są uwzględnione w kapitale regulacyjnym.

W chwili obecnej poziom kapitału ekonomicznego kształtuje się na odpowiednim poziomie, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności (szacowanego w oparciu o kapitał ekonomiczny) powyżej 8%. W ciągu całego roku 2009 jak i 2008 poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.

Obowiązki sprawozdawcze (Filar III NUK)

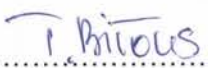
Regulacyjne obowiązki sprawozdawcze realizowane są poprzez sprawozdawczość Corep i Finrep oraz publikację dodatkowych informacji o charakterze jakościowym i ilościowym, wymaganych zapisami Uchwały 385/2008 KNF z 17 grudnia 2009, w ramach Polityki ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe liczy 183 kolejno ponumerowanych stron.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

2010-03-03	Małgorzata Kołakowska	Prezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Mirosław Boda	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Michał Bolesławski	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Evert Derks Drok	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Justyna Kesler	Wiceprezes Zarządu Banku	
2010-03-03	Oscar Edward Swan	Wiceprezes Zarządu Banku	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

2010-03-03	Tomasz Biłous	Dyrektor Departamentu Rachunkowości Główny Księgowy Banku	
------------	----------------------	--	---

